



Φάκελος υλικού για την έμφυλη βία: Εισαγωγικός οδηγός εκπαίδευσης πάνω στις βασικές έννοιες, αρχές και προσεγγίσεις



Ελλάδα, 2017

This training package was developed in support from UNFPA and CRWI Diotima. The views expressed in this publication are those of the authors, and do not necessarily represent the views of UNFPA, the United Nations or any of its affiliated organizations.

Ελλάδα, 2017

Περιεχόμενα



Πρόλογος της Γενικής Γραμματέα Ισότητας των Φύλων, Υπουργείο Εσωτερικών	3
Εισαγωγή	5
1. Κεντρικές έννοιες για την έμφυλη βία	7
1.1. Περιεχόμενο και στόχοι	7
2. Είδη έμφυλης βίας	26
2.1. Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ	44
2.1.1. Ομοφοβική και τρανσφοβική βία	48
2.1.2 Προστασία ατόμων ποικίλων ΒΦΣΠΤΦ από την έμφυλη βία	54
2.2 Έμφυλη βία, βιασμός, βασανιστήρια	57
3. Ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας	75
3.1. Κατηγορίες κινδύνου και ευπαθείς ομάδες	78
4. Δουλεύοντας με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας: Κατευθυντήριες αρχές	80
4.1. Εθνικά SOP έμφυλης βίας: Συγκεκριμένες κατευθυντήριες αρχές και προσεγγίσεις	88
5. Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας στην Ελλάδα	93
6. Παραπομπή: Οδηγίες για μη εξειδικευμένους φορείς	115
7. Η επικοινωνία με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας	129
8. Εθνικός μηχανισμός απόκρισης - Ελλάδα	139
Κατάλογος πηγών αναφοράς	151
Παράρτημα Α΄: Υπόδειγμα προγραμματισμού εκπαίδευσης	155
Παράρτημα Β΄: Ενδεικτικές μελέτες περιπτώσεων	158
Παράρτημα Γ΄: Κλίμακα στάσεων που σχετίζονται με τα άτομα που επέζησαν ως επίκεντρο της παρέμβασης	164



Πρόλογος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, Υπουργείο



Με μεγάλη χαρά η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ) του Υπουργείου Εσωτερικών χαιρετίζει την παρούσα έκδοση, ενισχύοντας έτσι τη γόνιμη συνεργασία της με το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό (UNFPA).

Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και κοριτσιών προσφύγων και των αιτουσών άσυλο παραμένει ένας κοινός στόχος τόσο για την ΓΓΙΦ όσο και για το UNFPA, ενώ και οι δύο φορείς συνεχίζουν τις προσπάθειές τους για την υποστήριξη και ενίσχυση αυτών των γυναικών και κοριτσιών.

Ταυτόχρονα, η συνεργασία των δύο φορέων δείχνει σαφώς ότι σε κρίσιμα παγκόσμια ζητήματα, όπως η προσφυγική κρίση, επιτυγχάνεται μέγιστη αποτελεσματικότητα με την προώθηση συμπράξεων και κοινών δράσεων.

«Επειδή η μαζική εισροή ξεριζωμένων προσφύγων στη χώρα μας, ειδικά γυναικών και ανήλικων κοριτσιών, απαιτεί από εμάς να ενώσουμε τις δυνάμεις μας και να επιδείξουμε βαθιά συναίσθημα-τα αλληλεγγύης, προστατεύοντας τα θεμελιώδη δικαιώματά τους με κάθε δυνατό τρόπο».

Προς αυτή την κατεύθυνση, η ΓΓΙΦ ανέλαβε ένα δύσκολο έργο για την ομαλότερη δυνατή κοινωνική ένταξη των γυναικών προσφύγων και των παιδιών τους: από το Δεκέμβριο του 2016, συντονίζει οκτώ (8) αρμόδιες αρχές για την υιοθέτηση κοινού πλαισίου διαδικασιών για την αναγνώριση, την παραπομπή, τη στέγαση και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε γυναίκες πρόσφυγες, θύματα ή δυνητικά θύματα βίας, και στα παιδιά τους, καθώς και στις γυναίκες πρόσφυγες οι οποίες είναι μόνες γονείς, με τη σύσταση ομάδας συντονισμού έργου και την υπογραφή Πρωτοκόλλου Συνεργασίας

Το UNFPA συνέβαλε καταλυτικά σε αυτή την προσπάθεια, χρηματοδοτώντας την επίσημη παρουσίαση του Πρωτοκόλλου που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 5/4/2017.

Ειδικότερα στον τομέα της έμφυλης βίας, η ΓΓΙΦ παρέχει υπηρεσίες στις γυναίκες πρόσφυγες και τα παιδιά τους μέσω του Εθνικού Δικτύου Δομών για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών. Για πρώτη φορά δημιουργήθηκε και λειτουργεί σε ολόκληρη τη χώρα ένα ολοκληρωμένο δίκτυο 62 δομών (η 24ωρη γραμμή SOS 15900, 40 συμβουλευτικά κέντρα και 21 ξενώνες για γυναίκες θύματα βίας) για την αντιμετώπιση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας, βιασμού, σεξουαλικής παρενόχλησης, σωματεμπορίας. Σε συνεργασία με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές καθώς και με τους τοπικούς δικηγορικούς συλλόγους, η ΓΓΙΦ, μέσω των δομών της, παρέχει ασφαλή στέγαση, ψυχοκοινωνική υποστήριξη και νομική συμβουλευτική στις γυναίκες πρόσφυγες που είναι θύματα ή δυνητικά θύματα βίας ή συντηρούν μόνες τους το νοικοκυριό, καθώς και στα παιδιά τους.

Επιπλέον, το νέο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020 (ΕΣΔΙΦ) περιλαμβάνει συγκεκριμένες ενέργειες και πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες πρόσφυγες και τα παιδιά τους κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στη χώρα μας. Η ΓΓΙΦ διαδραματίζει ουσιαστικό και ενεργό ρόλο στην ομάδα εργασίας του Ύπατης Αρμοστείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες όσον αφορά την αντιμετώπιση της σεξουαλικής και της έμφυλης βίας.

Ένα άλλο παράδειγμα της παραγωγικής συνεργασίας της ΓΓΙΦ και του UNFPA ήταν το σεμινάριο «Σχετικά με ζητήματα Προστασίας» που πραγματοποιήθηκε στη Λέσβο και στη Ρόδο στις 12-13 /12/2016, με σκοπό την εκπαίδευση του προσωπικού των συμβουλευτικών κέντρων και ξενώνων των νησιών. Το σεμινάριο αφορούσε κυρίως θέματα όπως η αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε ιδιαίτερες συνθήκες και η παροχή οδηγιών σε πρόσφυγες και μετανάστριες που έχουν δεχτεί έμφυλη βία σχετικά με το πώς και πού μπορούν να βρουν προστασία.

Ελπίζουμε πραγματικά ότι η παρούσα έκδοση είναι μόνο η αρχή της συνεργασίας μας με το UNFPA. Υπάρχουν προοπτικές και βούληση να διερευνηθούν νέοι δρόμοι κοινών δραστηριοτήτων, στο πλαίσιο του κοινού οράματός μας για τη διευκόλυνση της ζωής των γυναικών προσφύγων που αναγκάστηκαν να απομακρυνθούν από τις γενέτειρές τους, όπως και των παιδιών τους.

Θερμούς χαιρετισμούς

Φωτεινή Κούβελα

Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων



MINISTRY OF INTERIOR
GENERAL SECRETARIAT
for GENDER EQUALITY





Εισαγωγή



Καλώς ήρθατε στον Φάκελο υλικού για την έμφυλη βία-Εισαγωγικό οδηγό εκπαίδευσης πάνω στις βασικές έννοιες, αρχές και προσεγγίσεις της έμφυλης βίας. Ο φάκελος αυτός είναι αποτέλεσμα των προσπαθειών δημιουργίας και ενίσχυσης δυνατοτήτων αντιμετώπισης περιστατικών έμφυλης βίας που έγιναν στο πλαίσιο της Ελληνικής Απόκρισης για τους Πρόσφυγες το 2017, από το UNFPA και το Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών Διοτίμα (ΚΓΜΕ ΔΙΟΤΙΜΑ), με την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών της Ελλάδας.

Οι ανισότητες όσον αφορά την ισχύ των φύλων βρίσκονται στην καρδιά των βιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών παγκοσμίως, στις κοινότητες στις πατρίδες τους αλλά και κατά τις μεταναστευτικές διαδρομές που ενδεχομένως πρέπει να ακολουθήσουν. Υπό το πρίσμα της αποκαλούμενης «προσφυγικής κρίσης» από τις αρχές του 2015, η Ελλάδα αποτέλεσε την πύλη εισόδου στην Ευρώπη για εκατομμύρια άτομα (κυρίως από τη Συρία και το Αφγανιστάν). Ωστόσο, μετά την κοινή δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, οι περισσότεροι πρόσφυγες έχουν παγιδευτεί στην Ελλάδα και έχουν απομείνει με τις επιλογές της «εθελοντικής επιστροφής» στη χώρα υποδοχής τους ή της αναζήτησης ασύλου στην Ελλάδα. Ένα σταθερό 35% του πληθυσμού που εισέρχεται στην Ελλάδα είναι γυναίκες/κορίτσια, για τις οποίες μια από τις μεγαλύτερες ανησυχίες και/ή κινδύνους είναι ότι εκτίθενται σε έμφυλη βία. Η πρόληψη και η αντιμετώπιση της έμφυλης βίας αποτελεί ένα βήμα προς το δικαίωμα κάθε ατόμου σε μια ανεξάρτητη και αυτόνομη ζωή, το δικαίωμα στο σώμα του και το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση και την αυτοπραγμάτωση.

Ο παρόν φάκελος προορίζεται να χρησιμεύσει ως υλικό αναφοράς για τις επαγγελματίες και για εκπαιδευτριες που ασχολούνται με την έμφυλη βία, καθώς περιλαμβάνει διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές και πρότυπα και το αντίστοιχο εθνικό νομικό πλαίσιο όσον αφορά την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας. Τα επιλεγμένα θέματα αναπτύχθηκαν με βάση ληφθείσα ανατροφοδότηση από μη κυβερνητικές οργανώσεις με στόχο την βελτίωση της ικανότητας απόκρισής τους· οι ενότητες και οι προτεινόμενες δραστηριότητες διαμορφώθηκαν ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες τους, όπως αυτές εντοπίστηκαν μέσω της εργασίας τους με μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα. Μερικές από τις ενότητες είναι: κεντρικές έννοιες έμφυλης βίας, τύποι έμφυλης βίας, αναγνώριση έμφυλης βίας, ασφαλείς παραπομπές, κατευθυντήριες αρχές, και ειδική αναφορά σε περιπτώσεις ΛΟΑΤΚΙ ατόμων και παιδιών που έχουν επιζηήσει περιστατικών έμφυλης βίας.

Τα θέματα που περιλαμβάνονται παρέχουν μια αξιόπιστη εισαγωγή στην έμφυλη βία καθώς και τα αποτελέσματα που έχει στα άτομα και τις κοινωνίες και τη σημασία της αντιμετώπισής της, ανεξάρτητα από το πλαίσιο. Ένα αναπόσπαστο μέρος αυτού του οδηγού είναι η ψηφιακή του εκδοχή που συμπεριλαμβάνει όλες τις παρουσιάσεις-διαφάνειες. Οι χρήστριες αυτού του υλικού μπορούν να συνδυάσουν τις διαφάνειες για μεγαλύτερες ή μικρότερες παρουσιάσεις· κάθε ομάδα πιθανόν να έχει διαφορετικές ανάγκες, οπότε οι εκπαιδευτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν το υλικό για να παρέχουν τις πληροφορίες που είναι πιο σημαντικές ή πιο σχετικές κατά περίπτωση. Επιπλέον, ορισμένες διαφάνειες μπορεί να περιέχουν υπερβολικές πληροφορίες για συγκεκριμένες ομάδες εκπαιδευομένων, οι οποίες πληροφορίες καλό θα ήταν να παραλείπονται (π.χ. δεν είναι όλες οι πληροφορίες σχετικές με την έμφυλη βία, τους βιασμούς και τα βασανιστήρια - κεφάλαιο 2.2., σχετικές με όσους επαγγελματίες δεν είναι νομικοί, άρα, σε τέτοιες περιπτώσεις, η εκπαιδευτρια θα ήταν καλύτερο να επικεντρωθεί περισσότερο στους μηχανισμούς απόκρισης).

Καθώς αυτός ο φάκελος περιέχει εισαγωγικές πληροφορίες, συνίσταται έντονα στους χρήστες που θέλουν να μάθουν περισσότερα να ανατρέξουν για περισσότερη εμβάθυνση στις πηγές που αναφέρονται στο τέλος αυτού του βιβλίου. Για την διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων προσαρμοσμένων στις τρέχουσες ανάγκες κάθε κοινού ή για οποιαδήποτε βοήθεια αφορά στην ερμηνεία συγκεκριμένων σημείων του υλικού μπορείτε να επικοινωνήσετε με την εξειδικευμένη επί του θέματος οργάνωση ΚΓΜΕ Διοτίμα (www.diotima.org.gr).

Η έμφυλη βία συμβαίνει δίπλα μας, παντού και ανά πάσα στιγμή. Ελπίζουμε ότι το υλικό αυτού του φακέλου θα μας φέρει πιο κοντά στην κάλυψη των αναγκών προστασίας όσων επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας αλλά και ότι θα συμβάλλει επίσης στην πρόληψη είτε άμεσα, μέσω της κατάρτισης, είτε έμμεσα μέσω της ευαισθητοποίησης τόσο εξειδικευμένων όσο και μη εξειδικευμένων επαγγελματιών. Ο απώτερος στόχος μας, αφού διασφαλίσουμε ότι οι πληροφορίες που περιέχονται εδώ είναι διαθέσιμες σε όλες, είναι η βελτίωση των ζωών και η ενίσχυση των δυνάμεων που θα πάψουν όλες τις μορφές βίας, όπου κι αν αυτή στρέφεται.

1. Κεντρικές έννοιες για την έμφυλη βία

1.1 Περιεχόμενο και στόχοι

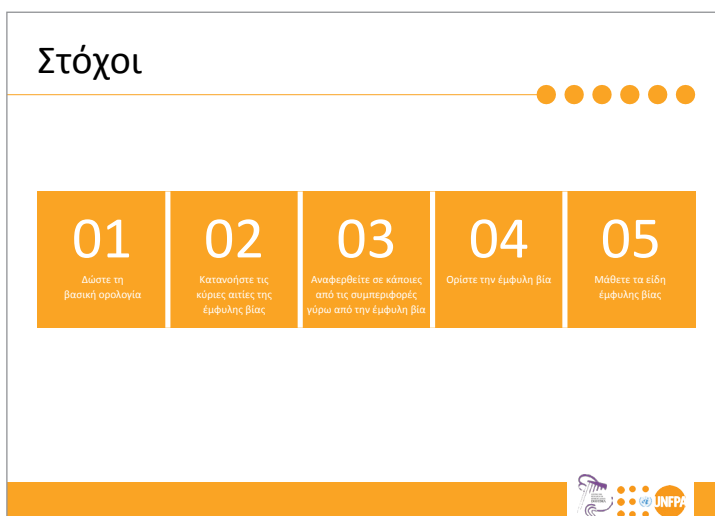
Η ενότητα για τις κεντρικές έννοιες για την έμφυλη βία είναι διαμορφωμένη ώστε να παρέχει βασικές πληροφορίες και να εισαγάγει ορολογία που συνδέεται στενά με την έμφυλη βία και την προστασία από αυτήν. Εξηγεί πού και πώς η πρόληψη και η αντιμετώπιση της έμφυλης βίας μπορούν να προσαρμοστούν στη συνολική προστασία των ωφελούμενων, ανεξαρτήτως γενικού πλαισίου (σε συνθήκες ειρήνης ή συμπλοκής, δουλεύοντας με πρόσφυγες, εσωτερικούς μετανάστες ή φιλοξενούμενο πληθυσμό).

Απαιτούμενος χρόνος για την ενότητα: 1 – 1 ½ ώρες.



Διαφάνεια 1: Εξώφυλλο της παρουσίασης PowerPoint. Η ενότητα θα:

- Εξηγήσει τους όρους και την ορολογία που χρησιμοποιούνται για να χτιστεί η κατανόηση της έμφυλης βίας μέσα στο σύστημα προστασίας
 - Εξηγήσει τις βασικές αιτίες της έμφυλης βίας
 - Εξηγήσει τα βασικά στοιχεία του ορισμού της έμφυλης βίας
 - Εξετάσει συγκεκριμένες στάσεις απέναντι στην έμφυλη βία
 - Αναφερθεί στα είδη έμφυλης βίας
- Αυτή η ενότητα διαμορφώθηκε με βάση τον Συνοδευτικό οδηγό e-learning για την διαχείριση των προγραμμάτων έμφυλης βίας σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης, UNFPA 2012 (διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.unfpa.org/publications/managing-gender-based-violence-programmes-emergencies>).



Διαφάνεια 2: Στόχοι της εκπαιδευτικής ενότητας. Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να θέσουν επιπρόσθετους στόχους μέσα από μια διαδικασία ψηλάφησης των δικών τους κενών όσον αφορά την κατανόηση της έμφυλης βίας. Αν εντοπιστούν τέτοια κενά, η εκπαιδευτρια φροντίζει να καταγραφούν και να γίνουν ορατά κατά την εκπαιδευτική διαδικασία γράφοντάς τα σε έναν πίνακα.

Όροι κλειδιά και κεντρικές έννοιες της έμφυλης βίας

Οι όροι κλειδιά της έμφυλης βίας είναι ο πυρήνας αυτής της ενότητας. Είναι σημαντικό λοιπόν να παρουσιαστούν με τρόπο που κεντρίζει τη σκέψη. Η παρουσίαση ξεκινά εξηγώντας τις έννοιες που περιέχονται παρακάτω στη διαφάνεια 3, και προχωρά περαιτέρω εξηγώντας πώς οι έννοιες αυτές είναι συνυφασμένες με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός συγκεκριμένου πλαισίου στην Ελλάδα.

Όροι κλειδιά και κεντρικές έννοιες

- Επιζήσασα
- Φύλο
- Δράστης
- Συναίνεση
- Αποκάλυψη
- Έμφυλη βία



Διαφάνεια 3: Ζητήστε από τους εκπαιδευόμενους να εξηγήσουν την έμφυλη βία (εάν προέρχονται από ειδικευμένους οργανισμούς) με δικά τους λόγια, είτε μέσω παραδειγμάτων είτε από άλλες πηγές. Οι εκπαιδευόμενες από μη εξειδικευμένους οργανισμούς θα πρέπει επίσης να κληθούν να εξηγήσουν τι γνωρίζουν σχετικά με την έμφυλη βία και πώς το έμαθαν. Μερικοί από τους όρους κλειδιά αναφέρονται ενδεικτικά για να βοηθήσουν στο ξεκίνημα. Προσκαλέστε τους εκπαιδευόμενους σε αυτό το σημείο να προσπαθήσουν να ορίσουν καθέναν από τους όρους, αν το επιτρέπει ο χρόνος, ζητήστε από τους εκπαιδευόμενους να συζητήσουν σε ζεύγη, όχι περισσότερο από 5 λεπτά. Ενθαρρύνετε τους να σκεφτούν τον «επιζήσασα» σε αντιπαραβολή με τον όρο «θύμα». Οι επόμενες διαφάνειες θα τους δώσουν την ευκαιρία να ελέγξουν τις απαντήσεις τους.

Όροι κλειδιά και κεντρικές έννοιες

ΕΠΙΖΗΣΑΣΑ/ΩΝ, ΘΥΜΑ: Άτομο που έχει βιώσει έμφυλη βία. Οι όροι «θύμα» και «επιζών/ζήσασα» μπορούν να χρησιμοποιηθούν εξίσου. Ο όρος «θύμα» χρησιμοποιείται κυρίως στον νομικό και τον ιατρικό τομέα. Ο όρος «επιζήσασα/ών» προτιμάται σε τομείς όπως η ψυχολογική και η κοινωνική υποστήριξη επειδή υποδηλώνει το ψυχικό σθένος και την ανθεκτικότητα.

ΔΡΑΣΤΗΣ/ΤΡΙΑ: Άτομο, ομάδα ατόμων ή θεσμός που ασκεί άμεσα ή στηρίζει με οποιονδήποτε τρόπο την κακοποίηση ή την άσκηση βίας σε άλλο άτομο παρά τη θέλησή του.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ: Αναφέρεται στην αποκάλυψη ενός περιστατικού έμφυλης βίας. Συχνά άτομα που έχουν επιζήσει των περιστατικών επιλέγουν ΝΑ ΜΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ή να μη ζητήσουν βοήθεια. Γιατί;



Διαφάνεια 4: Αφού ορίσετε ποια είναι η «επιζήσασα», ανοίξτε συζήτηση για αυτή τη διαφάνεια, ζητώντας από τις εκπαιδευόμενες να απαντήσουν ερωτήσεις όπως: ποιος μπορεί να είναι δράστης, αν μπορεί, στο πλαίσιο της έμφυλης βίας, να είναι παιδί ή γυναίκα και ποια μπορεί να είναι κάποια πιθανά εμπόδια στην αποκάλυψη της έμφυλης βίας; Στη συνέχεια καθοδηγήστε τους εκπαιδευόμενους ώστε να κατανοήσουν μερικά από αυτά τα εμπόδια (όπως η ελπίδα ότι η κακοποίηση θα σταματήσει, η πεποίθηση ότι η κακοποίηση είναι πρόβλημα του ίδιου του θύματος, το στίγμα και η ντροπή, οι οικονομικές συνέπειες του χωρισμού, ο φόβος της απώλειας της προσφυγικής ιδιότητας ή της απόρριψης της αίτησης ασύλου μετά την γνωστοποίηση· έλλειψη συνειδητοποίησης των δικαιωμάτων τους· κοινωνική απομόνωση κλπ.).

Τέλος, ελέγξτε μέσα από συζήτηση την κατανόηση των υπολοίπων όρων π.χ. το κοινωνικό φύλο: τι είναι το κοινωνικό φύλο; και αποκάλυψη. Προσκαλέστε τις εκπαιδευόμενες να τους εξηγήσουν με δικά τους λόγια και με παραδείγματα από την καθημερινή ζωή.

1. Κεντρικές έννοιες για την έμφυλη βία

Οροι κλειδιά και κεντρικές έννοιες

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ: Αναφέρεται στις κοινωνικές διαφορές ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες οι οποίες μαθαίνονται και, παρότι είναι ριζωμένες σε κάθε κουλτούρα, αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου και παρουσιάζουν μεγάλο εύρος τόσο μέσα στην ίδια όσο και σε διαφορετικές κουλτούρες.

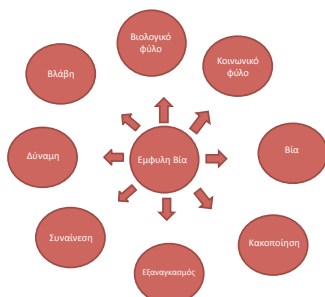
ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ: Αποδοχή ή συγκατάθεση μετά από ώριμη σκέψη.

ΕΝ ΕΠΙΓΝΩΣΕΙ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ: Το άτομο κατανοεί πλήρως τις συνέπειες της συναίνεσης και συμφωνεί αβίαστα και χωρίς ενδοιασμούς.



Διαφάνεια 5: Συνέχεια κεντρικών όρων και εννοιών. Η έννοια του κοινωνικού φύλου καλύπτεται περαιτέρω παρακάτω στο υλικό. Σε αυτό το σημείο είναι καλύτερο να συζητηθεί με την ομάδα εκπαιδευόμενων η σημασία της συναίνεσης (και ο αντίκτυπός της στην ασφάλεια της επιζήσασας). Υπογραμμίστε τη σημαντικότητα της συναίνεσης στη δουλειά μας με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας, καθώς αυτά τα ίδια θα πρέπει να αποφασίζουν σχετικά με τη διαχείριση της υπόθεσής τους και την παροχή υπηρεσιών. Θα πρέπει να σιγουρευόμαστε, εξηγώντας και ρωτώντας κατ' επανάληψη, για την εν επιγνώσει συναίνεση των επιζήσασών, μιας και μπορεί να επιλέξουν να απορρίψουν συγκεκριμένα κομμάτια διαδικασιών και υπηρεσιών ή υπηρεσίες στο σύνολό τους.

GBV Core Concepts



Διαφάνεια 6: Κεντρικές έννοιες έμφυλης βίας. Ήδη σε αυτό το σημείο οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να κληθούν να εξηγήσουν πώς βλέπουν μια σχέση μεταξύ των όρων και των εννοιών, για παράδειγμα πώς σχετίζεται η έμφυλη βία με τα ανθρώπινα δικαιώματα κοκ. Κλείστε αυτή τη συζήτηση συνδέοντας την έμφυλη βία με όλες τις έννοιες γύρω από τον κύκλο, και εξηγώντας τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, ποιος είναι ο ορισμός της βλάβης, της δύναμης κλπ.

1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ και ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΦΥΛΟ

- **Κοινωνικό φύλο**
 - Μπορεί να αλλάξει με το πέρασμα του χρόνου
 - Οι έμφυλοι ρόλοι, οι ευθύνες, οι ευκαιρίες και τα προνόμια, οι προσδοκίες και οι περιορισμοί διαφέρουν για τα αρσενικά και τα θηλυκά από κουλτούρα σε κουλτούρα
- **Βιολογικό φύλο – βιολογικές διαφορές ανάμεσα στα φύλα (αρσενικό και θηλυκό)**
 - Τα θηλυκά σώματα εμμηνορροούν ενώ τα αρσενικά όχι
 - Τα θηλυκά αναπτύσσουν στήθος και μπορούν να θηλάσουν
 - Τα αρσενικά έχουν όρχεις



Βιολογικό φύλο και κοινωνικό φύλο

- **Βιολογικό φύλο = Κοινωνικό φύλο;**
- **Βιολογικό φύλο = Σεξουαλικός προσανατολισμός = Ταυτότητα φύλου;**
- **ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΦΥΛΟ:**
 - Προσδίδεται συνήθως κατά τη γέννηση, κατατάσσει το άτομο ως θηλυκό, αρσενικό ή ιντερσέξ
 - Βασίζεται στην εμφανή εξωτερική ανατομία και σε ένα συνδυασμό από σωματικά χαρακτηριστικά (χρωμοσώματα, αναπαραγωγικά όργανα)



Βιολογικό φύλο και κοινωνικό φύλο

- **Σεξουαλικός προσανατολισμός:**
 - Η δυνατότητα του ατόμου να αναπτύξει ερωτικά και σωματικά συναισθήματα ή έλξη για άτομα συγκεκριμένου βιολογικού ή κοινωνικού φύλου.
- **Ταυτότητα φύλου:**
 - Βαθύ, εσωτερικό αίσθημα και ξεχωριστό βίωμα για κάθε άτομο που μπορεί να συμπίπτει ή όχι με το βιολογικό φύλο που του προσδόθηκε κατά τη γέννηση ή το κοινωνικό φύλο που του προσδίδει η κοινωνία.



Διαφάνεια 7: Κοινωνικό και βιολογικό φύλο. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες τι σημαίνει κοινωνικό φύλο και τι βιολογικό φύλο και ποιες είναι οι διαφορές τους. Αν τα άτομα που συμμετέχουν προέρχονται από οργανώσεις που εξειδικεύονται σε τέτοια ζητήματα, προσκαλέστε τα να αναλογιστούν τη διαφορά μεταξύ των έμφυλων ρόλων και της ταυτότητας φύλου. Το βιολογικό φύλο υποδηλώνει τα βιολογικά χαρακτηριστικά ενός ανθρώπινου σώματος αλλά όχι τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Ενώ το κοινωνικό φύλο ορίζεται ως οι ρόλοι που δίνονται σε ένα πρόσωπο ανάλογα με το βιολογικό του φύλο. Και τα δύο αποδίδονται σε ένα πρόσωπο από άλλους και δεν καθορίζουν την ταυτότητα φύλου τους. Υπενθυμίστε στις συμμετέχουσες πως όταν ερχόμαστε σε επαφή με άτομα που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας, ή γενικότερα με άτομα που τα αφορά το θέμα, η συμπεριφορά μας και το λεξιλόγιό μας θα πρέπει να παραμένουν ουδέτερα ωστόσο το άτομο να μας δώσει αρκετές πληροφορίες ώστε να καταλάβουμε την ταυτότητα και τις σχέσεις του.

Διαφάνεια 8: Βιολογικό και κοινωνικό φύλο. Η διαφάνεια αυτή βοηθά να καταλήξει η συζήτηση σχετικά με τους ορισμούς που ξεκίνησε με τις προηγούμενες.

Διαφάνεια 9



1. Κεντρικές έννοιες για την έμφυλη βία

2. Ανθρώπινα δικαιώματα

- Η έμφυλη βία αποτελεί παραβίαση διεθνών, στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως:
 - α) το δικαίωμα στη ζωή,
 - β) το δικαίωμα στην ατομική ασφάλεια,
 - γ) το δικαίωμα της ίσης προστασίας από τον νόμο,
 - δ) η ελευθερία και η προστασία από βασανιστήρια και κάθε άλλη βία, απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση κ.ό.κ.



Διαφάνεια 10: Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως μια από τις κεντρικές έννοιες της έμφυλης βίας. Η διαφάνεια έχει σκοπό να εξηγηθούν τα απαραίτητα για την ύπαρξή μας ανθρώπινα δικαιώματα και το πώς η έμφυλη βία μπορεί να τα παραβιάσει, υποδηλώνοντας τη βαρύτητα της βίας. Πριν απარიθμήσετε τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, προσκαλέστε τις εκπαιδευόμενες να σκεφτούν πώς η έμφυλη βία μπορεί να επηρεάσει τη ζωή ή τα υπόλοιπα ανθρώπινα δικαιώματα.

3. Βία

= ΧΡΗΣΗ ΔΥΝΑΜΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΕΝΟΣ Η ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΑΤΟΜΩΝ
= Η ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ ΧΡΗΣΗ ΕΝΟΣ Η ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΞΗΣ:

- α) πίεση
- β) κακοποίηση
- γ) εξαναγκασμό



Διαφάνεια 11: Η βία ως μια από τις κεντρικές έννοιες της έμφυλης βίας. Εξηγήστε πως η φύση της βίας δεν είναι απαραίτητα σωματική. Δώστε βάση στον ορισμό των παρακάτω ειδών βίας:

- α) Πίεση – με σωματικά, ηθικά ή διανοητικά μέσα πιέζουμε ένα άτομο να κάνει κάτι.
- β) Κακοποίηση – Κατάχρηση εξουσίας, παρεμπόδιση ατόμου να πάρει ελεύθερα αποφάσεις, πίεση να δράσει παρά τη θέλησή του.
- γ) Εξαναγκασμός – το να αναγκάσεις ή να προσπαθήσεις να αναγκάσεις άλλο πρόσωπο να κάνει κάτι παρά τη θέλησή του χρησιμοποιώντας απειλές, χειραγώγηση, εξαπάτηση, επιμένοντας λεκτικά ή εκμεταλλευόμενος κοινωνικές προσδοκίες ή οικονομική ισχύ.

Αναφερθείτε στον όρο «δύναμη» και το πώς οι άνωθεν όροι εμπεριέχουν τύπους εξουσίας, επίπεδα αλληλεπίδρασης κλπ. Αυτό οδηγεί στην επόμενη διαφάνεια.

4. Δύναμη

- Η έμφυλη βία εμπεριέχει κατάχρηση δύναμης.
- ΔΥΝΑΜΗ= Ικανότητα λήψης αποφάσεων και ανάληψης δράσης· φυσική δύναμη ή αντοχή.
- ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗ:
 - κοινωνική δύναμη
 - οικονομική δύναμη
 - πολιτική δύναμη
 - έμφυλη δύναμη
 - ηλικιακή δύναμη



Διαφάνεια 12: Η δύναμη ως κεντρική έννοια της έμφυλης βίας. Αναφερθείτε στον ορισμό της δύναμης και του κοινωνικού φύλου και ρωτήστε την ομάδα αν θεωρούν πως κάποιοι έμφυλοι ρόλοι είναι πιο ισχυροί από άλλους. Συζητήστε με την ομάδα τι κάνει τον έναν έμφυλο ρόλο πιο ισχυρό από άλλους– σχετίζονται οι απαντήσεις με τους τύπους δύναμης στη διαφάνεια και πώς; Ρωτήστε να σας πούνε παραδείγματα ισχυρών προσώπων της χώρας τους και ποιες είναι οι πηγές της δύναμής αυτών των προσώπων.

Οι επόμενες διαφάνειες εξηγούν περαιτέρω την έννοια της ΔΥΝΑΜΗΣ ΩΣ ΠΗΓΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ. Αυτό το κομμάτι θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην εκπαίδευση όλων, ειδικά εκείνων που δουλεύουν απευθείας με επιζήσασες έμφυλης βίας. Σκοπός τους είναι να επεκτείνουν την κατανόηση της δύναμης καθαυτής, τις ρίζες και τα χαρακτηριστικά της (κάποια εκ των οποίων δεν απარიθμούνται στην άνωθεν διαφάνεια).

Κύριες αιτίες της ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Ομαδική συζήτηση:

Τι προκαλεί την έμφυλη βία στην κοινότητά σας; Ποιοι είναι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην έμφυλη βία στην κοινότητά σας;



Διαφάνεια 13: Χωρίστε την ομάδα σε 2-3 υποομάδες, αναλόγως τον αριθμό των συμμετεχόντων, και ζητήστε τους να συζητήσουν για 5-10 λεπτά τις ερωτήσεις στη διαφάνεια και στη συνέχεια να παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους. Ο σκοπός της δραστηριότητας είναι οι ίδιες οι εκπαιδευόμενες να αναγνωρίσουν τη δύναμη ως πηγή της έμφυλης βίας.

Η έννοια της δύναμης

- ΔΥΝΑΜΗ = Ικανότητα λήψης αποφάσεων και ανάληψης δράσης· φυσική δύναμη ή αντοχή.
- Όλες οι σχέσεις επηρεάζονται από την άσκηση δύναμης.
- Όσο μεγαλύτερη δύναμη έχει ένα πρόσωπο τόσο περισσότερες επιλογές έχει: άτομα με λιγότερη δύναμη έχουν λιγότερες εναλλακτικές και επομένως είναι περισσότερα ευάλωτα σε εκμετάλλευση.



Διαφάνεια 14: Απαντήστε στις ερωτήσεις της προηγούμενης διαφάνειας.

Κύριες αιτίες ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Η πηγή της έμφυλης βίας είναι Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΥΝΑΜΗΣ.

Ο πόλεμος, η φτώχεια, η κατάχρηση ναρκωτικών και αλκοόλ, οι κοινωνικές ανισότητες κλπ. είναι όλα **παράγοντες που συντελούν** στην έμφυλη βία.



Διαφάνειες 15-16: Από πού πηγάζει η δύναμη; Προσκαλέστε τους εκπαιδευόμενους να σκεφτούν παραδείγματα των τύπων δύναμης που παρουσιάζονται σε αυτή και την επόμενη διαφάνεια.

1. Κεντρικές έννοιες για την έμφυλη βία

Πηγές δύναμης (συνέχεια)

- **ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ**
 - Εκλεγμένοι αρχηγοί
 - Νομική ισχύς που μπορεί να καταλήξει σε εκμετάλλευση
- **ΕΜΦΥΛΗ ΔΥΝΑΜΗ**
 - Στις περισσότερες κουλτούρες τα αρσενικά κατέχουν συνήθως πιο ισχυρές θέσεις από τα θηλυκά
- **ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΔΥΝΑΜΗ**



Διαφάνεια 16: Συνέχεια προηγούμενης για τις πηγές δύναμης.

Power and Control

$$\text{BIA} = \text{ΔΥΝΑΜΗ} + \text{ΕΛΕΓΧΟΣ}$$



Διαφάνεια 17: Δύναμη και έλεγχος. Η βία πραγματώνεται μέσω της κατάχρησης δύναμης και της καταδυνάστευσης και ελέγχου άλλων προσώπων –είτε για να τα ελέγχουμε είτε για να συντηρήσουμε την εξουσία μας. Η δύναμη και ο έλεγχος είναι οι πηγές της έμφυλης βίας, καθώς και της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των έμφυλων ανισοτήτων, που κι αυτές με τη σειρά τους είναι πηγές έμφυλης βίας.

5. Βλάβη

= άμεση συνέπεια της έμφυλης βίας.

1. Σωματικός τραυματισμός (συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού)
2. Συναισθηματικό και ψυχολογικό τραύμα
3. Οικονομική δυσπραγία
4. Απόρριψη και κοινωνικό στίγμα



Διαφάνεια 18: Η βλάβη ως κεντρική έννοια της έμφυλης βίας – ορίστε τι σημαίνει βλάβη και ποια μορφή μπορεί να έχει χρησιμοποιώντας τα παραδείγματα στη διαφάνεια.

Ορίζοντας την έμφυλη βία

- **ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ** επιβλαβής πράξη
- **ΕΝΑΝΤΙΑ** στη θέληση ενός ατόμου
- Βασισμένη σε κοινωνικά προσδιορισμένες διαφορές (π.χ. κοινωνικό φύλο)
- Παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Συχνά κακουργηματική πράξη



Ορισμός της έμφυλης βίας στην ελληνική νομοθεσία

“Οι περισσότερες κατηγορίες σεξουαλικής και έμφυλης βίας καλύπτονται από τον ελληνικό Ποινικό Κώδικα (ΠΚ). Κάποιες από αυτές είναι:

- **Βιασμός:** όταν κάποιο άτομο με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλο άτομο, συμπεριλαμβανομένης της συζύγου (ενδοσυζυγικός βιασμός), σε συνουσία ή σε άλλη ασελή πράξη ή σε ανοχή της· ποινή: 5 – 20 χρόνια κάθειρξης (άρθρο 336 ΠΚ).
- **Κατάχρηση σε ασέλγεια** και προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας (ασελγείς χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν ασελγείς πράξεις)· τιμωρείται με ποινή φυλάκισης έως 1 χρόνο (άρθρα 337, 338 ΠΚ).



Ορισμός της έμφυλης βίας

Η ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ συμπεριλαμβάνει επίσης συγκεκριμένες μορφές βίας κατά των ανδρών και των αγοριών.

Η έμφυλη βία κατά των ανδρών και των αγοριών:

- Βασίζεται σε κοινωνικά κατασκευασμένες ιδέες
- Μπορεί να ασκηθεί από άνδρες και γυναίκες
- Συνήθως δεν καταγγέλλεται (λόγω φόβου στιγματισμού ή επιπτώσεων)



Διαφάνεια 19: Ορισμός έμφυλης βίας. Έχοντας στο μυαλό τις κεντρικές έννοιες που δόθηκαν στις προηγούμενες διαφάνειες, μπορεί να δομηθεί ο ορισμός της έμφυλης βίας— ως οποιασδήποτε βλαβερή πράξη απέναντι σε ένα πρόσωπο παρά τη θέλησή του, η οποία πράξη βασίζεται σε κοινωνικά καθορισμένες διαφορές (δηλαδή στο κοινωνικό φύλο). Όπως στις περισσότερες άλλες μορφές βίας, και αυτή παραβιάζει μια σειρά από ανθρωπίνων δικαιώματα, τα οποία στην Ελλάδα κατοχυρώνονται στον Ποινικό Κώδικα, ο οποίος ποινικοποιεί τις περισσότερες μορφές έμφυλης βίας (βιασμός, σεξουαλική κακοποίηση/ασέλγεια, ομαδικό βιασμό)

Μπορείτε να αναφέρετε τον εξής ορισμό, που συμπεριλαμβάνεται στις κατευθυντήριες οδηγίες: «Η έμφυλη βία είναι ένας όρος που συμπεριλαμβάνει οποιαδήποτε επιβλαβή ενέργεια διαπράττεται ενάντια στη θέληση ενός προσώπου και βασίζεται σε κοινωνικά ορισμένες διαφορές μεταξύ αρσενικών και θηλυκών (πχ. κοινωνικό φύλο). Συμπεριλαμβάνει πράξεις που προκαλούν σωματική, σεξουαλική ή διανοητική βλάβη ή οδύνη, απειλή τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμό και άλλες μορφές στέρησης της ελευθερίας. Αυτές οι πράξεις μπορεί να προκύψουν σε δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο».

(Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές για ενσωμάτωση των παρεμβάσεων για την έμφυλη βία στις ανθρωπιστικές δράσεις, παράγραφος 5, διαθέσιμο στο: <http://gbvguidelines.org/en/home/>)

Διαφάνεια 20: Ορισμός της έμφυλης βίας στην ελληνική νομοθεσία. Παρουσίαση και συζήτηση πάνω στους βασικούς νόμους για τα ζητήματα έμφυλης βίας. Οι συμμετέχουσες μπορούν να ερωτηθούν αν γνωρίζουν το νομικό πλαίσιο για την έμφυλη βία στην Ελλάδα και η συζήτηση να καταλήξει διατρέχοντας τα άρθρα που αναφέρονται στη διαφάνεια.

Διαφάνειες 21 και 22: Έμφυλη βία απέναντι σε άλλες ομάδες. Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι η έμφυλη βία είναι μια μορφή βίας που βασίζεται σε διάφορες αντιλήψεις (ή στοιχεία που περιγράφηκαν πιο πάνω), ως εκ τούτου μπορεί να προκύψει και μεταξύ ανδρών και αγοριών, όπως και κατά λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων, τρανς και ιντερσέξ (ΛΟΑΤΙ) ατόμων.

Η έμφυλη βία έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στις γυναίκες και στα κορίτσια απ’ ότι στους άνδρες και στα αγόρια. Αλλά οι άνδρες και τα αγόρια μπορεί εξίσου να είναι επιζώντες περιστατικών έμφυλης βίας, ειδικά σεξουαλικής βίας. Στην Ελλάδα, ειδικά όπου τα μέσα και οι πρακτικές υποδηλώνουν υψηλά ποσοστά σεξ επιβίωσης στο οποίο καταφεύγουν άνδρες και αγόρια πρόσφυγες, εμείς (οι ανθρωπιστικοί φορείς) πρέπει να συνειδητοποιήσουμε πως σε πολλές περιπτώσεις αυτή η πρακτική (το σεξ επιβίωσης) μπορεί να ισοδυναμεί με έμφυλη βία (επειδή ενέχει διαφορετικές μορφές εξαναγκασμού και/ή εμπλέκει ανηλίκους).


1. Κεντρικές έννοιες για την έμφυλη βία

1.2. Διερευνώντας τις πεποιθήσεις σχετικά με τη βία: Συζήτηση

Οι επόμενες 8 διαφάνειες διερευνούν νοοτροπίες, συμπεριφορές και πεποιθήσεις σχετικά με τους έμφυλους ρόλους και τη βία. Τα άτομα που συμμετέχουν ενθαρρύνονται να συζητήσουν πάνω στις ερωτήσεις και τις απαντήσεις στις διαφάνειες 30-37 της παρουσίασης ένα (1) αυτού του φακέλου. Η ανοιχτή συζήτηση και τα συμπεράσματα μπορούν να περιστραφούν γύρω από ερωτήματα όπως: γιατί συντηρούνται αυτοί οι μύθοι, ποιοι επωφελούνται περισσότερο από αυτούς και πώς αυτό μπορεί να καθορίσει τις σχέσεις ισχύος και να επηρεάσει την έμφυλη βία.


Συμφωνείτε ή διαφωνείτε;

Εξέταση των πεποιθήσεων για τη βία




?

Κάποιες γυναίκες πάνε γυρεύοντας ή προκαλούν με τη συμπεριφορά τους τους άντρες να τις βιάσουν, να τις χτυπήσουν ή να τις κακομεταχειριστούν.



ΕΙΝΑΙ ΛΑΘΟΣ
ΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙΤΑΙ ΤΟ ΘΥΜΑ
ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΠΟΥ ΔΕΧΤΗΚΕ





Ενας άντρας δεν μπορεί να βιάσει τη σύζυγό του.



Η ΒΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΠΡΑΞΗ
ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΜΟΥ
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΘΕΛΗΣΗ
ΚΑΠΟΙΟΥ ΑΤΟΜΟΥ



Οι βιαστές είναι ψυχοπαθείς,
ακαλλιέργητοι και
αμόρφωτοι άνδρες.



Η ΒΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΣΚΗΘΕΙ ΑΠΟ
ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΑΤΟΜΟ



Το αλκοόλ και τα ναρκωτικά
είναι ο λόγος που οι άνδρες
χτυπάνε τις γυναίκες.



Η ΒΙΑ ΕΙΝΑΙ
ΕΠΙΛΟΓΗ
ΤΟ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΙ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ
ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΛΙΜΑΚΩΣΟΥΝ ΤΗ ΒΙΑ,
ΑΛΛΑ **ΔΕΝ ΤΗΝ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ**



2. Είδη έμφυλης βίας

Όταν αναφερόμαστε στα είδη έμφυλης βίας είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι μπορούμε να προσεγγίσουμε τα είδη με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Αυτή η εκπαιδευτική συνεδρία θα πρέπει να διαμορφωθεί ανάλογα με την ομάδα στόχο – κάποιες μπορεί να χρειαστεί να ενημερωθούν σε βάθος για τα είδη έμφυλης βίας (πχ. επαγγελματίες που δουλεύουν σε φορείς διαχείρισης τέτοιων περιπτώσεων), ενώ άλλοι, μη εξειδικευμένοι φορείς θα πρέπει να εισαχθούν σε αυτά όπως αναγνωρίζονται σε εθνικό επίπεδο, με τις εθνικές τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας (SOPs) για την έμφυλη βία.



Διαφάνεια 1: Τέσσερα βασικά είδη έμφυλης βίας. Υπάρχουν τέσσερα βασικά είδη έμφυλης βίας που συναντώνται σε όλο τον προγραμματισμό και τις αποκρίσεις που αφορούν την έμφυλη βία. Τα τέσσερα είδη είναι η βασική κατάταξη –σε κάποιες άλλες πηγές αναγνωρίζεται και ένα πέμπτο, οι επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές. Καθώς οι επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές μπορεί να διαφέρουν αναλόγως το πλαίσιο, μπορούν να προστεθούν σε οποιαδήποτε από τις άλλες κατηγορίες και έτσι να περιοριστεί η ταξινόμηση στα βασικά τέσσερα είδη που υπάρχουν στις διαφάνειες.

Σύμφωνα με τη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών (1993), η έμφυλη βία είναι βία κατά των γυναικών που εμπεριέχει την ενδοοικογενειακή βία (συμπεριλαμβανόμενων των επιβλαβών παραδοσιακών πρακτικών και του συζυγικού βιασμού), τη βία στο εργασιακό περιβάλλον, σε εκπαιδευτικά ή άλλα ιδρύματα, ή στο κράτος και στις κοινότητές τους. Σε αυτή την πηγή επομένως, τα είδη της βίας ταυτοποιούνται απαντώντας την ερώτηση «ποιος είναι ο δράστης».

Η ελληνική νομοθεσία αναγνωρίζει τη σεξουαλική βία και τη σωματική βία σε ένα βαθμό. Γίνεται επίσης αναφορά στη συναισθηματική και ψυχολογική βία (όπως θα συζητηθεί στις επόμενες διαφάνειες).

Σωματική βία – ελληνικό δίκαιο

- **Πρόκληση βαριάς σωματικής ή διανοητικής βλάβης:** οι δράστες τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο χρόνων (Άρθρο 310 ΠΚ, πλημμέλημα, αυτεπάγγελτη δίωξη)
- **Πρόκληση ελαφράς σωματικής βλάβης:** οι δράστες τιμωρούνται με κράτηση έως έξι μήνες ή πρόστιμο έως 3000 ευρώ. (Άρθρο 308 ΠΚ, πλημμέλημα, κατ' έγκληση δίωξη)

Σωματική βία – ελληνικό δίκαιο

- **Πρόκληση σοβαρής διανοητικής, σωματικής ή ψυχολογικής βλάβης σε πρόσωπο** ύστερα από σωματική επίθεση από μέλος της οικογένειάς του. Αν οι πράξεις θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή του προσώπου ή προκαλέσουν βλάβη, τιμωρούνται με φυλάκιση δύο τουλάχιστον χρόνων (πλημμέλημα, αυτεπάγγελτα). Αν οι άνωθεν πράξεις έχουν ως συνέπεια τη σοβαρή διανοητική ή σωματική βλάβη του θύματος μπορεί να τιμωρηθούν με κάθειρξη 5 έως 20 χρόνων. (Άρθρο 6 παρ. 2 & 4, νόμος 3500/2006, κακούργημα, αυτεπάγγελτα)

Σωματική βία – ελληνικό δίκαιο

- **Πρόκληση σωματικής κάκωσης ή βλάβης της υγείας από μέλος της οικογένειας σε άλλο μέλος αυτής**, ακόμη και εντελώς ελαφράς, λόγω συνεχούς συμπεριφοράς του. Οι δράστες τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. (Άρθρο 6 παρ. 1 νόμος 3500/2006, πλημμέλημα, αυτεπάγγελτα)
- **Βασανιστήρια και άλλες προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας**, ως μέσο τιμωρίας ή εκφοβισμού, ή για να αναγκαστεί το θύμα να δώσει πληροφορίες, να κάνει κάποια δήλωση ή να ομολογήσει κάτι. Τέτοιες συμπεριφορές πιθανότατα ενέχουν σοβαρές βλάβες, σοβαρές μορφές σωματικής και ψυχολογικής βίας και σοβαρές προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, καθώς κάνουν χρήση παρατεταμένης απομόνωσης, ανιχνευτών ψεύδους και προσβολές της σεξουαλικής αξιοπρέπειας. Οι δράστες τιμωρούνται με κάθειρξη έως 20 χρόνια. (Άρθρο 137Α ΠΚ, κακούργημα, αυτεπάγγελτα)



Διαφάνειες 3, 4 και 5: Βία και ελληνικό δίκαιο. Όταν απαιτείται μια πιο βαθιά γνώση του νομικού πλαισίου, οι συμμετέχουσες μπορούν να συζητήσουν όσα προβλέπει η ελληνική νομοθεσία καθώς και το με ποιους από αυτούς τους νόμους είναι περισσότερο εξοικειωμένες.

Σεξουαλική βία – ελληνικό δίκαιο

- **Η προαγωγή/υπόθαψη/διευκόλυνση της πορνείας** από τρίτο πρόσωπο ώστε να αποκομίσει χρηματικά οφέλη. Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 18 μηνών. (Άρθρο 349 παρ. 3 ΠΚ, πλημμέλημα, αυτεπάγγελη δίωξη)
- **Η διακίνηση και εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση (trafficking)**, μετακινώντας τους εντός και εκτός Ελλάδας, με τη χρήση βίας ή απειλής ή δόλιων μέσων ή εκμεταλλευόμενοι την ευάλωτη θέση τους. Οι πράξεις αυτές τιμωρούνται με κάθειρξη έως 10 έτη και πρόστιμο από 10.000 έως 50.000 ευρώ. Αν οι πράξεις αυτές συνδέονται με παράνομο είσοδο, διαμονή ή έξοδο από την Ελλάδα ή είχαν ως αποτέλεσμα τη σοβαρή βλάβη προσώπου, τιμωρούνται με κάθειρξη τουλάχιστον 10 χρόνων και πρόστιμο από 10.000 έως 50.000 ευρώ. (Άρθρο 351 ΠΚ, κακούργημα, αυτεπάγγελη δίωξη)



Συναισθηματική και ψυχολογική βία – ελληνικό δίκαιο

- **Εξύβριση/προσβολή της τιμής**. Τιμωρούνται με φυλάκιση έως ένα έτος. (Άρθρο 361 παρ. 1 ΠΚ, πλημμέλημα, κατ' έγκληση δίωξη)
- **Παράνομη κατακράτηση**. Οποιοσ με πρόθεση κατακρατεί άλλον χωρίς τη θέλησή του ή του στερεί με άλλον τρόπο την ελευθερία της κίνησής του τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. (Άρθρο 325 ΠΚ, πλημμέλημα, διωκόμενο κατ' έγκληση)



2. Είδη έμφυλης βίας

Η έμφυλη βία στα διάφορα στάδια της ζωής

Πριν τη γέννηση	Εκτακτές ανάγκες με το βιολογικό φύλο του εμβρύου, διαδοχικά κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης (γονοσωματικές και σεξουαλικές επιπτώσεις στη γυναίκα και στην αναπαραγωγή γέννηση, εξοικονομείται εγκυμοσύνη για παράδειγμα, μερικοί βιασμοί σε παράνομο)
Βρεφική ηλικία	Προβλεπόμενα θύλακια βροφών, συναισθηματική και σεξουαλική κακοποίηση, διαφορετικοί τρόποι κερταίων βροφών σε τροφή και υπηρεσία περιθάλψης σε σχέση με τα αγόρια
Παιδική ηλικία	Έγγραφο σε παιδική ηλικία, αποκλειστικός γεννητικός σφραγισμός, σεξουαλική κακοποίηση από μέλη της οικογένειας και αγνώστους, διαφορετικοί τρόποι κερταίων σε τροφή και υπηρεσία περιθάλψης σε σχέση με τα αγόρια, παιδική πορνεία, παιδική εργασία, παραμέληση θύλακων παιδιών
Εφηβεία	Παιδικές και εξοικονομημένες μέρες, βία κατά τη διάρκεια γέννησης ή γυναικείων περιπτώσεων (π.χ. βιασμοί σε γενετική), σεξουαλική εξοικονομηση, σεξουαλική κακοποίηση στον αγροτικό χώρο, βιασμοί, σεξουαλική παρενόχληση, εξοικονομημένη παρτίδα, εμπόδιο γεννητικών, παραμελημένη πρόληψη σε ανάπτυξη, κακοποίηση που έρχεται με την ηλικία και άλλες βιολογικές που σχετίζονται με τον χώρο
Αναπαραγωγική ηλικία	Γενετικές διαταχές, πολυγονιμία, φυλετική κακοποίηση, εκδοχολογία κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και άλλες μορφές βίας (μετά) των αναπαραγωγικών κακοποιήσεων από τα πατρικά και άλλους αγνώστους, κακοποίηση και φόβο που έρχονται με την ηλικία, σεξουαλική κακοποίηση ή παρενόχληση στον χώρο εργασίας, βιασμοί, καταπίεση της σενατικής εργασία, απογοήτευση, εξοικονομημένη έκταση
Σημεία ηλικία	Κακοποίηση γέροντων, βία κατά ηλικιωμένων γυναικών

Πηγή: Προσαρμοσμένο από Heise et al 1994

© UNFPA and WAVE 2014

Διαφάνεια 6: Η έμφυλη βία στα διάφορα στάδια της ζωής. Οι γυναίκες και τα κορίτσια διατρέχουν υψηλό κίνδυνο έμφυλης βίας σε όλα τα στάδια της ζωής τους, όπως φαίνεται στη διαφάνεια. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτό το σχήμα αποτελεί οδηγό, όχι κανόνα, καθώς διαφορετικά είδη βίας μπορεί να προκύψουν σε διαφορετικά στάδια της ζωής και δεν είναι απαραίτητα συνδεδεμένα μόνο με ένα στάδιο (εκτός από τις περιπτώσεις πριν τη γέννηση και της βρεφικής ηλικίας). Διατρέξτε μαζί με την ομάδα τα διαφορετικά στάδια της ζωής και τους τύπους έμφυλης βίας που μπορεί να βιώσουν οι γυναίκες και τα κορίτσια.

Είδη έμφυλης βίας

Ερώτηση: Ποια είδη έμφυλης βίας γνωρίζετε; Ποια είδη συναντάτε περισσότερο συχνά; Πώς τα αναγνωρίζετε; Σύμφωνα με τις εθνικές τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας για περισσότερα είδη έμφυλης βίας, διακρίνουμε τα εξής είδη:

1. Βιασμός
2. Ασκήση σεξουαλικής βίας
3. Ασκήση σωματικής βίας
4. Εξαναγκαστικός γάμος
5. Αρνηση πόρων, ευκαιριών ή υπηρεσιών
6. Ψυχολογική/συναισθηματική κακοποίηση
7. Σεξ για επιβίωση/σεξουαλική εκμετάλλευση
8. Εμπορία ανθρώπων (trafficking)

Διαφάνεια 7: Είδη έμφυλης βίας. Αυτή η διαφάνεια είναι βασισμένη στα SOP. Ρωτήστε τα άτομα που συμμετέχουν ποια είδη έμφυλης βίας τους είναι περισσότερο γνωστά και/ή έχουν αντιμετωπίσει πρότερα από αυτή την εκπαίδευση. Στη συνέχεια δείξτε τη λίστα σε αυτή τη διαφάνεια. Θα μπορούσατε επίσης να ρωτήσετε τα άτομα που συμμετέχουν στην εκπαίδευση τι εργαλείο κατηγοριοποίησης χρησιμοποιούν – αν χρησιμοποιούν – και πώς ξεχωρίζουν το ένα είδος έμφυλης βίας από το άλλο. Η λίστα στη διαφάνεια δεν είναι εξαντλητική, αλλά αριθμεί τα είδη που συναντώνται συχνότερα. Όταν καταρτίστηκε αυτή η λίστα, τα SOP βασίζονταν στο εργαλείο κατάταξης του Συστήματος Διαχείρισης Πληροφοριών (IMS) για την έμφυλη βία. Σε αυτή την κατάταξη προστέθηκαν τα σχετικά με το πλαίσιο είδη της εμπορίας ανθρώπων και του σεξ επιβίωσης. Διευκρινίστε ότι η κατάταξη της έμφυλης βίας σε 6 κατηγορίες στις επόμενες διαφάνειες έγινε μόνο για σκοπούς διευκόλυνσης της συλλογής δεδομένων.

1. Βιασμός

- **Μη συναινετική, εξαναγκασμένη διείσδυση στο αιδοίο, τον πρωκτό ή το στόμα, συμπεριλαμβανόμενης της διείσδυσης αντικειμένου.**
- **Κύρια στοιχεία:**
 1. Ισχύς (που ασκείται μέσω φυσικής δύναμης ή απειλής)
 2. Έλλειψη συναίνεσης
 3. Πρόκληση βλάβης
 4. Διείσδυση
- **Σκεφτείτε τον ρόλο σας στην αναγνώριση ενός βιασμού: Πώς θα αποδείξετε ότι είναι όντως βιασμός;**

Διαφάνεια 8: Βιασμός. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες αν γνωρίζουν τη διαφορά μεταξύ βιασμού και άλλων μορφών σεξουαλικής βίας, για παράδειγμα σεξουαλική επίθεση. Κατευθύνετε τη συζήτηση προς τη συνειδητοποίηση πως η σωματική σεξουαλική πράξη (διείσδυση) ορίζει τον βιασμό. Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί πως βιασμός είναι νομικός όρος – για να εδραιωθεί πως η πράξη του βιασμού όντως συνέβη (άρ. 336 ΠΚ) απαιτείται έρευνα και ποινική διαδικασία. Ο ρόλος μας στην απόφαση αν ήταν βιασμός ή όχι περιορίζεται στην μαρτυρία του ατόμου που επέζησε. Δεν πρέπει να ρωτάμε και να πιέζουμε με ερωτήσεις σχετικά με τη διείσδυση (με τι; πού; κλπ.) αλλά να αφήσουμε τα άτομα που επέζησαν να πούνε την ιστορία με τον δικό τους ρυθμό. Εμείς, ως φορείς αντιμετώπισης της έμφυλης βίας, δεν αμφισβητούμε τις μαρτυρίες όσων επέζησαν και παρέχουμε υποστήριξη με μέσα και τρόπους που επιλέγουμε μαζί τους.

2. Ασκηση σεξουαλικής βίας

- **Οποιαδήποτε μορφή μη συναινετικής σεξουαλικής επαφής διείσδυση.**
Παραδείγματα:
 - Ανεπιθύμητο φιλήμα
 - Αγγιγμα γεννητικών οργάνων και άλλων ιδιωτικών σημείων του σώματος
 - Προσπάθεια βιασμού
 - Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων

Κύρια στοιχεία

1. Ισχύς
2. Έλλειψη συναίνεσης
3. Πρόκληση βλάβης
4. Σεξουαλικής φύσης

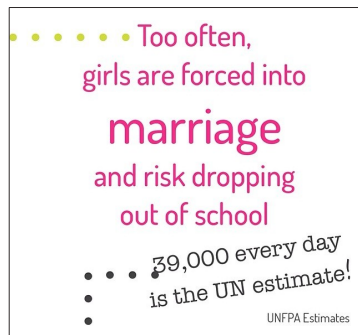


*200 εκατομμύρια κορίτσια και γυναίκες που ζουν σήμερα ανά τον κόσμο έχουν υποστεί κάποια μορφή γεννητικού ακρωτηριασμού

Διαφάνεια 9: Σεξουαλική βία – είναι μια σωματική πράξη σεξουαλικής φύσης. Εάν το επιτρέπει ο χρόνος, συζητήστε το νομικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης στην Ελλάδα. Μπορείτε να το αναφέρετε στην αστυνομία; Τι θα κάνουν; Θεωρείται έγκλημα; Ένα άλλο θέμα προς συζήτηση είναι ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων: συζητήστε με τις συμμετέχουσες πόσο εξοικειωμένες είναι με τον όρο και την πρακτική και ποιες είναι οι «ομάδες κινδύνου». Η πλειονότητα των αναφορών για τον ακρωτηριασμό γυναικείων γεννητικών οργάνων συνδέονται με πληθυσμούς που μεταναστεύουν από την Ανατολική Αφρική (πχ. Σομαλία) ή / και τη Δυτική Αφρική (πχ. Γουινέα) και από μέρη της Μέσης Ανατολής (πχ. Αίγυπτος).

4. Εξαναγκαστικός γάμος

- Γάμος ενός ατόμου παρά τη θέλησή του
- Γάμος σε παιδική ηλικία (τυπική ή άτυπη ένωση πριν τα 18)



*πολύ συχνά τα κορίτσια εξαναγκάζονται να παντρευτούν με κίνδυνο να μην τελειώσουν το σχολείο
39.000 κορίτσια κάθε μέρα σύμφωνα με εκτίμηση των Ηνωμένων Εθνών

Διαφάνεια 10: Εξαναγκαστικός γάμος. Προσκαλέστε τις συμμετέχουσες να σκεφτούν γιατί ο γάμος σε παιδική ηλικία θεωρείται εξαναγκαστικός γάμος, οδηγώντας τις να κατανοήσουν την αξία της εν επιγνώσει συναίνεσης/εν επιγνώσει σύμφωνης γνώμης και τις διαφορές μεταξύ των δύο όρων. Η συναίνεση ενός παιδιού δεν θεωρείται αποτέλεσμα της θέλησής του, καθώς γενικά πιστεύεται ότι ένα παιδί δεν είναι αρκετά ώριμο για να λάβει μια τέτοια απόφαση – ειδικά σε περιπτώσεις παιδιών κάτω των 14 ετών. Για τις περιπτώσεις μεταξύ 14 και 18 ετών, ορισμένοι νόμοι επιτρέπουν στους μεγαλύτερους ανηλίκους τον γάμο με τη συγκατάθεση των γονέων και των δύο πλευρών. Ωστόσο, σε περιόδους κρίσης, οι περισσότεροι από τους πρώιμους/παιδικούς γάμους λαμβάνουν χώρα ως εργαλείο επιβίωσης (είτε για να μειώσουν τα στόματα προς θρέψη παντρευόμενων, είτε περιμένοντας –οι γονείς– να λάβουν ανταλλάγματα για το γάμο της κόρης τους).

4. Εξαναγκαστικός γάμος – Η Ελληνική νομοθεσία

- **Εξαναγκαστικός γάμος:** Σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο ένας γάμος ισχύει αν τα πρόσωπα που εμπλέκονται έχουν δώσει την συναίνεσή τους ελεύθερα. Γάμος που έχει συναφθεί χωρίς την ελεύθερη βούληση κάποιου ατόμου δεν είναι έγκυρος.
- Γάμος που έχει συναφθεί με απειλή, εξαπάτηση ή δόλο μπορεί να ακυρωθεί. (Άρθρα 1350, 1372-74 ΑΚ)
- Ο νόμος τιμωρεί τον δράστη με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, σε περίπτωση που κάποιος πρόσωπο έχει απαχθεί ή στερηθεί την ελευθερία ώστε να εξαναγκαστεί να παντρευτεί. Διώκεται κατ' έγκληση (Άρθρο 327 ΠΚ)

4. Πρώιμος γάμος – Η Ελληνική νομοθεσία

- **Πρώιμος γάμος:** Γάμος μπορεί να συναφθεί μεταξύ ατόμων ηλικίας 18 ετών και άνω.
- Το δικαστήριο μπορεί, αφού ακούσει τους μελλόνυμφους και τα πρόσωπα που ασκούν την επιμέλεια του ανηλίκου, να επιτρέψει το γάμο και πριν από τη συμπλήρωση αυτής της ηλικίας, αν η τέλεσή του επιβάλλεται από σπουδαίο λόγο. (Άρθρο 1350 Αστικού Κώδικα)

Διαφάνειες 12-13: Εξαναγκαστικός γάμος – ελληνικό δίκαιο. Διατρέξτε τις διατάξεις του νόμου σχετικά με τον εξαναγκαστικό και τον πρώιμο γάμο.

2. Είδη έμφυλης βίας

5. Αρνηση πόρων, ευκαιριών ή υπηρεσιών



- Χήρα η στην οποία αρνούνται πρόσβαση στην κληρονομιά
- Εσοδα που αποσπώνται βίαια από μέλος της οικογένειας ή την/τον σύντροφο
- Παρεμπόδιση χρήσης αντισυλληπτικών
- Ενα κορίτσι το οποίο εμποδίζουν να πάει σχολείο, κ.λπ.

Διαφάνεια 14: Άρνηση πόρων, ευκαιριών ή υπηρεσιών. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η έμφυλη βία δεν έχει απαραίτητα μόνο σωματικές εκφάνσεις. Η εκπαίδευση, για παράδειγμα, αποτελεί βασικό ανθρωπινό δικαίωμα που παρέχεται, μεταξύ άλλων, από το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (1969), το οποίο αναγνωρίζει το δικαίωμα στην ελεύθερη, υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση για όλους. Σε πολλά μέρη του κόσμου, η πρόσβαση στην εκπαίδευση συχνά εξαρτάται από τους έμφυλους ρόλους – αναμένεται η οικογένεια να επενδύσει στην εκπαίδευση του αγοριού, αγνοώντας παράλληλα την εκπαίδευση της κοπέλας, λόγω της πεποίθησης ότι ο ρόλος του κοριτσιού είναι να παντρευτεί, να μείνει στο σπίτι και να βοηθά την οικογένειά της. λάβουν ανταλλάγματα για το γάμο της κόρης τους).

6. Ψυχολογική / Συναισθηματική κακοποίηση

- Πρόκληση διανοητικής ή συναισθηματικής οδύνης ή βλάβης.
- Απειλές σωματικής ή σεξουαλικής βίας
- Εκφοβισμός
- Ταπείνωση
- Εξαναγκαστική απομόνωση
- Εμμονη παρενοχλητική παρακολούθηση
- Καταστροφή αγαπημένων αντικειμένων κ.λπ.
- Το ότι η έμφυλη βία είναι μόνο σωματική δεν είναι παρά ένας από τους μύθους για την έμφυλη βία



Διαφάνεια 15: Ψυχολογική / συναισθηματική κακοποίηση. Θεωρείται ως μια ακόμα μορφή έμφυλης βίας και συχνά προηγείται άλλων μορφών βίας, τις συνοδεύει αλλά μπορεί και να σταθεί ως ανεξάρτητη μορφή βίας. Για παράδειγμα, η σωματική βία συνήθως προκύπτει έπειτα από μια περίοδο κατά την οποία ο δράστης ταπεινώνει το άτομο όσον αφορά την εμφάνιση, την νοημοσύνη του και άλλα. Είναι πολύ δύσκολο να αναγνωριστούν αυτοί οι τύποι πράξεων ως ψυχολογική ή/και συναισθηματική μορφή βίας, ομοίως οι ίδιες οι επιζήσασες σπάνια θα τις αναφέρουν ως τέτοιες.

7. Σεξ επιβίωσης/σεξουαλική εκμετάλλευση

- ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ πορνεία ή ανταλλαγή σεξουαλικής χάρης με υλικά αγαθά, υπηρεσίες και υποστήριξη
- Συνήθως στοχοποιούνται γυναίκες και κορίτσια που δεν μπορούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες και των παιδιών τους
- Εφηβα αγόρια επίσης γίνονται στόχοι

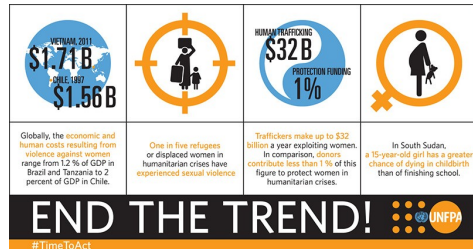
Ερώτηση: Πρέπει να νομιμοποιηθεί η πορνεία; Υπέρ και κατά.

Διαφάνεια 16: Σεξ επιβίωσης/σεξουαλική εκμετάλλευση. Θεωρείται μορφή έμφυλης βίας, εφόσον περιλαμβάνει ένα στοιχείο πίεσης, εξαναγκασμού ή οποιασδήποτε άλλης μορφής βίας. Μπορείτε να ξεκινήσετε μια συζήτηση με την ομάδα ζητώντας τη γνώμη τους: εάν μια γυναίκα στραφεί στην πορνεία ως μόνη πηγή εσόδων για τη διατροφή των παιδιών της, είναι επιζήσασα έμφυλης βίας; Στην ανάλυση μιας τέτοιας περίπτωσης μπορούμε να δούμε ότι το στοιχείο της πίεσης υπάρχει μέσα στην επιθυμία να ικανοποιήσει τις βασικές ανάγκες των παιδιών της. Προσκαλέστε τις συμμετέχουσες να συζητήσουν για τη νομιμοποίηση της πορνείας και ποιους ωφελεί. Τέλος, σημειώστε πως η νομοθεσία αποπαινωκοποιεί τα άτομα που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας, δίνοντάς τους την ελευθερία να αναφέρουν οποιαδήποτε μορφή βίας. Για παράδειγμα, η προαναφερθείσα σεξεργάτρια με τα παιδιά λαμβάνει νομική προστασία της δικής της ζωής, προστατεύοντας τα παιδιά της.

8. Εμπορία ανθρώπων

«[...] η στρατολόγηση, η μεταφορά, η μετακίνηση, η εγκατάσταση ή η παραλαβή προσώπων, μέσω της απειλής ή της χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, της απαγωγής, του δόλου, της εξαπάτησης[...] με σκοπό την εκμετάλλευση.»

Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Ανθρώπων



Διαφάνεια 17-20: Εμπορία ανθρώπων. Σε αυτή τη διαφάνεια συνίσταται να εξηγήσετε τον ορισμό και τον διαχωρισμό της εμπορίας ανθρώπων και της διακίνησης ανθρώπων και τις διαφορές μεταξύ τους. Τα SOP αντιμετωπίζουν την εμπορία με το διεθνές νομικό πλαίσιο ως αναφορά και με την προσδοκία ότι σύντομα θα εφαρμοστεί πλήρως και στην Ελλάδα. (Ο εθνικός μηχανισμός παραπομπής θεσπίζεται από εθνικούς νόμους και κατευθυντήριες γραμμές και δεν έχει ακόμη δοκιμαστεί.)

Εμπορία ανθρώπων

Πράξη

- Στρατολόγηση
- Μεταφορά
- Διακίνηση
- Υπόθαψη
- Παραλαβή προσώπων

Μέσα

- Απειλή ή χρήση δύναμης
- Εξαναγκασμός
- Απαγωγή
- Δόλος
- Εξαπάτηση
- Κατάχρηση εξουσίας ή ευαλωτότητας
- Χρηματικά ή άλλα ανταλλάγματα

Σκοπός

- Εκμετάλλευση που συμπεριλαμβάνει:
- Εμπορική σεξουαλική εκμετάλλευση (ή εκπόρνευση άλλων)
- Σεξουαλική εκμετάλλευση
- Εξαναγκαστική εργασία
- Δουλεία ή παρόμοιες πρακτικές
- Αφαίρεση οργάνων

Διαφάνεια 18: Εμπορία ανθρώπων. Συζητήστε τον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων στο ελληνικό δίκαιο. Σύμφωνα με το νόμο «Η εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση ορίζεται ως: Διακίνηση και εμπορία ανθρώπων εντός και εκτός Ελλάδος, με τη χρήση βίας ή απειλής ή απατηλών μέσων ή εκμετάλλευση της ευάλωτης θέσης τους». Οι δράστες αυτών των πράξεων τιμωρούνται με φυλάκιση έως και 10 χρόνια και πρόστιμο από 10.000 έως 50.000 ευρώ. Αν οι πράξεις αυτές συνδέονται με παράνομη είσοδο, διαμονή ή έξοδο από την Ελλάδα ή είχαν ως αποτέλεσμα τη σοβαρή βλάβη προσώπου, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον 10 χρόνων και πρόστιμο από 50.000 έως 100.000 ευρώ. (Άρθρο 351 ΠΚ, κακούργημα, αυτεπάγγελτη δίωξη)

Οι διαφάνειες 17-20 είναι για να ξεκινήσει συζήτηση με όλη την ομάδα των εκπαιδευόμενων (το υλικό προέρχεται από το παράρτημα της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες [UNHCR] στην Αθήνα).

Εμπορία ανθρώπων σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο

- **Εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση (Άρθρο 351 ΠΚ, κακούργημα, αυτεπάγγελτη δίωξη)**
- Διακίνηση και εμπορία ανθρώπων εντός και εκτός Ελλάδος, με τη χρήση βίας ή απειλής ή απατηλών μέσων ή εκμετάλλευση της ευάλωτης θέσης τους.
- Οι άνωθεν πράξεις τιμωρούνται με κάθειρξη έως και 10 χρόνια και χρηματική ποινή από 10.000 έως 50.000 ευρώ. Αν οι πράξεις αυτές συνδέονται με παράνομη είσοδο, διαμονή ή έξοδο από την Ελλάδα ή είχαν ως αποτέλεσμα τη σοβαρή βλάβη προσώπου, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον 10 χρόνων και πρόστιμο από 50.000 έως 100.000 ευρώ.

2. Είδη έμφυλης βίας

Είναι αυτό εμπορία ανθρώπων;

Με τη βοήθεια ενός διακινητή και έναντι χρηματικού αντιτίμου, ένα άτομο προσπαθεί να μετακινηθεί από την τοποθεσία Α στην τοποθεσία Β. Πριν φτάσει στην τοποθεσία Β, ο διακινητής πηγαίνει το άτομο σε άγνωστη τοποθεσία αρκετά εκτός διαδρομής και του λέει πως το αντίτιμο αυξήθηκε κατά 200 ευρώ γιατί χρειάστηκε να δωροδοκήσει έναν αστυνομικό σε κάποιο νέο σημείο ελέγχου. Το άτομο ενημερώνεται πως μπορεί να πληρώσει το ποσό μόνο προσφέροντας σεξουαλικές υπηρεσίες σε έναν άντρα που μένει εκεί κοντά.



Διαφάνεια 19: (Πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες [UNHCR], Ελλάδα). Υλικό για συζήτηση με τα άτομα που συμμετέχουν στην εκπαίδευση.

Ναι. Η πράξη (υπόθαλψη), τα μέσα (εξαναγκασμός) και ο σκοπός (εξαναγκασμένη πορνεία) είναι προφανή. Πρόκειται για μια υπόθεση διακίνησης που κατέληξε σε εμπορία ανθρώπου.



Διαφάνεια 20: (Πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες [UNHCR], Ελλάδα). Υλικό για συζήτηση με τα άτομα που συμμετέχουν στην εκπαίδευση.

Είναι αυτό εμπορία ανθρώπων;

Με τη βοήθεια ενός διακινητή και έναντι χρηματικού αντιτίμου ένα άτομο προσπαθεί να μετακινηθεί από την τοποθεσία Α στην τοποθεσία Β. Συνειδητοποιεί στα μισά της διαδρομής πως δεν μπορεί να πληρώσει το συμφωνημένο αντίτιμο. Ο διακινητής της λέει πως μπορεί για ένα μήνα να δουλέψει ως οικιακή βοηθός στο σπίτι ενός φίλου του ώστε να πληρώσει το υπόλοιπο ταξίδι της. Αφού ξεκινά να δουλεύει συνειδητοποιεί πως δεν μπορεί να βγει από το σπίτι και το αφεντικό την χτυπά συστηματικά.



Διαφάνεια 21: (Πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες [UNHCR], Ελλάδα). Υλικό για συζήτηση με τα άτομα που συμμετέχουν στην εκπαίδευση.



Ναι. Παρόλο που αρχικά συναίνεσε στις συνθήκες εργασίας, η δυνατότητά της να αλλάξει γνώμη και να φύγει της αφαιρέθηκε και οι συνθήκες της εργασίας άλλαξαν. Η πράξη (υπόθαλψη), τα μέσα (εξαπάτηση και κατάχρηση εξουσίας/ευαλωτότητας) και ο σκοπός (εξαναγκασμένη εργασία) είναι προφανή.



Διαφάνεια 22: (Πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες [UNHCR], Ελλάδα). Υλικό για συζήτηση με τα άτομα που συμμετέχουν στην εκπαίδευση.

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων

- Ο Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων (EMA) είναι θεσμικά ορισμένος από το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή - ΕΚ 3003/2016
- Ο EMA πρόκειται να προβεί σε:
 - α. Συγκέντρωση και παραπομπή των αιτημάτων προστασίας θυμάτων που εντοπίζονται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ή συνεργαζόμενους φορείς παροχής υπηρεσιών υποδοχής και κοινωνικής στήριξης της ομάδας στόχος
 - β. Παρακολούθηση της διαχείρισης αυτών.
 - γ. Δημιουργία και λειτουργία συστήματος καταγραφής των αιτημάτων προστασίας των θυμάτων (αναφορά, παραπομπή και παρακολούθηση της διαχείρισης).



Διαφάνειες 23-24: Εθνικός μηχανισμός παραπομπής για την εμπορία ανθρώπων. Συζητήστε τον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων στο ελληνικό δίκαιο. Σύμφωνα με το νόμο «Η εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση ορίζεται ως: Διακίνηση και εμπορία ανθρώπων εντός και εκτός Ελλάδος, με τη χρήση βίας ή απειλής ή απατηλών μέσων ή εκμετάλλευση της ευάλωτης θέσης τους. Οι δράστες αυτών των πράξεων τιμωρούνται με φυλάκιση έως και 10 χρόνια και πρόστιμο από 10.000 έως 50.000 ευρώ. Αν οι πράξεις αυτές συνδέονται με παράνομη είσοδο, διαμονή ή έξοδο από την Ελλάδα ή είχαν ως αποτέλεσμα τη σοβαρή βλάβη προσώπου, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον 10 χρόνων και πρόστιμο από 50.000 έως 100.000 ευρώ. (Άρθρο 351 ΠΚ, κακούργημα, αυτεπάγγελτη δίωξη)

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων

- Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) έχει οριστεί ως εθνική συντονιστική αρχή και επί του παρόντος λειτουργεί ως τέτοια
- Τα οργανωτικά και επιχειρησιακά ζητήματα που σχετίζονται με το EMA διεκπεραιώνονται από κοινού από το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή και το ΕΚΚΑ
- Τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας (Standard Operating Procedures- SOP) προετοιμάζονται επί του παρόντος στο πλαίσιο ομάδας εργασίας υπό την προεδρία του ΕΚΚΑ. Θα συμπεριλαμβάνουν:
 - Λεπτομερές ερωτηματολόγιο συνέντευξης για την καταγραφή κάθε υπόθεσης
 - Ζητήματα σχετικά με τη συναίνεση
 - Διαχείριση δεδομένων
 - Τρόπους παραπομπής



Διαφάνεια 24: Εθνικός μηχανισμός παραπομπής. Η παρουσίαση θα πρέπει να επεκταθεί στον μηχανισμό απόκρισης για τις επιζητήσεις της εμπορίας ανθρώπων σε εθνικό επίπεδο όταν είναι διαθέσιμα τα SoP. Δώστε στην εκπαιδευόμενη ομάδα μια επισκόπηση των SOP με τη βοήθεια της διαφάνειας.

2. Είδη έμφυλης βίας

2.1. Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

Η παρακάτω παρουσίαση μπορεί να αποτελέσει αυτόνομη εκπαιδευτική συνεδρία. Έχει ως σκοπό την κατανόηση της ορολογίας και την κατάλληλη χρήση της όταν εργαζόμαστε με άτομα που επέζησαν ομοφοβικής βίας. Κύρια πηγή των διαφανειών είναι η πλατφόρμα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR Exchange) (<http://www.unhcrexchange.org/topics/15810/contents/188309>)

Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

- Σεξουαλικός προσανατολισμός
= η διαρκής ικανότητα του ατόμου για βαθιά ερωτικά και/ή σωματικά συναισθήματα ή έλξη για πρόσωπα συγκεκριμένου βιολογικού ή κοινωνικού φύλου. Περιλαμβάνει:
 - Ετεροφυλοφιλία
 - Ομοφυλοφιλία
 - Αμφιφυλοφιλία
 - Άλλες εκφράσεις του σεξουαλικού προσανατολισμού.



Διαφάνεια 1-5: Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ.

Η κατανόηση της ορολογίας όταν δουλεύουμε με άτομα που επέζησαν ομοφοβικής βίας αποτελεί αφετηρία για την επίτευξη των κατευθυντήριων οδηγιών. Οι διαφάνειες παρέχουν βασικούς ορισμούς, οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν περαιτέρω στην κατανόηση της ταυτότητας των φύλων και των έμφυλων ρόλων.

Πηγή: UNHCR Exchange

Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

Λεσβία

= γυναίκα η οποία έχει διαρκή ερωτική, συναισθηματική ή/και σωματική έλξη για άλλες γυναίκες.

Ομοφυλόφιλος/η

= επίθετο που χρησιμοποιείται κυρίως για άνδρα που έχει διαρκή ερωτική, συναισθηματική ή/και σωματική έλξη για άλλους άνδρες, παρόλο που ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για να περιγράψει γυναίκες.

Αμφιφυλόφιλος/η

= άτομα που έλκονται ερωτικά, συναισθηματικά ή/και σωματικά από άτομα του ίδιου ή και διαφορετικού βιολογικού ή κοινωνικού φύλου.



Διαφάνεια 2: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ ορολογία. Διατρέξτε τους βασικούς ορισμούς.

Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

Ιντερσέξ (ή διαφυλικό ή μεσόφυλο)

= άτομο γεννημένο με ανατομία, αναπαραγωγικά όργανα και/ή χρωμοσωμικές ακολουθίες που δεν ανταποκρίνονται στον συνήθη ορισμό αρσενικού ή θηλυκού.

- Μπορεί να είναι εμφανές όταν γεννηθεί ή να γίνει εμφανές κατά τη διάρκεια της ζωής του.
- Ένα ιντερσέξ άτομο μπορεί να αυτοπροσδιοριστεί ως αρσενικό ή θηλυκό ή τίποτα από τα δύο.
- Ο όρος ιντερσέξ δεν έχει να κάνει με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου: τα ιντερσέξ άτομα μπορούν να έχουν το ίδιο εύρος σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτοτήτων φύλου με τα μη ιντερσέξ άτομα.



Διαφάνεια 3: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ ορολογία. Επεξηγήστε τους ορισμούς, για παράδειγμα: Οι τρανς γυναίκες κοινωνικά αναγνωρίζονται ως γυναίκες αλλά όταν γεννήθηκαν τις κατέταξαν ως αρσενικά. Προτιμάται ο όρος «τρανς» αντί του «τρανσέξουαλ», γιατί εμπεριέχει τις τρανς σεξουαλικότητες και τις ταυτότητες φύλου.

Πηγή: UN Free and Equal (<https://www.unfe.org>).

Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

Ταυτότητα φύλου

= βαθιά και βιωμένη αίσθηση του ατόμου για το φύλο του.

- Μπορεί να συμβαδίζει ή και όχι με το βιολογικό φύλο που έχει προσδοθεί στο άτομο κατά τη γέννηση ή το κοινωνικό φύλο που του έχει προσδοθεί κοινωνικά.

Τρανσέξουαλ (Διεμφυλικό άτομο)

= (συνήθως απλά «τρανς») γενικός όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα εύρος ταυτοτήτων –συμπεριλαμβάνει διεμφυλικά άτομα, παρενδυσίες (cross-dressers –συνήθως αναφέρονται και ως «τραβεστί»), άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως ένα τρίτο κοινωνικό φύλο, και άλλα των οποίων η εμφάνιση και τα χαρακτηριστικά δεν είναι τυπικά κάποιου κοινωνικού φύλου.



Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

• ΒΦΣΠΤΦ

= άτομα διαφορετικού βιολογικού φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.

• ΛΟΑΤΙ

= ακρωνύμιο για τις λεσβίες, τα ομοφυλόφιλα, αμφιφυλόφιλα, τρανς και ιντερσέξ άτομα.



Ορολογία προς αποφυγή

- Σεξουαλική προτίμηση ή συμπεριφορά
- Τρόπος ζωής, ατζέντα ή επιλογή
- Μη φυσικό, παρά φύσει, αφύσικο, ανώμαλο
- Πρόβλημα ή κατάσταση
- Τραβέλι, ερμαφρόδιτη/ος, αδελφή, πούστης, νταλικά



Διαφάνεια 4: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ ορολογία. Πηγή: UN Free and Equal.

Διαφάνεια 5: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ ορολογία. Διατρέξτε τα ακρωνύμια και τους σχετικούς ορισμούς. Πηγή: UN Free and Equal

Διαφάνεια 6: Όροι που πρέπει να αποφεύγονται. Διατρέξτε όλα τα σημεία της διαφάνειας και δώστε έμφαση στο πόσο σημαντικό είναι να μη χρησιμοποιούνται αυτοί οι όροι όταν δουλεύουμε με άτομα με ποικίλα ΒΦΣΠΤΦ. Πηγή: UNHCR Exchange.

2. Είδη έμφυλης βίας

2.1.1. Ομοφοβική και τρανσφοβική βία

Η ομοφοβική και η τρανσφοβική βία δεν αποτελούν συγκεκριμένα είδη έμφυλης βίας σύμφωνα με τα εθνικά SOP, αλλά ο αριθμός των εκθέσεων και των αιτημάτων των παρόχων υπηρεσιών που εκπαιδεύονται στο πεδίο της προστασίας των ΛΟΑΤΙ ατόμων έδειξε την ανάγκη να αφιερωθεί ένα κεφάλαιο σε αυτό το είδος βίας. Στην Ελλάδα, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και το UNFPA διοργάνωσαν δύο εκπαιδευτικές εκστρατείες που ασχολούνται με τα θέματα αυτά, ωστόσο, η Ύπατη Αρμοστεία λειτουργεί ως επικεφαλής και επίκεντρο της προστασίας των ΛΟΑΤΙ επιζώντων. Αυτό το υποκεφάλαιο θα παρέχει μια γενική εικόνα και τα βασικά σημεία που πρέπει να έχουμε κατά νου όταν εργαζόμαστε με ΛΟΑΤΙ άτομα. Για περαιτέρω, εις βάθος εκπαίδευση, επικοινωνήστε με την UNHCR. Επιπλέον, το πλήρες εκπαιδευτικό πακέτο για την προστασία των ΛΟΑΤΙ ατόμων που έχουν αναγκαστεί να εκτοπιστούν (και το αντίστοιχο υλικό προώθησης) είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://www.unhcrexchange.org/old/topics/15810/contents>.

Η απάντηση στην ομοφοβική και τρανσφοβική βία δεν πρέπει να διαφέρει από την κάλυψη των αναγκών οποιωνδήποτε άλλων ατόμων που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας. Λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες αρχές, θα πρέπει να ακούσουμε τις ανάγκες και να οργανώσουμε, όπως και για οποιοδήποτε άλλο άτομο, την καταλληλότερη αντιμετώπιση για τις/τους ΛΟΑΤΙ επιζήσασες/ώντες. Είναι σημαντικό να θυμάστε, πριν επιχειρήσετε την όποια αντιμετώπιση, πως υπάρχουν κάποια σημαντικά βήματα που πρέπει να γνωρίζετε και θα παρουσιαστούν σε αυτό το υποκεφάλαιο.

Το σύντομο αυτό υποκεφάλαιο:

1. Εξηγεί την ομοφοβική βία σε σχέση με τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα και σε σχέση με την έμφυλη βία
2. Εξηγεί τη βασική ορολογία
3. Εξηγεί τους ρόλους και τις ευθύνες στην προστασία των ΛΟΑΤΙ ατόμων.

Αρχικά, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα ανθρώπινα δικαιώματα για τα ΛΟΑΤΙ άτομα. Αντίθετα, ως υποστηρικτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θέλουμε να επανεπιβεβαιώσουμε ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά και πρέπει να προστατεύονται χωρίς διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.

Ομοφοβική και τρανσφοβική βία

«[...] η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΙ ατόμων είναι γεγονός που υποβαθμίζει το ανθρώπινο είδος. Κάθε ανθρώπινη ζωή είναι πολύτιμη –καμιά δεν αξίζει περισσότερο από άλλη.»

Από την ομιλία του τέως Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Μπαν Κι Μουν στην εκδήλωση της Κεντρικής ΛΟΑΤ Επιτροπής Υψηλού Επιπέδου "Leaving No-One Behind: Equality & Inclusion in the Post-2015 Development Agenda" («Καμία/κανένας πίσω: Ισότητα και ένταξη στην ατζέντα ανάπτυξης μετά το 2015», Σεπτέμβριος 2015)

Η δέσμευση του ΟΗΕ να «μην αφήσει καμία/κανέναν πίσω» και η Κεντρική ΛΟΑΤ Επιτροπή του έχουν στόχους όπως:

- θέματα όπως ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου (ΣΠΤΦ) να αποκτήσουν μια θέση στην ατζέντα του ΟΗΕ
- να προωθήσουν το συντονισμό και την στρατηγική σε όλες τις χώρες
- να προάγουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις σημαντικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΤ ατόμων.

Διαφάνεια 1: Ομοφοβική και τρανσφοβική βία. Παρόλο που τα Ηνωμένα Έθνη δεν διαθέτουν ειδικό εργαλείο προστασίας των ΛΟΑΤΙ ατόμων (όπως για παράδειγμα το CEDAW –για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών– ή η Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού), θέλοντας να εξασφαλίσουν ίση προστασία για όλους, το θέμα των ΛΟΑΤΙ διατηρείται στην ατζέντα του ΟΗΕ μέσω της άτυπης ομάδας εργασίας «Κεντρική ΛΟΑΤ Επιτροπή». Αυτή η ομάδα είναι ένα δίκτυο κρατών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ), που στοχεύει επιχειρησιακά σε μια παγκόσμια διωγμένη μειονότητα (και όχι σε μια συγκεκριμένη στρατιωτική σύγκρουση) και η ανάμειξή της δεν περιορίζεται στα κράτη μέλη. Βασική λειτουργία της είναι να διασφαλίσει την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε σχέση με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου: τις ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΓΙΟΓΚΙΑΚΑΡΤΑ.

Η ομοφοβική και τρανσφοβική βία αποτελεί σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- 2006: Γιογκιακάρτα, Ινδονησία– συνάντηση μιας ομάδας ειδικών στα ανθρώπινα δικαιώματα από όλο τον κόσμο για την αντιμετώπιση τεκμηριωμένων μοτίβων κακοποίησης
- Η ομάδα έθεσε 29 αρχές – τις Αρχές της Γιογκιακάρτα: ένας διεθνής οδηγός για τα ανθρώπινα δικαιώματα που συμπεριλαμβάνει τα δεσμευτικά διεθνή νομικά πρότυπα με τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται όλα τα κράτη.
- Στην πράξη, οι αρχές αυτές είναι ένας οδηγός εφαρμογής του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.



Διαφάνεια 2: Αρχές της Γιογκιακάρτα. Η ομοφοβική και η τρανσφοβική βία αποτελούν σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή, με άλλα λόγια: ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου είναι ανθρώπινα δικαιώματα. Οι αρχές της Γιογκιακάρτα επαναεπιβεβαιώνουν την καθολικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τονίζουν την ανάγκη προστασίας των ΛΟΑΤΙ ατόμων ανεξάρτητα από το πλαίσιο. Υπάρχουν 29 αρχές που περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο τα υφιστάμενα εργαλεία προστασίας πρέπει να επεκταθούν σε θέματα ΛΟΑΤΙ. Οι ακόλουθες διαφάνειες παρέχουν μια επισκόπηση αυτών των αρχών (πηγή: <http://www.yogyakartaprinciples.org/principles-en/the-yogyakarta-principles-an-overview/>).

Η εκπαιδύτρια μπορεί να αποφασίσει αν είναι σκόπιμο να δείξει τις διαφάνειες 3-6 στην ομάδα εκπαιδευόμενων (αναλόγως το επάγγελμα, τα ενδιαφέροντα και την πολιτισμική τους ευαισθησία) ή να επιλέξει να τις προσπεράσει αν ο χρόνος της παρουσίασης είναι περιορισμένος.

Αρχές της Γιογκιακάρτα

- Αναγνωρίζονται οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου και εδραιώνεται το σχετικό νομικό πλαίσιο στο Προοίμιο.
- Οι αρχές 1-3 αναγνωρίζουν ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι πανανθρώπινα και η εφαρμογή τους πρέπει να είναι ίδια για όλα τα άτομα.

Παράδειγμα: νόμοι που ποινικοποιούν την ομοφυλοφιλία παραβιάζουν το διεθνές δίκαιο κατά των διακρίσεων – απόφαση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ



Διαφάνεια 3: Αρχές της Γιογκιακάρτα 1-3. Διαβάστε τες και συζητήστε με την ομάδα αν το κρίνετε σκόπιμο.

Αρχές της Γιογκιακάρτα

- Οι αρχές 4-11 αφορούν το θεμελιώδες δικαίωμα στη ζωή, στην ελευθερία, στην ιδιωτικότητα, στη δικαιοσύνη, και την αποφυγή της βίας, των βασανιστηρίων και της κράτησης παρά τη θέληση του ατόμου.
Πχ. η θανατική ποινή συνεχίζει να επιβάλλεται σε περιπτώσεις συναινετικού σεξ μεταξύ ενηλίκων ατόμων του ίδιου φύλου, παρά τις αποφάσεις του ΟΗΕ που τονίζουν ότι πρέπει να καταργηθεί.
- Οι αρχές 12-18 επισημαίνουν πόσο σημαντικό είναι να μην υπάρχουν διακρίσεις όσον αφορά τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, συμπεριλαμβανόμενης της εργασίας, της στέγασης, της κοινωνικής ασφάλισης, της εκπαίδευσης και της υγείας.
Πχ. κορίτσια εκδηλώνουν συναισθήματα προς άτομα του ίδιου φύλου, σύμφωνα με έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ σχετικά με το δικαίωμα στην εκπαίδευση, αντιμετωπίζουν διακρίσεις και αποβολή από εκπαιδευτικά ιδρύματα.



Διαφάνεια 4: Αρχές της Γιογκιακάρτα 4-18. Διαβάστε τες και συζητήστε με την ομάδα αν το κρίνετε σκόπιμο.

2. Είδη έμφυλης βίας

Αρχές της Γιογκιακάρτα

- Οι αρχές 19-21 δίνουν έμφαση στη σημασία της ελεύθερης έκφρασης της ταυτότητας και της σεξουαλικότητας κάθε ατόμου, χωρίς παρεμβάσεις του κράτους που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. Επίσης συμπεριλαμβάνουν το δικαίωμα κάθε ατόμου να συμμετέχει σε δημόσιες συνελεύσεις και να συσχετίζεται με άλλα άτομα εντός μιας κοινότητας.

Παράδειγμα: Τα άτομα που συμμετείχαν στην Πορεία για την Ισότητα στην Πολωνία ήρθαν αντιμέτωπα με παρενόχληση και εκφοβισμό με σχόλια όπως «Φάτε τους πούστηδες» και «Θα σας κάνουμε ό,τι έκανε ο Χίτλερ στους Εβραίους». Το κράτος παρενέβη απαγορεύοντας τις Παρελάσεις Υπερρήφαινας και τα σχετικά συνέδρια και εκδηλώσεις. (Ειδικός Εισηγητής, Περί σύγχρονων μορφών ρατσισμού, φυλετικών διακρίσεων, ξενοφοβίας και σχετιζόμενης μισαλλοδοξίας, 2006)



Αρχές της Γιογκιακάρτα

- Οι αρχές 22-23 ορίζουν το δικαίωμα αιτήσεως ασύλου για λόγους διώξης που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου.
- Οι αρχές 24-26 περιλαμβάνουν τα δικαιώματα των ατόμων να συμμετέχουν στην οικογενειακή ζωή, τις δημόσιες υποθέσεις και την πολιτιστική ζωή της κοινότητάς τους, χωρίς διακρίσεις που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου.
- Το άρθρο 27 αναγνωρίζει το δικαίωμα προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διακρίσεις που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου, καθώς και την υποχρέωση των κρατών να προστατεύουν τα άτομα που δουλεύουν σε αυτά τα πεδία υπερασπίζοντας τα ανθρωπίνια δικαιώματα.
- Οι αρχές 28 -29 υπογραμμίζουν τη σημασία της λογοδοσίας των παραβατών.



Η ομοφοβική και τρανσφοβική βία αποτελεί έμφυλη βία.

- Ομοφοβική και τρανσφοβική βία = Βία κατά των λεσβιών και των ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων, τρανς και ιντερσέξ ατόμων.
- Διαφορετικοί σεξουαλικοί προσανατολισμοί και ταυτότητες φύλου (ΣΠΤΦ) συχνά προκαλούν τις επικρατείς νόρμες που αφορούν το κοινωνικό φύλο
- Η βία κατά διαφορετικών (πραγματικών ή εκλαμβανόμενων ως τέτοιων) ΣΠΤΦ θεωρείται έμφυλη βία
- Η εν λόγω βία καθοδηγείται και από μια επιθυμία τιμωρίας όσον θεωρείται πως αντιτίθενται στις έμφυλες νόρμες.



Διαφάνεια 5: Αρχές της Γιογκιακάρτα 19-21. Διαβάστε τις και συζητήστε με την ομάδα αν το κρίνετε σκόπιμο.

Διαφάνεια 6: Αρχές της Γιογκιακάρτα 22-29. Διαβάστε τις και συζητήστε με την ομάδα αν το κρίνετε σκόπιμο. Δεν δίνονται παραδείγματα για την τελευταία ομάδα αρχών, μπορείτε να ζητήσετε από την ομάδα των εκπαιδευόμενων να σκεφτεί παραδείγματα παραβιάσεων για κάθε μία αρχή και τι μορφή μπορεί να πάρουν.

Διαφάνεια 7: Η ομοφοβική και τρανσφοβική βία είναι έμφυλη βία –εξηγήστε, και καταλήξτε έτσι τη συζήτηση: αυτές οι μορφές έμφυλης βίας βασίζονται σε διακρίσεις λόγω κοινωνικού φύλου (πραγματικού ή εκλαμβανόμενου ως τέτοιου), αποτελούν σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προκαλούν βλάβες.

• Παράδειγμα:

Οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων των λεσβίων σχετίζονται με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό: για παράδειγμα ο ομαδικός βιασμός μιας λεσβίας στη Ζιμπάμπουε, σχεδιασμένος από την ίδια της την οικογένεια σε μια προσπάθεια να «θεραπεύσουν» την ομοφυλοφιλία της.

Εκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, τα αίτια και τις συνέπειες της, Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 31 Ιανουαρίου 2002

Τον Απρίλιο του 2017 υπήρξε ένα κύμα εκθέσεων σχετικά με την κράτηση και τις εκτελέσεις χωρίς δίκη ομοφυλόφιλων ανδρών από τις δυνάμεις ασφαλείας της Τσετσενίας. Οι δολοφονίες λαμβάνουν επίσης μορφή φόνων τιμής, οι οποίες αποτελούν «ιδιαίτερο κίνδυνο σε αυτού του είδους την κοινωνία» ... «αν και η ανδρική ομοφυλοφιλία είναι πλέον νόμιμη στη Ρωσία, ένας νόμος του 2013 που απαγορεύει την προπαγάνδα για τον τρόπο ζωής των ΛΟΑΤ ατόμων στη Ρωσία έχει χρησιμοποιηθεί για να σωπήσει τις φωνές των ομοφυλόφιλων».

Matt Pickles, 'Analysing homophobic violence in Chechnya' («Αναλύοντας την ομοφοβική βία στην Τσετσενία»), Oxford Arts Blog, Απρίλιος 2017.



Διαφάνεια 8: Παραδείγματα ομοφοβικής βίας. Καλέστε την ομάδα εκπαιδευόμενων να συζητήσει γιατί τα παραδείγματα αυτά αποτελούν έμφυλη βία και για τι είδη έμφυλης βίας πρόκειται.

Σχετικά με τα εγκλήματα (δολοφονίες) τιμής, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης Dan Haeley εξηγεί: «Τα περισσότερα εγκλήματα τιμής που γνωρίζουμε επιχειρούνται εναντίον γυναικών, αλλά εδώ δράστες είναι άλλα μέλη της οικογένειας και αυτό γιατί θα ήταν δύσκολο γι' αυτά να σταθούν στις κοινότητές τους έχοντας ένα ορατό ή γνωστό ομοφυλόφιλο πρόσωπο στον οικογενειακό τους κύκλο, η οικογένεια είναι πολύ σημαντική σε αυτή την κοινωνία».

2.1.2 Προστασία ατόμων ποικίλων ΒΦΣΠΤΦ από την έμφυλη βία

Η ακόλουθη παρουσίαση ασχολείται με τα βασικά στοιχεία προστασίας των ΛΟΑΤΙ ατόμων, με βάση τις ελάχιστες προδιαγραφές για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Είναι σημαντικό να υπενθυμίσουμε στους εκπαιδευόμενους ότι, στο ελληνικό πλαίσιο, η UNHCR αποτελεί το επίκεντρο της απόκρισης στην ομοφοβική βία και πρέπει να απευθυνθούν σε αυτή για περαιτέρω, εις βάθος εκπαίδευση. Οι πληροφορίες που παρέχονται εδώ είναι συμπληρωματικές και στοχεύουν στην κατανόησή της πολυπλοκότητας και των προκλήσεων που ενέχει το πεδίο της προστασίας από την έμφυλη βία.

Προστασία ατόμων ποικίλων ΒΦΣΠΤΦ από την έμφυλη βία

- Τα ΛΟΑΤΙ άτομα ανήκουν στις πλέον περιθωριοποιημένες ομάδες ακόμα και σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης
- Τα ΛΟΑΤΙ άτομα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σε όλα τα στάδια του προγραμματισμού πρόληψης και αντιμετώπισης έμφυλης βίας, ΔΙΑΣΦΑΛΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ σε:
 1. Προγραμματισμό (ταχεία εκτίμηση αναγκών, ομάδες εστιασμένης συζήτησης)
 2. Σχεδιασμό (διαβούλευση, καθορισμός προτεραιοτήτων, σχεδιασμός έργου...)
 3. Εφαρμογή
 4. Παρακολούθηση εξέλιξης και αξιολόγηση.



Διαφάνεια 1: Προστασία ατόμων ποικίλων ΒΦΣΠΤΦ από την έμφυλη βία.

Σημειώνεται πως πολλά ΛΟΑΤΙ άτομα που μεταναστεύουν στην Ελλάδα ζητούν άσυλο με βάση την ταυτότητα φύλου τους και τους κινδύνους που ενέχει η αποκάλυψή της, δεδομένου ότι η Ευρώπη θεωρείται ότι παρέχει ισότητα και προστασία, ειδικά όσον αφορά τα ΒΦΣΠΤΦ. Οι διαφάνειες υπενθυμίζουν τα στάδια αντιμετώπισης της έμφυλης βίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ζητώντας την ένταξη όλων των περιθωριοποιημένων ομάδων. Τι περιθωριοποιεί τα ΛΟΑΤΙ άτομα;

2. Είδη έμφυλης βίας

Δραστηριότητα

- Σκεφτείτε ποιους κινδύνους αντιμετωπίζει ένα ΛΟΑΤΙ άτομο

Ομάδα 1: ...στην οικογένεια

Ομάδα 2: ...στην κοινότητα (σχολείο, δουλειά, εκκλησία/συναγωγή)

Ομάδα 3: ...όσον αφορά την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες

- Εξηγήστε πώς, στο ελληνικό συγκείμενο, ο κίνδυνος αυτός μπορεί να μετριαστεί. (10 λεπτά)



Διαφάνεια 2: Δραστηριότητα. Σκεφτείτε μαζί με την ομάδα εκπαιδευόμενων τι συγκεκριμένους κινδύνους αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΙ άτομα. Μετά τη συζήτηση παραπέμψτε τις εκπαιδευόμενες στα εθνικά SOP για την έμφυλη βία, τα οποία περιέχουν μια λίστα ΛΟΑΤΙ οργανώσεων που παρέχουν διάφορες υπηρεσίες σε αυτή τη στοχοποιημένη ομάδα ανθρώπων.

Συγκεκριμένοι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΙ άτομα στα πλαίσια της μετανάστευσης

- Σωματική ή σεξουαλική βία
- Είναι υποχρεωμένα να κρύβουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό/ ταυτότητα φύλου εξαιτίας του φόβου κακοποίησης, βίας ή απώλειας βοήθειας
- Απόρριψη (από την οικογένεια ή την κοινότητα)
- Εξαναγκαστικός γάμος
- Εξωση από σπίτια
- Σοβαρές ψυχολογικές επιπτώσεις (αγχώδης μετατραυματική διαταραχή, κατάθλιψη ή άγχος) που σχετίζονται με περιστατικά βίας που έχουν βιώσει
- Σεξ επιβίωσης
- Ποινικοποίηση συναινετικού σεξ μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, κίνδυνος σύλληψης κλπ./νομοθεσίες και πρακτικές διακρίσεων
- Ελλειψη πρόσβασης σε ασφαλή και κατάλληλη στέγαση
- Τα τρανς άτομα ενδέχεται να διατρέχουν υψηλό κίνδυνο επειδή η ταυτότητα φύλου και η εμφάνισή τους δεν συμπίπτουν με αυτή στα επίσημα έγγραφα τους
- Προκατελημμένες δημόσιες υπηρεσίες
- Ελλειψη πρόσβασης σε φαγητό (εκδίωξη από ουρές αναμονής και σημεία παράδοσης για φαγητού)



Διαφάνεια 3: Συγκεκριμένοι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΙ άτομα στα πλαίσια της μετανάστευσης. Εξηγήστε στην ομάδα πως η απαρτίθιση των κινδύνων στη διαφάνεια δεν είναι εξαντλητική και καλέστε τους να σκεφτούνε πάνω στα συγκεκριμένα παραδείγματα και το πώς θα τα αντιμετωπίζαν. Το πιο σημαντικό είναι να σημειωθεί πως η προστασία αυτών των ανθρώπων βασίζεται στους νόμους και τις πρακτικές της χώρας φιλοξενίας και θα πρέπει να τα έχουμε πάντα κατά νου.

2.2 Έμφυλη βία, βιασμός, βασανιστήρια

Η εκπαιδευτική συνεδρία για την έμφυλη βία, τους βιασμούς και τα βασανιστήρια αναπτύχθηκε κατόπιν αιτήματος κάποιων εταίρων που ήρθαν αντιμέτωποι με έναν αυξανόμενο αριθμό αναφορών βασανιστηρίων και ταυτόχρονα χρειάστηκε να διευκρινιστεί το πώς και πότε διαχωρίζεται η έμφυλη βία από τα βασανιστήρια. Η συνεδρία αυτή δεν αποτελεί μέρος του συνηθούς φακέλου εκπαιδευτικού υλικού του UNFPA και συνίσταται να προσαρμόζεται κατά περίπτωση, ανάλογα το πλαίσιο και το αίτημα, ιδίως για τους φορείς παροχής νομικής βοήθειας.

Στην πραγματικότητα, αν μια πράξη βασανιστηρίων λάβει μορφή έμφυλης βίας, όπως ο βιασμός, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο βασανισμού, οι προσεγγίσεις και η αντιμετώπισή μας πρέπει να ακολουθήσουν την ίδια σειρά παρεμβάσεων με αυτές για την έμφυλη βία. Αυτό σημαίνει ότι η αντιμετώπιση θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ολιστική προσέγγιση, τηρώντας παράλληλα τις κατευθυντήριες αρχές και παρέχοντας υπηρεσίες χωρίς διακρίσεις. Οι περιπτώσεις βιασμού ως εργαλείου βασανισμού κυρίως παραπέμπονται σε νομικές υπηρεσίες, δεδομένου ότι ο όρος «βασανιστήρια» χρησιμοποιείται ως νομικός όρος.

Η ενότητα παρέχει μια επισκόπηση της σχετικής με τα βασανιστήρια έμφυλης βίας και εξηγεί:

- Τι συνιστά βασανιστήριο
- Πότε και πώς η έμφυλη βία μπορεί να ισοδυναμεί με βασανιστήριο
- Πώς αποκρινόμαστε στα βασανιστήρια
- Τι σημαίνει μια αναφορά βασανιστηρίων για τους παρόχους υπηρεσιών.



Διαφάνεια 1: Βιασμός, έμφυλη βία και βασανιστήρια. Ανοίξτε συζήτηση με την εκπαιδευόμενη ομάδα: Πώς και πότε ένα περιστατικό έμφυλης βίας ισοδυναμεί με βασανιστήριο; Τι ισχυρίζονται οι αποκαλύψεις –μέσα βιασμού ή βασανισμού; Ποια πρέπει να είναι η άμεση αντίδραση ενός παρόχου συγκεκριμένων υπηρεσιών σε αυτή την πράξη;

2. Είδη έμφυλης βίας

Η έμφυλη βία αποτελεί σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Είδος έμφυλης βίας	Δικαιώμα που παραβιάζεται	Προστατεύεται από:
Βιασμός	Απαγόρευση βασανιστηρίων ή σκληρής, απάνθρωπης, εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, το δικαίωμα στη ζωή	Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων (CAT), Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (UDHR), Σύμβαση 1969, Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW), Διακήρυξη για την εξάλειψη όλων των διακρίσεων κατά των γυναικών (DEDAW)
Σεξουαλική εκμετάλλευση	Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και σωματική ακεραιότητα	CEDAW, CAT, DEDAW
Βία βασισμένη στον σεξουαλικό προσανατολισμό	Το δικαίωμα του ατόμου να ζει χωρίς διακρίσεις και το δικαίωμα στην ισότητα, συμπεριλαμβανομένης της ισονομίας	UDHR, Σύμβαση 1969, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ECHR), DEDAW
Στέρηση ελευθερίας	Δικαίωμα στην πολιτιστική, πολιτική και δημόσια συμμετοχή, δικαίωμα στην εκπαίδευση, δικαίωμα πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες	Σύμβαση 1969, Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού
Ενδοοικογενειακή βία	Δικαίωμα στη ζωή και δικαίωμα στην ισότητα, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας ενώπιον του νόμου	UDHR, CEDAW, Σύμβαση 1969, Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, DEDAW
Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων	Δικαίωμα στις υψηλότερες δυνατές προδιαγραφές σωματικής και ψυχικής υγείας	CEDAW, UDHR, CAT, DEDAW



Διαφάνεια 2: Η έμφυλη βία αποτελεί σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κεντρικό ρόλο στην κατανόηση της σχετικής με τα βασανιστήρια έμφυλης βίας έχει να αναγνωρίσουμε πως η έμφυλη βία, όπως κάθε άλλη πράξη βασανισμού, παραβιάζει τα οικουμενικά και εγγενή ανθρωπίνων δικαιώματα. Η παραβίαση των δικαιωμάτων σημαίνει πως υπάρχουν αντίστοιχοι διεθνείς μηχανισμοί προστασίας όπως οι:

1. Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (UDHR), 1948: προστατεύει το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία, την ισότητα, τη μη διάκριση, την ισότητα ενώπιον του νόμου, την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, το δικαίωμα σε ένα ασφαλές μέρος διαμονής, στην ελεύθερη μετακίνηση, στην ιθαγένεια.
2. Σύμβαση 1969: δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία του λόγου (Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα), την υγεία, την εκπαίδευση, το επαρκές βιοτικό επίπεδο, την οικογενειακή ζωή (Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα).
3. Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW), 1979: κατά των διακρίσεων, των έμφυλων στερεοτύπων, της σεξουαλικής εμπορίας ανθρώπων, προωθεί τη συμμετοχή των γυναικών στον δημόσιο βίο και τα δικαιώματά τους στην εθνικότητα, την εκπαίδευση, την εργασία και την υγεία, παρέχει ειδική προστασία στις γυναίκες της επαρχίας, ισότητα στον γάμο και την οικογενειακή ζωή και ισότητα ενώπιον του νόμου.
4. Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων (CAT), 1984: στόχος της να εμποδίσει τα βασανιστήρια και οποιαδήποτε άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, απαιτεί από τα κράτη να λάβουν μέτρα κατά των βασανιστηρίων εντός της επικράτειάς τους και απαγορεύει στα κράτη να μεταφέρουν ανθρώπους σε άλλη χώρα όπου υπάρχει πιθανότητα να βασανιστούν (μη επαναπροώθηση).
5. Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (CRC), 1989: δικαίωμα στη ζωή, σε δικό τους όνομα και ταυτότητα, στο να τα μεγαλώνουν οι γονείς τους, στην προστασία από εκμετάλλευση, στην προστασία της ιδιωτικότητάς τους και απαγόρευση θανατικής ποινής για παιδιά. Υποχρεώνει τα κράτη να πάρουν μέτρα για να προστατέψουν τα παιδιά από κάθε μορφή σωματικής και ψυχολογικής βίας.
6. Διακήρυξη για την εξάλειψη όλων των διακρίσεων κατά των γυναικών (DEDAW), 1993: συμπεριλαμβάνει όλες τις μορφές έμφυλης βίας, ανεξαρτήτως πλαισίου (ειρήνης/πολέμου) ή περιβάλλοντος όπως το οικογενειακό (βιασμός εντός γάμου, σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, βία σχετικά με την προίκα), η κοινότητα (βιασμός, σεξουαλική παρενόχληση και εκφοβισμός στη δουλειά, στο σχολείο ή αλλού, εμπορία γυναικών και εξαναγκαστική πορνεία), βία που το κράτος διαπράττει ή ανέχεται όπου κι αν αυτή προκύψει.
7. Η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (1995) επέκτεινε τη DEVAW και συμπεριέλαβε: παραβιάσεις των δικαιωμάτων των γυναικών σε περιπτώσεις ένοπλων συγκρούσεων, όπως συστηματικοί βιασμοί, σεξουαλική δουλεία και εξαναγκαστική εγκυμοσύνη, αναγκαστική στείρωση, καταναγκαστικές εκτρώσεις, εξαναγκαστική χρήση αντισυλληπτικών, επιλογή φύλου πριν τη γέννα και δολοφονία θηλυκών βρεφών. Αναγνωρίζει ιδιαίτερως τα δικαιώματα μειοψηφιών και αυτοχθόνων, προσφύγων και μεταναστριών, ηλικιωμένων και ανάπηρων γυναικών.

Βασανιστήρια

- Γενικός ορισμός – Σύνοδος κατά των βασανιστηρίων και κάθε άλλης σκληρής, απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης και τιμωρίας (CAT) 1984:
- «[...] κάθε πράξη με την οποία **σοβαρός σωματικός ή ψυχικός πόνος ή έντονη οδύνη επιβάλλονται με πρόθεση** σ' ένα πρόσωπο, με σκοπό ιδίως να αποσπαστούν από αυτό ή από τρίτο πρόσωπο πληροφορίες ή ομολογίες, να τιμωρηθεί για μια πράξη που αυτό ή τρίτο πρόσωπο έχει διαπράξει ή είναι ύποπτο ότι την έχει διαπράξει, να εκφοβισθεί ή εξαναγκασθεί αυτός ή τρίτο πρόσωπο, ή για κάθε άλλο λόγο που βασίζεται σε διάκριση οποιασδήποτε μορφής, εφόσον ένας τέτοιος πόνος ή οδύνη επιβάλλονται από δημόσιο λειτουργό ή κάθε πρόσωπο που ενεργεί με επίσημη ιδιότητα ή με την υποκίνηση ή τη συναίνεση ή την ανοχή του. Δεν περιλαμβάνονται ο πόνος ή η οδύνη που προέρχονται μόνον από πράξεις συμφυείς ή παρεμπύπτουσες προς νόμιμες κυρώσεις.»

- CAT, Άρθρο 1(1).



Βασανιστήρια

• Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:

1. 1863, Κώδικας Lieber, **Άρθρο 16**: Η στρατιωτική αναγκαιότητα δεν δέχεται τις βαναυσότητες –δηλαδή, την πρόκληση οδύνης επί τούτου ή για εκδίκηση, ούτε τον ακρωτηριασμό ή τραυματισμό εκτός μάχης, ούτε τα βασανιστήρια για να αποσπαστούν ομολογίες. Δεν δέχεται τη χρήση δηλητηρίου με κανένα τρόπο, ούτε την αναίτια καταστροφή μιας περιοχής. Δέχεται την εξαπάτηση, αλλά αποκηρύσσει πράξεις προδοσίας, και, γενικά, η στρατιωτική αναγκαιότητα δεν περιλαμβάνει καμία πράξη εχθρότητας που καθιστά άσκοπα δύσκολη την επιστροφή στην ειρήνη.



Βασανιστήρια

• Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:

2. 1945, Καταστατικό του Διεθνούς Στρατοδικείου της Νυρεμβέργης, Άρθρα 6β και 6γ –ο ορισμός των εγκλημάτων πολέμου και των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας περιλαμβάνει την κακομεταχείριση του άμαχου πληθυσμού και των κρατουμένων (ως εγκλήματα πολέμου) · ... εξόντωση, δουλεία, απέλαση και άλλες απάνθρωπες πράξεις εναντίον αμάχων (εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας).



Διαφάνεια 3: Βασανιστήριο. Προτρέψτε τους συμμετέχοντες να συζητήσουν σε μικρότερες ομάδες τον όρο με βάση τον ορισμό και να παρουσιάσουν τις απόψεις τους (χωρίστε τους σε 3 ομάδες, αναλόγως τον αριθμό τους). Χρησιμοποιήστε τα παρακάτω ερωτήματα για να ξεκινήσετε τη συζήτηση:

- Τι είναι βασανιστήριο;
- Ποιος μπορεί να εμπλακεί ως δράστης;
- Τι συμβαίνει με την ανάμιξη παρακρατικών ή κρατικών οργανώσεων/παραγόντων, όπως παραστρατιωτικές οργανώσεις ή μισθοφόροι;
- Δεσμεύονται από διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα (IHRL) και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο (IHL). Αν ναι, πώς θα τους κάνουμε να το σεβαστούνε;
- Βρίσκετε ομοιότητες μεταξύ έμφυλης βίας και βασανιστηρίων;

Διαφάνειες 4-8: Βασανιστήρια. Πηγές. Οι παρακάτω διαφάνειες μπορούν να μη χρησιμοποιηθούν, ανάλογα με τη σύνθεση της ομάδας. Συνιστάται να τις κρατήσετε ως μέρος της συνεδρίας αν τα εκπαιδευόμενα άτομα έχουν νομικό υπόβαθρο και παρέχουν νομικές υπηρεσίες.

Εξηγήστε ότι το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο θα πρέπει να γίνεται σεβαστό τόσο στις διεθνείς όσο και στις εθνικές συγκρούσεις. Τώρα, το ερώτημα είναι τι είναι το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο; Πολύ συχνά ακούμε από τους ανθρωπιστικούς φορείς ότι εργάζονται πάνω στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Αυτό είναι λάθος. Το ανθρωπιστικό δίκαιο είναι ο νόμος του πολέμου, καθιερώνοντας την προστασία των αμάχων και άλλων μη στρατιωτικών ομάδων ΕΝΤΟΣ ενός πολέμου. Αυτό συνεπάγεται έρευνα και δίωξη των εγκλημάτων πολέμου και σίγουρα δεν σχετίζεται με το έργο των ανθρωπιστών πχ. όσον αφορά τις φυσικές καταστροφές.

Διαφάνεια 5: Βασανιστήρια. Εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Εγκλήματα πολέμου: Το Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ICC) στο άρθρο 8 ορίζει τα εγκλήματα πολέμου ως σοβαρές παραβιάσεις των Συμβάσεων της Γενεύης (1949), οι οποίες διαπράττονται «ως μέρος ενός σχεδίου ή πολιτικής ή ως μέρος μιας διάπραξης ευρείας κλίμακας τέτοιων εγκλημάτων».

Τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας: είναι εγκλήματα που διαπράττονται στο πλαίσιο μιας «εκτεταμένης ή συστηματικής επίθεσης εναντίον πολιτών κατά τη διάρκεια της ειρήνης ή του πολέμου» (συμπεριλαμβανομένων των εξαφανίσεων, των δολοφονιών, της υποδούλωσης, της απέλασης και των μαζικών, συστηματικών βιασμών). (Διεθνής Αμνηστία, https://www.amnesty.org/en/what-we-do/international-justice/?gclid=Cj0KEQjw1ufKBRDYrQZrY3dy88BEiQAPI_r4RWKYbBb_qa0a8HEupz6VIQ_7XMpuiKa2DsT15V04aAuJz8P8HAQ),



2. Είδη έμφυλης βίας

Βασανιστήρια

- Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:
- 3. 1949, Κοινό άρθρο 3 των Συμβάσεων της Γενεύης: απαγορεύει την «σκληρή μεταχείριση και τα βασανιστήρια» και «τις προσβολές στην προσωπική αξιοπρέπεια, ιδιαίτερα την ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση» των αμάχων και των ατόμων που μάχονται.



Διαφάνεια 6: Βασανιστήρια. Ορισμός βασανιστηρίων σύμφωνα με τη συνθήκη της Γενεύης (συνεχίζεται στην επόμενη).

Βασανιστήρια

- Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:
- 4. 1949, Κοινό άρθρο 3 των Συμβάσεων της Γενεύης: απαγορεύει την «σκληρή μεταχείριση και τα βασανιστήρια» και «τις προσβολές στην προσωπική αξιοπρέπεια, ιδιαίτερα την ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση» των αμάχων και των ατόμων που μάχονται. Το πρόσθετο πρωτόκολλο Ι (άρθρο 75 παράγραφος 2) και το πρόσθετο πρωτόκολλο ΙΙ (άρθρο 4 παράγραφος 2) του 1977 ενισχύουν την απαγόρευση των βασανιστηρίων και των προσβολών στην προσωπική αξιοπρέπεια, την ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση.



Διαφάνεια 6-7: Βασανιστήρια. Περαιτέρω ορισμός των βασανιστηρίων. Αν σκεφτούμε όλες τις μορφές έμφυλης βίας και τις εκφάνσεις τους, είναι ξεκάθαρο γιατί τα βασανιστήρια μπορούν να αποτελέσουν μορφή έμφυλης βίας, ή τουλάχιστον να τοποθετηθούν στο ίδιο επίπεδο με τα εγκλήματα πολέμου και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας όσον αφορά τη δίωξή τους και την προστασία από αυτά. Ωστόσο, πήρε περισσότερο χρόνο να αναγνωριστεί ο βιασμός καθαυτός ως παραβίαση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

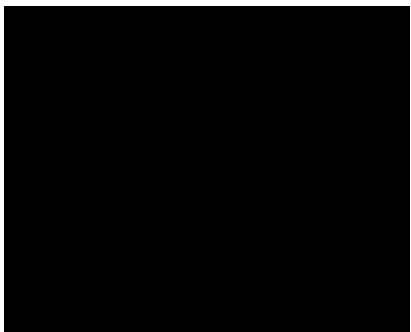
Βασανιστήρια

- Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:
- 5. Τα βασανιστήρια, η σκληρή μεταχείριση και οι προσβολές στην προσωπική αξιοπρέπεια, και ιδίως η ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση, αποτελούν εγκλήματα πολέμου σε μη διεθνείς ένοπλες συγκρούσεις στο πλαίσιο του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για τη Ρουάντα και το Ειδικό Δικαστήριο για τη Σιέρα Λεόνε.



Διαφάνεια 8: Βασανιστήρια. Επιπρόσθετα, πολλά κράτη απαγορεύουν τα βασανιστήρια και άλλες απάνθρωπες και εξευτελιστικές μεταχειρίσεις μέσω του εθνικού τους δικαίου. Υποστηρίζεται επίσης από την εθνική και διεθνή νομολογία. Ιδιαίτερα πολύτιμη υπήρξε η συμβολή του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY).

Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώτη Γιουγκοσλαβία (ICTY)



Διαφάνεια 9: ICTY. Ταινία μικρού μήκους από το ICTY, στην οποία εξηγείται η σημασία αναγνώρισης της έμφυλης βίας (βιασμού) ως βασανιστήριο και πολεμικό εργαλείο που ισοδυναμεί με έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/watch?v=VAnweCH49YU>.

Συζητήστε με τις συμμετέχουσες αφού δείτε την ταινία.

Βιασμός και βασανιστήρια

- Τα βασανιστήρια μπορούν να λάβουν τη μορφή βιασμού ή άλλης έμφυλης βίας
- Οποιαδήποτε βασανιστήριο αποτελεί έγκλημα κατά της ανθρωπότητας
- Το Καταστατικό της Ρώμης, ορίζοντας τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, απαριθμεί τα βασανιστήρια, τον βιασμό, τη σεξουαλική δουλεία, την καταναγκαστική πορνεία, την εξαναγκαστική εγκυμοσύνη, την υποχρεωτική στείρωση ή οποιαδήποτε άλλη μορφή σεξουαλικής βίας παρόμοιας βαρύτητας.
- Ως μορφή βιασμού συχνά, αλλά όχι μόνο, χρησιμοποιείται κατά του ΛΟΑΤΙ πληθυσμού



Διαφάνεια 10: Βιασμός και βασανιστήρια. Ο βιασμός και η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να αποτελούν εργαλείο βασανιστηρίων, αλλά ο βιασμός δεν χρειάζεται να αποτελεί μορφή βασανισμού για να συνιστά έγκλημα κατά της ανθρωπότητας (δηλαδή, μπορεί να αντιμετωπιστεί από το διεθνές ποινικό δίκαιο ή άλλα διεθνή μέσα προστασίας ως καθαυτό έγκλημα πολέμου).

Η παρακάτω διαφάνεια παρουσιάζει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να επεκταθούν οι στόχοι αυτών των συμβάσεων σε όλα τα κοινωνικά φύλα.

Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια (2016):

- «Έχουμε την τάση να θεωρούμε τις παραβιάσεις εναντίον αυτών των ομάδων [ΛΟΑΤΙ] ως κακομεταχείριση ακόμη και όπου θα μπορούσαν να οριστούν σωστότερα ως βασανιστήρια.»
- Οι γυναίκες αποτελούν ποσοστό μεταξύ 2% και 9% του πληθυσμού των φυλακών στα περισσότερα μέρη του κόσμου. Από αυτές τις γυναίκες, μέχρι το 80% είναι μητέρες και όμως οι περισσότερες φυλακές σχεδιάζονται συνήθως για τους άνδρες.
- «Η άρνηση ασφαλών υπηρεσιών αμβλώσεων σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως περιπτώσεις όπου η ζωή της μητέρας κινδυνεύει, εμβρυϊκή δυσλειτουργία ή όπου η εγκυμοσύνη είναι αποτέλεσμα βιασμού και αιμομιξίας μπορεί επίσης να ισοδυναμεί με βασανισμό ή κακή μεταχείριση γυναικών», δήλωσε.



Διαφάνεια 11: Ειδικός εισηγητής του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια (2016). Ο εμπειρογνώμονας συνιστά, όπου είναι δυνατόν, να επιβληθούν μη στερητικές της ελευθερίας κυρώσεις για να βοηθηθεί η προστασία των γυναικών, ιδίως της μητέρας και του παιδιού - ειδικά επειδή η πλειονότητα των εγκλημάτων που διαπράττονται από τις γυναίκες τείνουν να είναι μη βίαια.

• Τα κράτη έχουν την υποχρέωση να μεταρρυθμίσουν τους νόμους τους αναλόγως.

2. Είδη έμφυλης βίας

Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια (2016):

«Τα κράτη πρέπει τελικά να εφαρμόσουν την αυξημένη υποχρέωσή τους να προλαμβάνουν και να καταπολεμούν την έμφυλη βία και τις διακρίσεις που διαπράττουν τόσο οι κρατικοί όσο και οι ιδιωτικοί φορείς εναντίον γυναικών, κοριτσιών και ατόμων που αντιβαίνουν τα σεξουαλικά και τα έμφυλα πρότυπα.»

UN Special Rapporteur on Torture, 2016: "Don't Downplay gender-based violence."
Available at: <http://www.unhcr.org/EN/News/News/2016/05/171874.html>

Photo Amnesty International



Διαφάνεια 12: Ειδικός εισηγητής του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια (2016). Θεωρώντας την ισοδύναμη με τα βασανιστήρια, ο Ειδικός Εισηγητής προειδοποιεί για την υποχρέωση της πρόληψης και της προστασίας από την έμφυλη βία.

Βασανιστήρια και κοινωνικό φύλο

- Τα βασανιστήρια μπορεί να συνδέονται με το κοινωνικό φύλο ενός ατόμου
- Ο βιασμός και άλλες μορφές σεξουαλικής βίας (σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο), κατά των δύο φύλων, μπορούν να αποτελέσουν μορφή βασανιστηρίων
- Οι μορφές των βασανιστηρίων μπορεί να είναι διαφορετικές αναλόγως το φύλο (έμφυλοι ρόλοι και ανισότητες)



Διαφάνεια 13: Βασανιστήρια και φύλο. Οι άνδρες και τα αγόρια μπορούν επίσης να είναι θύματα / επιζώντες έμφυλης βίας ως μορφής βασανισμού. Ζητήστε από τις εκπαιδευόμενες να εξηγήσουν γιατί η εικόνα στη διαφάνεια είναι μια προφανής απεικόνιση έμφυλης βίας και βασανιστηρίων.

Ερμηνεία των βασανιστηρίων ανάλογα με το κοινωνικό φύλο

- Σεξουαλική βία ως μορφή βασανιστηρίων αποτελεί κάθε πράξη ή απειλή σεξουαλικής φύσης η οποία προκαλεί σοβαρό σωματικό ή ψυχικό πόνο ή ταλαιπωρία σε ένα άτομο προκειμένου να αποσπαστεί κάποια πληροφορία ή ομολογία ή για να τιμωρηθεί το θύμα ή τρίτο πρόσωπο, ή να εκφοβισθεί το θύμα ή τρίτο πρόσωπο ή για να αφανιστεί, ολικά ή εν μέρει μια εθνική, εθνική, φυλετική ή θρησκευτική ομάδα.
- Χρησιμοποιείται (κατά όλων των κοινωνικών και βιολογικών φύλων) για να ταπεινώσει και/ή να αποδυναμώσει το θύμα, ενώ συγχρόνως ενισχύει την αρρενωπότητα του δράστη **ενισχύοντας τη δύναμη και την κυριαρχία του.**
- Συχνά περιγράφεται ως **στρατηγικό όπλο πολέμου.**



Διαφάνεια 14: Ερμηνεία των βασανιστηρίων ανάλογα με το κοινωνικό φύλο. Εξηγήστε ότι η Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων (CAT) στερούνταν προοπτικής κοινωνικού φύλου και δεν διατύπωσε υπό αυτό το πρίσμα τους ορισμούς της –το κενό αυτό αντιμετωπίζεται με άλλους μηχανισμούς οι οποίοι ακόμα δεν έχουν τον ίδιο αντίκτυπο με τη CAT. Ξεκινήστε μια συζήτηση σχετικά με τη σύγκριση του παραπάνω ορισμού με αυτόν της έμφυλης βίας –ποιες είναι οι διαφορές;

Μελέτη περιπτώσεων και συζήτηση

- Χωρίς να αποκαλύψετε εμπιστευτικές πληροφορίες, προσπαθήστε να εξηγήσετε:
- Τι περιπτώσεις βασανιστηρίων συναντήσατε; Γιατί πιστεύετε ότι κάτι τέτοιο αποτελεί βασανιστήριο;
- Πού έλαβαν χώρα τα βασανιστήρια;
- Πώς μπορεί ο χρόνος που συνέβη ένα περιστατικό να καθορίσει την αντιμετώπιση που χρειάζεται;
- Τι κενά υπάρχουν όσον αφορά τις υπάρχουσες σχετικές υπηρεσίες στη χώρα μας;



Διαφάνεια 15: Μελέτη περιπτώσεων και συζήτηση. Αν ο χρόνος το επιτρέπει, αφιερώστε 15 λεπτά για να απαντήσετε αυτές τις ερωτήσεις μαζί με την εκπαιδευόμενη ομάδα.

Εκτιμώντας τις ανάγκες

Να θυμάστε τις κατευθυντήριες οδηγίες: ΜΗΝ ΠΡΟΞΕΝΕΙΤΕ ΚΑΚΟ.

«Τα θύματα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με ανθρωπιά και σεβασμό στην αξιοπρέπειά τους [...] να διασφαλίζεται η ασφάλεια, η σωματική και ψυχολογική ευημερία και η ιδιωτικότητα τόσο των ιδίων όσο και των οικογενειών τους.»

- ΟΗΕ, Ψήφισμα 60/147 Γενικής Συνέλευσης, 16 Δεκεμβρίου 2015

Αρχική εκτίμηση:

1. Προετοιμαστείτε κατάλληλα: μάθετε για τον πληθυσμό στόχο σας, για το υπόβαθρό του και για εταίρους που μπορεί να βοηθήσουν στην ικανοποίηση των αναγκών. Γνωρίζετε τι συνιστά βασανιστήριο και κοινά προβλήματα που μπορεί να αναφέρουν τα άτομα που επέζησαν.
2. Δημιουργήστε ασφαλές περιβάλλον για να μπορέσουν τα άτομα να πουν την ιστορία τους— η μαρτυρία είναι μια διέξοδος και πιθανό αποδεικτικό στοιχείο.
3. Χτίστε σχέση εμπιστοσύνης. Εξηγήστε τι ακριβώς κάνετε και γιατί. Εξηγήστε πώς θα μπορούσατε να βοηθήσετε.
4. Αναγνωρίστε πιθανούς άμεσους κινδύνους, για παράδειγμα κίνδυνο για την υγεία ή κίνδυνο αυτοτραυματισμού. Επεκτείνετε την εκτίμηση της κατάστασης στα μέλη της οικογένειας.
5. Απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις και/ή δεξιότητες για την εκτίμηση ή μέρος αυτής;



Διαφάνεια 16: Εκτιμώντας τις ανάγκες. Όπως και στην περίπτωση της έμφυλης βίας, όταν εργαζόμαστε με άτομα που επέζησαν βασανιστηρίων, πρέπει να διασφαλίζουμε την ασφάλεια, την προστασία, τον σεβασμό και το περιβάλλον εμπιστευτικότητας όταν αποκαλύπτουν τις ιστορίες τους. Οι περιπτώσεις βασανιστηρίων είναι διαφορετικές μεταξύ τους και ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις τα άτομα που επέζησαν ανυπομονούν να πούνε την ιστορία τους για να εκτονώσουν την ένταση που νιώθουν και να καταθέσουν τη μαρτυρία τους, άλλα άτομα μπορεί να χρειαστούν περισσότερο χρόνο για να αισθανθούν έτοιμα να μιλήσουν γι' αυτό. Όταν παίρνουμε συνέντευξη από ένα άτομο που επέζησε, φροντίζουμε να δείξουμε σεβασμό, να αποφύγουμε να το διακόψουμε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, να μην το ταράξουμε, να μην το κατηγορήσουμε, να παραμείνουμε ήρεμες και επαγγελματικές. (Πηγή: https://www.freedomfromtorture.org/sites/default/files/documents/identifying_survivors_of_torture_and_assessing_their_health_needs_-_2010.pdf)

Εκτιμώντας τις ανάγκες

6. Σημειώστε τη περαιτέρω εκτίμηση χρειάζεται και εντοπίστε πιθανές ανάγκες περαιτέρω παρακολούθησης.
7. Πληροφορήστε το άτομο που επέζησε σχετικά με την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας στην Ελλάδα.
8. Δώστε πληροφορίες σχετικά με τη νομική βοήθεια και τις κοινωνικές υπηρεσίες.
9. Εξασφαλίστε την συναίνεση του ατόμου που επέζησε αν χρειαστεί παραπομπή σε άλλο φορέα. Ενημερώστε σχετικά με το τι συνεπάγεται αυτή η παραπομπή, πχ. στην περίπτωση παραπομπής σε ιατρική υπηρεσία σε τι εξετάσεις μπορεί να υποβληθεί το άτομο.
10. Εγγραφα/τεκμηρίωση: κρατήστε σημειώσεις και κοινοποιήστε τις στην επιζήσασα αν το ζητήσει, πρέπει να είναι προσβάσιμες σε περίπτωση που χρειαστούν μελλοντικά. Καταγράψτε όλες τις σχετικές λεπτομέρειες που η επιζήσασα είναι έτοιμη να μοιραστεί μαζί σας (μην πιέζετε για πληροφορίες).



Διαφάνεια 17: Θυμηθείτε ότι τα θύματα βασανιστηρίων έχουν συχνά μειωμένη ικανότητα να ανακαλέσουν λεπτομέρειες των περιστατικών. Επομένως όλες οι σχετικές με το περιστατικό επικοινωνίες πρέπει να γίνονται πολύ προσεκτικά και σύμφωνα με την ετοιμότητα του επιζώντα να μιλήσει γι' αυτό.

2. Είδη έμφυλης βίας

Αντιμετώπιση

- **Ιατρική** – πρέπει να αναγνωριστούν οι κίνδυνοι για την υγεία, ιδιαίτερα οι άμεσοι
- **Ψυχολογική**– συχνά χρειάζεται θεραπεία για αγχώδη μετατραυματική διαταραχή
- **Κοινωνική** – χρειάζεται το άτομο που επέζησε να επανεδραιώσει τις σχέσεις με την οικογένειά του ή επηρεάζονται τα μέλη της οικογένειας; Έχει το άτομο που επέζησε μια υποστηρικτική κοινότητα γύρω του; Η επαρκής ενσωμάτωση στο καταφύγιο ή την κοινότητα είναι καθοριστική για τη διαδικασία της αποκατάστασης.
- **Νομική** – όσα άτομα ισχυρίζονται πως επέζησαν βασανιστηρίων έχουν δικαιώματα σύμφωνα με το εθνικό και διεθνές δίκαιο. Είναι δικαίωμά τους να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με παραβιάσεις δικαιωμάτων και **μηχανισμούς αποκατάστασης**.

ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ

Ποια είναι η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΣΑΣ;



Αποκατάσταση

= δικαίωμα του θύματος σε:

α) Επανάρθωση (αποκατάσταση του στάτους κβο ή της κατάστασης που υπήρχε πριν από την παράνομη πράξη εις βάρος του). Αποκατάσταση της ελευθερίας, των νόμιμων δικαιωμάτων, της κοινωνικής θέσης, της οικογενειακής ζωής και της υπηκοότητας του ατόμου, επιστροφή στο μέρος που κατοικεί, αποκατάσταση της εργασιακής του κατάστασης και της περιουσίας του. (E/CN/4/2000/62)

β) Αποζημίωση – για τις βλάβες που υπέστη– στο βαθμό που κάτι τέτοιο είναι εφικτό, για τη σωματική και ψυχολογική βλάβη, τις χαμένες ευκαιρίες (στην εκπαίδευση, σε κοινωνικά προνόμια...), υλικές και ηθικές ζημιές, κόστη που απαιτήθηκαν για υπηρεσίες κλπ.



Διαφάνεια 18: Αντιμετώπιση. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες: ποια είναι η εμπειρία τους σχετικά με τα βασανιστήρια στη χώρα τους; Ποιες είναι οι ανάγκες των ατόμων που επέζησαν βασανιστηρίων και πόσο διαφορετικές είναι αυτές των ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας; Ξεκινήστε σχετική συζήτηση.

Διαφάνεια 19: Αποκατάσταση. Ανιχνεύστε τη σημασία της αποκατάστασης και της αποζημίωσης μαζί με τις συμμετέχουσες. Αναρωτηθείτε: είναι δυνατόν να αναιρεθεί ο πόνος;

(Πηγή: E/CN/4/2000/62: Το δικαίωμα που έχουν στην αποκατάσταση, την αποζημίωση και την επανένταξη τα θύματα σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών - Τελική έκθεση του ειδικού εισηγητή)

Αποκατάσταση

γ) Επανάταξη – διευρυμένη ερμηνεία του όρου από ιατρικές και ψυχολογικές σε νομικές και κοινωνικές υπηρεσίες

δ) Ικανοποίηση και εγγύηση μη επανάληψης



Διαφάνεια 20: Συνεχίστε τη συζήτηση σχετικά με την αποκατάσταση, τονίζοντας ότι ο χρονισμός των περιστατικών και των αποζημιώσεων μπορεί να είναι πολιτικό ζήτημα. Σύμφωνα με μια έκθεση του Πανεπιστημίου του Έσεξ, οι διεκδικήσεις αποζημιώσεων ενδέχεται να βλάψουν τις διαδικασίες οικοδόμησης της ειρήνης και μπορεί να θεωρηθούν ως διεκδικήσεις με πολιτικά κίνητρα ή μεροληπτικές. Ή, εάν η χώρα βρίσκεται σε στάδιο ανάπτυξης, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην αποκατάσταση έναντι του τρεχούμενου νερού και της ηλεκτρικής ενέργειας; (Πηγή: Ανεπιθύμητες συνέπειες των αποκαταστάσεων, διαθέσιμο στο: https://www.essex.ac.uk/tjn/documents/Paper_6_Adverse_Consequences.pdf)

Είναι πιθανό να είναι υπεύθυνο το κράτος, καθώς δεν κατάφερε να προστατέψει από τέτοια βλάβη (ακόμα και όταν η εκτέλεση έγινε από μη κρατικούς φορείς που δρουν στην επικράτεια του).

Πιθανά εμπόδια στην αποκατάσταση:

- | | |
|--|---|
| Αντικειμενικά: | Υποκειμενικά: |
| <ul style="list-style-type: none">• Ο χρονισμός περιστατικών και ενεργειών αποκατάστασης• Το είδος της αποκατάστασης – κάποια άτομα δεν θέλουν να αποζημιωθούν σε χρήμα όσα υπέφεραν. Το είδος της αποκατάστασης θα πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα το πολιτιστικό και πολιτικό υπόβαθρο.• Ποιοι πρέπει να πληρώσουν την αποζημίωση; (ειδικά αν το περιστατικό συνέβη στη χώρα προέλευσης με τη συμμετοχή μη κρατικών φορέων);• Κοινωνική περιθωριοποίηση και αποκλεισμός• Συγκεκριμένες ομάδες συνήθως αποκλείονται από τις πολιτικές αποκατάστασης (γυναίκες, αυτόχθονες)• Μακροχρόνιες διαδικασίες | <ul style="list-style-type: none">- Βλάβη ή επανατραυματισμός (πιθανά αίτια: ύπαρξη μη ρεαλιστικών, υψηλών προσδοκιών, υπερβολικά περιοριστική διαδικασία διεκδίκησης αποζημιώσεων, χρήση του όρου «θύμα» αντί του «επιζήσασα/ών», διαδικασία διεκδικήσεων κλπ.)- Διαφοροποίηση μεταξύ θυμάτων- Μακροχρόνιες διαδικασίες- Ενοχή και ντροπή |



Διαφάνεια 21: Πιθανά εμπόδια στην αποκατάσταση. Ζητήστε από τους εκπαιδευόμενους να συγκρίνουν τα εμπόδια για την αποκατάσταση της έμφυλης βίας με τα εμπόδια στην αποκατάσταση των βασανιστηρίων. Εάν το επιτρέπει ο χρόνος, διαιρέστε τους εκπαιδευόμενους σε ομάδες.

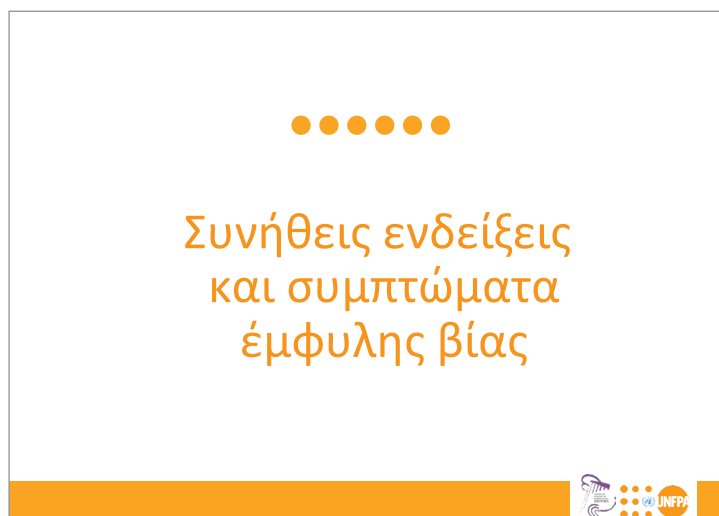


Διαφάνεια 22: Τελευταία διαφάνεια της συνεδρίας – αφιερώστε χρόνο για να δεχτείτε ερωτήσεις από τις συμμετέχουσες και να δώσετε απαντήσεις/διευκρινίσεις.

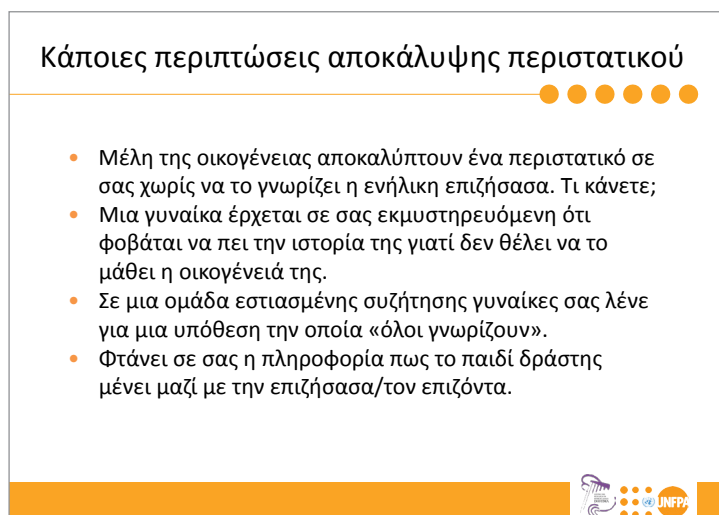
3. Ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας

Η παρουσίαση αυτή για τις ενδείξεις και τα συμπτώματα της έμφυλης βίας περιλαμβάνει μια επισκόπηση των πλέον κοινών εντοπισμένων συμπτωμάτων, καθώς και των κατηγοριών κινδύνου. Ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός και χρησιμεύει ως γενικό πλαίσιο δεικτών που μπορεί να βοηθήσουν όσους εργάζονται στην πρώτη γραμμή να εντοπίσουν πιθανές επιζητήσεις.

Κύρια πηγή των πληροφοριών αυτής της παρουσίασης αποτελεί το εγχειρίδιο της Διεθνούς Επιτροπής Διάσωσης (IRC) «Φροντίδα παιδιών που επέζησαν σεξουαλικής κακοποίησης» (2012), που έχει ως σκοπό να βοηθήσει στην κατανόηση των ομάδων κινδύνου και να καθοδηγήσει την ταυτοποίηση πιθανών επιζώντων.



Διαφάνεια 1: Κοινές ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι στην Ελλάδα έχουν ήδη εργαστεί με άτομα που επέζησαν, συζητήστε κοινές ενδείξεις και συμπτώματα που αντιμετώπισαν χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες ερωτήσεις: Ποια είναι η εμπειρία σας στην αντιμετώπιση περιπτώσεων έμφυλης βίας; Πώς καταλαβαίνετε ότι κάποιο άτομο έχει επιζητήσει έμφυλης βίας; Τι βλέπετε όταν ένα άτομο στέκεται μπροστά σας; Αποκαλύπτουν πάντοτε τις ιστορίες τους;



Διαφάνεια 2: Μερικά από τα σενάρια αποκάλυψης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, λαμβάνουμε πληροφορίες σχετικά με άτομα που επέζησαν ή για περιστατικά μέσω των ίδιων των ατόμων ή συγγενών/φίλων τους ή μέσω παραπομπής από άλλη οργάνωση. Ο τρόπος με τον οποίο λαμβάνουμε τις πληροφορίες καθορίζει την προσέγγισή μας. Συζητήστε πώς πρέπει να ενεργήσουμε σε καθεμιά από τις καταστάσεις. Μερικές φορές είναι δύσκολο να λάβουμε πληροφορίες ή να αποκαλυφθεί άμεσα η έμφυλη βία, αυτό μπορεί να οφείλεται σε λόγους όπως: ίσως το άτομο που επέζησε αρνείται το περιστατικό –πρόκειται για έναν μηχανισμό αμυντικής ψυχολογίας– αν και μπορεί να υποψιαζόμαστε ότι κάτι συνέβη και ότι υπάρχουν περισσότερες λεπτομέρειες. Τι μας κάνει να υποψιαζόμαστε;

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΣΑΣ

Διαφάνεια 3: Ποια η εμπειρία σας; Ξεκινήστε κουβέντα σχετικά με τις ενδείξεις και τα συμπτώματα της έμφυλης βίας βασισμένη στις εμπειρίες των εκπαιδευόμενων. Καθοδηγήστε την ομάδα ώστε να αναγνωρίσει σωματικές/ορατές και μη ορατές/ψυχολογικές ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας.

Κοινές ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας Ανά ηλικία

Βρέφη και νήπια (0-5):

- Κλάμα, κλαψούρισμα, περισσότερες του συνηθισμένου κραυγές
- Προσκόλληση ή ασυνήθιστη εξάρτηση από τον φροντιστή
- Αρνηση να αφήσουν τους «ασφαλείς χώρους» για αυτά
- Δυσκολία στον ύπνο ή ασυνήθιστα μεγάλη διάρκεια ύπνου
- Αδυναμία συνομιλίας, αδυναμία ελέγχου ουροδόχου κύστης, καθυστέρηση ανάπτυξης
- Εμφανίζουν γνώση ή ενδιαφέρον για σεξουαλικές πράξεις ανάρμοστες για την ηλικία τους

Μικρά παιδιά:

- Παρόμοιες αντιδράσεις με αυτές των 0-5 και επιπρόσθετα:
- Φόβος απέναντι σε συγκεκριμένα άτομα, μέρη ή δραστηριότητες, ή ότι θα τους επιτεθούν
- Συμπεριφέρονται σαν μωρά (βρέχουν το κρεβάτι, θέλουν οι γονείς να τα ντύσουν)
- Ξαφνική άρνηση να πάνε στο σχολείο
- Συχνό άγγιγμα των γεννητικών τους οργάνων
- Αποφυγή της οικογένειας ή των φίλων, ή γενικά κλείνονται στον εαυτό τους
- Αρνηση λήψης τροφής ή υπερφαγία

Διαφάνεια 4: Κοινές ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας ανά ηλικία. Όταν η αποκάλυψη λείπει, θα πρέπει να είμαστε έτοιμες να αναγνωρίσουμε μερικές από τις πλέον κοινές ενδείξεις και συμπτώματα της έμφυλης βίας. Ο πίνακας στη διαφάνεια περιέχει κοινές ενδείξεις και συμπτώματα της έμφυλης βίας ανάλογα με την ηλικία. Αυτός ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός και, φυσικά, καθώς κάθε άτομο είναι διαφορετικό, ορισμένοι επιζώντες μπορεί να μην παρουσιάζουν κανένα σύμπτωμα και άλλες μπορεί να εμφανίζουν περισσότερες από μία ενδείξεις ταυτόχρονα. Πολύ συχνά, τουλάχιστον ένα ζεύγος ενδείξεων και/ή συμπτωμάτων εντοπίζονται. Αυτά είναι τα πιο συχνά αναγνωρισμένα σε βρέφη και μικρά παιδιά. Διατρέξτε τον κατάλογο.

Κοινές ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας Ανά ηλικία

ΕΦΗΒΕΣ/ΟΙ (10-19)

- Κατάθλιψη (χρόνια θλίψη), κλάμα ή συναισθηματική απονέκρωση
- Εφιάλτες ή διαταραχές ύπνου
- Έχουν προβλήματα στο σχολείο ή αποφεύγουν να πάνε
- Εμφανίζουν συμπεριφορές απόσυρσης, συμπεριλαμβανόμενης και της οικογένειας και των φίλων
- Αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (ναρκωτικά, αλκοόλ, αυτοτραυματισμοί)
- Αλλαγές στις επιδόσεις στο σχολείο
- Εμφάνιση διατροφικών διαταραχών
- Αυτοκτονικές σκέψεις ή τάσεις
- Σιζητούν για κακοποίηση, ανακαλούν και ανατρέχουν σε όσα έχουν συμβεί

ΕΝΗΛΙΚΕΣ

- Αναδρομές
- Εφιάλτες
- Συναισθηματική νέκρωση
- Αποφυγή όσων τους θυμίζουν το τραύμα
- Κατάθλιψη, αυτοκτονικές σκέψεις
- Δυσκολίες στις σχέσεις με συνομήλικα άτομα του περιβάλλοντος τους
- Αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (πχ. αλλαγές στην επίδοση στη δουλειά, εγκατάλειψη σχέσεων, παραμέληση ευθυνών, αυτοτραυματισμός)

Διαφάνεια 5: Συνήθεις ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας σε έφηβα και ενήλικα άτομα. Η διαφάνεια παρέχει έναν κατάλογο κοινών ενδείξεων και συμπτωμάτων βασισμένα σε στοιχεία και σε πρακτικές. Ειδικά σε αυτές τις ηλικιακές ομάδες, οι εσωτέροι μηχανισμοί διαχείρισης των ατόμων είναι ποικίλοι και ορισμένοι τύποι έμφυλης βίας είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν αν ψάχνουμε μόνο για τα συμπτώματα. Είναι σημαντικό να έχουμε ανοιχτό μυαλό και να κοιτάζουμε πέρα από αυτόν τον κατάλογο αν χρειαστεί, ειδικά σε περιπτώσεις επιζώντων που αντιμετωπίσαν το περιστατικό πρόσφατα. Διατρέξτε τον κατάλογο.

3. Ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας

3.1. Κατηγορίες κινδύνου και ευπαθείς ομάδες

Μερικές σκέψεις για τις γενικές κατηγορίες κινδύνου και τους δείκτες κινδύνου

Υγεία και αναπηρία:

- Ατομο με χρόνιες ασθένειες
- Ατομο με άλλη σοβαρή παθολογία η οποία επηρεάζει την ικανότητά του να λειτουργεί αυτόνομα
- Νοητική αναπηρία
- Οπτική ή ακουστική βλάβη
- Σωματική αναπηρία
- Ψυχική ασθένεια
- Κατάχρηση/εξάρτηση από αλκοόλ/ναρκωτικά
- Σωματικός τραυματισμός ή ψυχολογικό τραύμα

Ηλικιωμένα άτομα:

- Ανίκανα να φροντίσουν εαυτών σε καθημερινή βάση
- Χωρίς υποστήριξη από την οικογένεια
- Νοικοκυριό συντηρούμενο από γιαγιάδες/παππούδες ή ηλικιωμένα άτομα



Διαφάνειες 6 - 7: Κατηγορίες κινδύνου και δείκτες.

Αυτή η διαφάνεια μάς βοηθά να προσαρμόσουμε τον προγραμματισμό και την προσέγγισή μας σε διάφορες κατηγορίες κινδύνου. Οι ομάδες που απαριθμούνται διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο κάθε είδους βίας και κακοποίησης –η έγκαιρη αναγνώριση της ανάγκης προστασίας τους, και ιδιαίτερα η προστασία από την έμφυλη βία μπορεί να είναι μια σωτήρια επέμβαση. Διατρέξτε τον κατάλογο.



Μελέτες περιπτώσεων
συζητήστε σε ομάδες τον τύπο
έμφυλης βίας της περίπτωσης
σας. Προετοιμαστείτε να
μοιραστείτε όσα συζητήσατε.



Διαφάνεια 7: Επιπλέον ευπαθείς ομάδες/ομάδες κινδύνου. Διατρέξτε τον κατάλογο.

4. Δουλεύοντας με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας: Κατευθυντήριες αρχές

Οι κατευθυντήριες αρχές για τη συνεργασία με τα άτομα που επέζησαν είναι οι βασικοί κανόνες που εμείς, οι διαχειρίστριες περιστατικών έμφυλης βίας, πρέπει να γνωρίζουμε ανά πάσα στιγμή και να εφαρμόζουμε σε όλα τα στάδια της δουλειάς μας. Αυτή είναι μία από τις δύο κύριες ενότητες (η άλλη είναι η «Κεντρικές έννοιες έμφυλης βίας») που δομούν τις βασικές γνώσεις σχετικά με την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.

Οι στόχοι αυτής της ενότητας είναι η εκπαιδευόμενη ομάδα:

- Να μάθει για τις κατευθυντήριες αρχές
- Να συνειδητοποιήσει ποια είναι η σημασία τους κατά την εργασία με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας.
- Να κατανοήσει την εφαρμογή τους σε διάφορα στάδια αντιμετώπισης της έμφυλης βίας.

Κύρια πηγή των πληροφοριών που παρέχονται σε αυτή την ενότητα είναι ο συνοδευτικός οδηγός ηλεκτρονικής μάθησης: «Διαχείριση προγραμμάτων έμφυλης βίας σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης» (“Managing Gender-based Violence Programmes in Emergencies”).

Κατευθυντήριες οδηγίες για άτομα που εργάζονται με επιζήσασες έμφυλης βίας

- Εμπιστευτικότητα
- Σεβασμός
- Αποφυγή διακρίσεων
- Ασφάλεια και προστασία

Διαφάνεια 1: Κατευθυντήριες αρχές εργασίας με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας. Τέσσερις αρχές που πρέπει να διέπουν τη δουλειά με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας. Παροτρύνετε τις συμμετέχουσες να προσπαθήσουν να ορίσουν κάθε αρχή και να δώσουν ένα παράδειγμα της σημασίας τους όταν δουλεύουμε με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας. Οι αρχές εξηγούνται περαιτέρω στις επόμενες διαφάνειες.

Σεβασμός

- Στηρίξτε τα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια και τις επιλογές της επιζήσασας
 - Ο σεβασμός είναι ανθρώπινο δικαίωμα. Όλα τα άτομα που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας πρέπει να αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια και σεβασμό
 - Ακούστε με σεβασμό και αποδεχτείτε όλες τις αποκαλύψεις κακοποίησης
- Εχουμε ευθύνη να:
 - Επιρρίψουμε την ευθύνη για την κακοποίηση στον δράστη και όχι στην επιζήσασα
 - Μην επικρίνουμε
 - Αποφύγουμε να γελάσουμε ή να δείξουμε ασέβεια στο άτομο ή την κουλτούρα ή την οικογενειακή του κατάσταση
- Τέλος, Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΖΗΣΑΣΑΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΖΗΤΗΘΕΙ

Διαφάνεια 2: Σεβασμός. Ο σεβασμός ως κατευθυντήρια αρχή της εργασίας με επιζώντες έμφυλης βίας. Διατρέξτε όλα τα σημεία της λίστας και δώστε μερικά παραδείγματα όσον αφορά την εφαρμογή τους.

4. Δουλεύοντας με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας: Κατευθυντήριες αρχές

Αποφυγή διακρίσεων

Πρέπει να αποδίδεται η ίδια φροντίδα και υποστήριξη σε κάθε ενήλικα ή παιδί, ανεξαρτήτως βιολογικού φύλου. Τα άτομα που επέζησαν θα πρέπει να λαμβάνουν ισότιμη και δίκαιη μεταχείριση ανεξαρτήτως φυλής, θρησκείας, εθνικότητας ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

Διαφάνεια 2: Σεβασμός. Ο σεβασμός ως κατευθυντήρια αρχή της εργασίας με επιζώντες έμφυλης βίας. Διατρέξτε όλα τα σημεία της λίστας και δώστε μερικά παραδείγματα όσον αφορά την εφαρμογή τους.

Προστασία και ασφάλεια

- **ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ:** βασικό δικαίωμα, το εγγυάται το άρθρο 3 της UDHR 1948
 - Συνδέεται με την άσκηση των ελευθεριών
 - Προστασία από βλάβες (συμπεριλαμβανομένης αυθαίρετης σύλληψης ή κράτησης)
 - Πρόσβαση σε δικαιώματα (υπηρεσίες) χωρίς απειλή
- **ΑΣΦΑΛΕΙΑ** = επίγνωση + προετοιμασία
 - Προσωπική
 - εμπιστευτικότητα

Διαφάνεια 3: Αποφυγή διακρίσεων. Ζητήστε από κάποια συμμετέχουσα να διαβάσει τον ξεκάθαρο ορισμό στη διαφάνεια. Ξεκινήστε ένα διάλογο πάνω στις προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσετε στην πράξη, για παράδειγμα, αν παρέχουμε ασφαλές καταφύγιο σε άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανόμε και αρσενικούς επιζώντες στην παροχή υπηρεσιών;

Εμπιστευτικότητα

- Προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα της συζήτησης με το άτομο που επέζησε και **εξασφάλιση εν επιγνώσει συναίνεσης.**
- Μοιραστείτε μόνο τις απαραίτητες πληροφορίες, όπως ακριβώς ζητήθηκε από και συμφωνήθηκε με την επιζήσασα, με τους φορείς που εμπλέκονται στην παροχή βοήθειας.
- Πρέπει επίσης να γίνεται σεβαστή η εχεμύθεια όσον αφορά τον δράστη.
- Οι πληροφορίες σχετικά με τα άτομα που επέζησαν δεν πρέπει ποτέ να κοινοποιούνται εάν περιλαμβάνουν το όνομα του ατόμου.
- Οι σχετικές με τα άτομα που επέζησαν πληροφορίες θα πρέπει να κοινοποιούνται σε τρίτους μόνο μετά την αναζήτηση και απόκτηση γραπτής συγκατάθεσής τους (ή των γονέων τους, στην περίπτωση παιδιών).

Διαφάνεια 4: Προστασία και ασφάλεια. Αν και υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο όρων, όταν δουλεύουμε με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας θα πρέπει να βεβαιωνόμαστε πως διασφαλίζονται και τα δύο. Διατρέξτε τους ορισμούς μαζί με την ομάδα και τονίστε πως αποτελεί καθήκον μας να διασφαλίζουμε την ασφάλεια και την προστασία των επιζήσασών, ακόμα και αν τις ίδιες δεν φαίνεται να τις απασχολεί.



CONFIDENTIAL

Consent for Release of Information

This form should be read to the client or guardian in her first language. It should be clearly explained to the client either by the case officer or by name of the parent/guardian.

I, _____ give my permission for (Name of Organization) to share information about the incident I have reported to them as explained below:

I understand that in giving my authorization below, I am giving (Name of Organization) permission to share the specific case information from my incident report with the service provider(s) I have indicated, so that I can receive help with safety, health, psychological, and/or legal needs.

I understand that shared information will be treated with confidentiality and respect, and shared only as needed to provide the assistance I request.

I understand that releasing this information means that a person from the agency or service listed below may come to talk to me. At any point, I have the right to change my mind about sharing information with the designated agency. Please print listed below.

I would like information released to the following:

(Print or type name, and check name, job title and agency/organization as appropriate)

Yes No

Security Services (Specify): _____

Physical Security Services (Specify): _____

Health/Medical Services (Specify): _____

Safe House / Shelter (Specify): _____

Legal Assistance Services (Specify): _____

Language Services (Specify): _____

Other (Specify type of service, name, and agency): _____

1. Authorization to be marked by client: Yes No
(or parent/guardian if client is under 18)

2. I have been informed and understand that some non-identifiable information may also be shared for reporting. Any information shared will not be specific to me or the incident. There will be no way for anyone to identify the based on the information that is shared. I understand that shared information will be treated with confidentiality and respect.

2. Authorization to be marked by client: Yes No
(or parent/guardian if client is under 18)

Signature/Thumbprint of client: _____
(or parent/guardian if client is under 18)

Caseworker Name: _____ Date: _____

Client's Name: _____

Name of Organization (if client is a minor): _____

Contact Number: _____

Address: _____

(Write questions for supervisor code here)

Version 2 (Updated October 2022)

UNFPA

Διαφάνεια 5: Εμπιστευτικότητα.

Μέσα από συζητήσεις με διάφορους εκπαιδευόμενους στην Ελλάδα διαφαίνεται ότι η εμπιστευτικότητα είναι ένα από ζητήματα που απασχολούν περισσότερο τις διαχειρίστριες περιστατικών έμφυλης βίας – δυσκολεύονται να κατανοήσουν το εύρος της υποχρέωσης προστασίας της εμπιστευτικότητας και των περιορισμών της σημασία της εφαρμογής. Είναι σημαντικό να εξηγηθεί ότι η εμπιστευτικότητα συνδέεται στενά με τη συναίνεση για την παροχή υπηρεσιών. Η επόμενη διαφάνεια δίνει ένα παράδειγμα εντύπου συναίνεσης.

Εμπιστευτικότητα

- Όλες οι γραπτές πληροφορίες πρέπει να κρατούνται σε ασφαλή, κλειδωμένα αρχεία.
- Εάν οι εκθέσεις ή τα στατιστικά στοιχεία χρειαστεί να δημοσιοποιηθούν, μόνο ένας υπάλληλος του οργανισμού θα πρέπει να έχει την δυνατότητα να δώσει τις πληροφορίες.
- Μόνο οι γενικές πληροφορίες σχετικά με τα θύματα/άτομα που επέζησαν μπορούν να κοινοποιηθούν.
- Οποιαδήποτε στοιχεία ταυτοποίησης (όνομα, διεύθυνση κ.λπ.) θα πρέπει να αφαιρεθούν.

Διαφάνεια 6: Εμπιστευτικότητα (συνέχεια).

Συνεχίστε τις διευκρινίσεις περί εμπιστευτικότητας. Εξηγήστε ότι μόνο οι σχετικές πληροφορίες με την υπηρεσία θα πρέπει να κοινοποιούνται στον πάροχο υπηρεσιών. Για παράδειγμα, η παραπομπή ενός παιδιού που επέζησε σε έναν φορέα παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών δεν πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με το περιστατικό του, εκτός αν το περιστατικό έχει επηρεάσει σοβαρά τη μαθησιακή ικανότητα του παιδιού. Σε περίπτωση που το τελευταίο ισχύει, οι σχετικές πληροφορίες θα πρέπει να δοθούν κωδικοποιημένες στο έντυπο παραπομπής, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία της ταυτότητας του ατόμου που επέζησε. Η καλύτερη πρακτική ωστόσο θα ήταν να έχουμε κωδικούς τόσο για το περιστατικό όσο και για το άτομο που επέζησε.

ΕΞΗΓΗΣΤΕ την εμπιστευτικότητα

- «Είναι σημαντικό να ξέρετε ότι θα κρατήσω εμπιστευτικό οτιδήποτε μου πείτε. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πω σε κανένα άλλο άτομο τι μου είπατε ή οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με την κατάστασή σας, εκτός και αν το ζητήσετε, ή είναι πληροφορίες που πρέπει να μοιραστώ επειδή είστε σε κίνδυνο.
- Μπορεί να μην μπορώ να κρατήσω αυτές τις πληροφορίες αποκλειστικά για τον εαυτό μου, και θα εξηγήσω γιατί. Οι περιπτώσεις στις οποίες θα χρειαστεί να μοιραστώ πληροφορίες που μου δώσατε είναι οι εξής:
 - Αν διαπιστώσω ότι η ζωή σας βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο
 - Αν μου πείτε ότι σκέφτεστε να βλάψετε σοβαρά τον εαυτό σας
 - Αν μου πείτε ότι σκέφτεστε να βλάψετε σοβαρά κάποιο άλλο άτομο».

Διαφάνεια 8: Εξηγώντας την εμπιστευτικότητα. Διατρέξτε τη διαφάνεια και προσθέστε πως υπάρχει μια ακόμα εξαίρεση που δεν αναφέρεται στην άνωθεν εξήγηση: περιπτώσεις όπου υπάρχουν απειλές συνεχούς βίας ή βλάβης σε παιδί. Η ανάγκη προστασίας των παιδιών υπερισχύει της εμπιστευτικότητας. Μπορείτε να σκεφτείτε μια τέτοια περίπτωση;



4. Δουλεύοντας με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας: Κατευθυντήριες αρχές

Εμπιστευτικότητα – Η Ελληνική νομοθεσία

- Ορισμένοι επαγγελματίες στην Ελλάδα δεσμεύονται από την αρχή της επαγγελματικής εμπιστευτικότητας: κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, γιατροί, οδοντίατροι, δικηγόροι. Η παραβίαση αυτής της υποχρέωσης τιμωρείται από το νόμο, αν και υπάρχουν εξαιρέσεις που επιτρέπουν η παραβίαση της να παραμείνει ατιμώρητη (άρθρο 371 του Π.Κ., βλέπε παρακάτω).
- Άρθρο 371 - Ποινικός Κώδικας - Παραβίαση επαγγελματικής εχεμύθειας Ειδικές διατάξεις Άρθρο 6 παρ. 1 (ε), ΠΔ 23/1992 περί εμπιστευτικότητας κοινωνικών λειτουργών, άρθρο 9 του Ν. 991/1979 περί εμπιστευτικότητας ψυχολόγων και άρθρο 13 παρ. 3 του Ν. 3418/2005 περί εμπιστευτικότητας ιατρών.
- Μια εξαίρεση από αυτή την υποχρέωση εμπιστευτικότητας προβλέπεται από το άρθρο 12 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών ενάντια στη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση (Lanzarote).
- Παρόμοιες διατάξεις υπάρχουν στα άρθρα 27 και 28 της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας εναντίον των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, την οποία η Ελλάδα έχει υπογράψει αλλά δεν έχει ακόμη επικυρώσει.



Διαφάνεια 9: Εμπιστευτικότητα – ελληνικό δίκαιο. Την παρουσίαση των διαφανειών θα πρέπει να ακολουθήσει συζήτηση. – Καλέστε τις συμμετέχουσες να συζητήσουν για 20 λεπτά σε μικρές ομάδες τη σχέση μεταξύ υποχρεωτικής αναφοράς (παιδιών και ενηλίκων που επέζησαν, ανάλογα με τον διαθέσιμο χρόνο) και εμπιστευτικότητας/επαγγελματικού απορρήτου. Δώστε σε κάθε ομάδα χρόνο να παρουσιάσει τα συμπεράσματά της.

Ομαδική δραστηριότητα

- Μια γυναίκα, μαζί με τα παιδιά της, έχει ξυλοκοπηθεί σοβαρά από τον μεθυσμένο σύζυγό της. Με αγωνία και φοβισμένοι, έρχονται να αναζητήσουν καταφύγιο στο γραφείο σας. Η γυναίκα αρχίζει να εξηγεί ότι όλα τα είδη, διατροφής και μη, που τους δίνουν διάφορες ΜΚΟ τα καταχράται ο σύζυγός της για να παίζει τυχερά παιχνίδια και να αγοράζει ναρκωτικά. Αυτή και τα παιδιά της υποσιτίζονται και υποβάλλονται σε καθημερινούς ξυλοδαρμούς και ταπεινώσεις. Δεν μπορεί να απευθυνθεί στην κοινότητά της, καθώς ο σύζυγός της είναι γιος του ισχυρού αρχηγού των φατριών του προσφυγικού στρατοπέδου. Βλέπετε πράγματι ότι η μητέρα και τα παιδιά βρίσκονται σε μεγάλο σοκ και χρειάζονται άμεση ιατρική βοήθεια.
- **Ομάδα 1:** Τι ενέργειες απαιτούνται για να διασφαλιστεί η εμπιστευτικότητα;
- **Ομάδα 2:** Πώς διασφαλίζεται ο σεβασμός κατά την προσέγγιση αυτής της υπόθεσης;
- **Ομάδα 3:** Τι ενέργειες απαιτούνται για να διασφαλιστεί η ασφάλεια και η προστασία των ατόμων;
- **Ομάδα 4:** Πώς διασφαλίζετε την αποφυγή των διακρίσεων κατά το χειρισμό αυτής της υπόθεσης;



Διαφάνεια 10: Ομαδική δραστηριότητα. Μελέτη περίπτωσης. Εξηγήστε τη δραστηριότητα, χωρίστε τους εκπαιδευόμενους σε ομάδες και δώστε μια ερώτηση σε κάθε ομάδα η οποία θα έχει 20 λεπτά στη διάθεσή της να συζητήσει το θέμα. Στη συνέχεια κάθε ομάδα παρουσιάζει τα συμπεράσματά της. Κλείστε τη συζήτηση προσθέτοντας και σχολιάζοντας από πλευράς σας τυχόν κενά.

4.1. Εθνικά SOP έμφυλης βίας: Συγκεκριμένες κατευθυντήριες αρχές και προσεγγίσεις

Τα εθνικά Standard Operating Procedures (τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας) έμφυλης βίας, ως προϊόν μιας εθνικής ομάδας εργασίας πάνω στην έμφυλη βία, βασίζονται στις προαναφερθείσες κατευθυντήριες αρχές και προσθέτουν πληροφορίες που σχετίζονται με το τρέχον πλαίσιο και μπορούν να συνδράμουν στην καθοδήγηση διαφόρων οργανισμών που εργάζονται στην Ελλάδα. Η συνεδρία αυτή –αν το επιτρέπει ο χρόνος– θα πρέπει να προστεθεί σε μία από τις τέσσερις κατευθυντήριες αρχές (κεφάλαιο 4), ενισχύοντας και διευρύνοντας τη σημασία τους όσον αφορά τις προσεγγίσεις μας για την έμφυλη βία. Επιπλέον, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η ακόλουθη συνεδρία προορίζεται για οργανισμούς που εξειδικεύονται στην έμφυλη βία, καθώς αναπτύσσει προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ευάλωτων ομάδων (παιδιά, άτομα με αναπηρία).

Ειδικές κατευθυντήριες οδηγίες(SOP) για περιστατικά έμφυλης βίας

- Όλοι οι οργανισμοί που εργάζονται με επίσησες οφείλουν:

 1. Να εμπλέξουν την κοινότητα στην πρόληψη της έμφυλης βίας και στην προώθηση της ισότητας των φύλων
 2. Να διαθέτουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά την αντιμετώπιση και την πρόληψη
 3. Να διασφαλίζουν την υποχρέωση λογοδοσίας σε όλα τα επίπεδα
 4. Να λειτουργούν σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το εθνικό νομικό πλαίσιο
 5. Να έχουν κώδικα δεοντολογίας



Διαφάνεια 1: SOPs για περιστατικά έμφυλης βίας
Ειδικές κατευθυντήριες οδηγίες. Θέστε ένα ανοιχτό ερώτημα σχετικά με το ποιες είναι οι αρχές που μας καθοδηγούν στην ανάπτυξη προγραμμάτων; Μετά από αυτό μπορείτε να διατρέξετε τις αρχές: τη συμμετοχή της κοινότητας, την ισότητα, τη λογοδοσία, την ολιστική προσέγγιση, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των εθνικού δικαίου, τον κώδικα δεοντολογίας και παραθέστε ορισμένα παραδείγματα. Μπορείτε να ρωτήσετε τα άτομα που συμμετέχουν: πόσα από αυτά υπέγραψαν κώδικα δεοντολογίας; Αν υπέγραψαν, αναφέρει ο κώδικας ειδικά μέτρα προστασίας κατά της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και βίας;

Όταν δουλεύουμε με άτομα με αναπηρίες, επιπρόσθετα:

- Εξασφαλίζουμε ότι γίνονται σεβαστές η αξιοπρέπεια, η αυτονομία, η ελευθερία του ατόμου να επιλέγει και η ανεξαρτησία του
- Εγγυούμαστε πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη
- Σεβόμαστε τη διαφορά και δεχόμαστε τα άτομα με αναπηρίες ως κομμάτι της ανθρωπότητας και της ανθρώπινης διαφορετικότητας
- Διασφαλίζουμε την ισότητα και τις ίσες ευκαιρίες
- Διασφαλίζουμε τη διαθεσιμότητα υπηρεσιών και την πρόσβαση σε αυτές
- Σεβόμαστε τις δυνατότητες ανάπτυξης των παιδιών με αναπηρίες



Διαφάνεια 2: Δουλεύοντας με άτομα με αναπηρίες. Οι κατευθυντήριες αρχές των εθνικών SOP που αφορούν την εργασία με άτομα με αναπηρίες. Η εφαρμογή των αρχών διασφαλίζει τη συμπερίληψη και όχι απλά τη διαθεσιμότητα των υπηρεσιών αλλά και την προσβασιμότητα στις υπηρεσίες για αυτήν την ομάδα. Ενθαρρύνετε την ομάδα των εκπαιδευόμενων να σκεφτεί πώς αυτές οι επιπτώσεις επηρεάζουν στην πράξη τον τρόπο λειτουργίας και τον προγραμματισμό μας; Για παράδειγμα, πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την έμφυλη βία.

4. Δουλεύοντας με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας: Κατευθυντήριες αρχές

Όταν δουλεύουμε με παιδιά που έχουν επιζήσει περιστατικών έμφυλης βίας:

- Προωθούμε το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, κυρίως τη **σωματική και συναισθηματική του ασφάλεια**.
- **Παρηγορούμε το παιδί**– οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να έχουν εκπαιδευτεί στον κατάλληλο χειρισμό της αποκάλυψης περιστατικών κακοποίησης
- Διασφαλίζουμε την αρμόζουσα **εμπιστευτικότητα**: ενημερωθείτε και ακολουθήστε όσα προβλέπει το εθνικό δίκαιο για την κοινοποίηση πληροφοριών –είναι σημαντικό πριν συμβουλευτείτε ένα παιδί ή μια/έναν γονιό ή φροντίστρια/ή
- Σε περιπτώσεις που οι επιθυμίες του παιδιού δεν μπορούν να γίνουν σεβαστές, οι λόγοι θα πρέπει να εξηγούνται στο παιδί
- **Εμπλέκουμε** το παιδί στη λήψη αποφάσεων (ανάλογα με το επίπεδο ωριμότητας και την ηλικία του).
- Ενισχύουμε τη ψυχική ανθεκτικότητα του παιδιού



Διαφάνεια 3: Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας. Οι κατευθυντήριες αρχές των εθνικών SOP που αφορούν την εργασία με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας. Εξηγήστε πως η αρχή της «προώθησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» έχει κεντρική σημασία για την καλή φροντίδα. Ένα πρωταρχικό μέλημα για τα παιδιά είναι η εξασφάλιση της σωματικής και συναισθηματικής τους ασφάλειας. Αυτό μπορεί να γίνει με την αξιολόγηση των συνεπειών των ενεργειών με τη συμμετοχή του παιδιού και των ανθρώπων που το φροντίζουν, επιλέγοντας πάντοτε την λιγότερο επιβλαβή πορεία δράσης.

Σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο υποχρεούμαστε να αναφέρουμε τυχόν σεξουαλική ή άλλες μορφές κακοποίησης στην εισαγγελική αρχή.

Ανθεκτικότητα: Προσπαθήστε να προσδιορίσετε την ικανότητα και τη δύναμη του παιδιού να θεραπευτεί και να συμπεριλάβει όταν είναι δυνατόν τους ανθρώπους που το φροντίζουν ή τους γονείς στη διαδικασία επουλώσεως. Η παροχή των υπηρεσιών εκ μέρους μας θα πρέπει να δομεί συνθήκες που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα του παιδιού.

Μια παρουσίαση που εστιάζει στα παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας βρίσκεται στη συνέχεια αυτού του φακέλου υλικού (δείτε σχετικά στη σελίδα 93).

Προσεγγίσεις

- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ**
Τα άτομα που ζητούν υποστήριξη στην Ελλάδα είναι «κάτοχοι δικαιωμάτων». Η προσέγγιση αυτή προσπαθεί να εκπληρώσει τις ανάγκες τους ως δικαιώματα.
- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΠΟΥ ΕΠΕΖΗΣΕ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ**
Διασφαλίζει την ομαλή πρόσβαση των ατόμων σε υπηρεσίες που βασίζονται στις ανάγκες τους, διασφαλίζει υποστηρικτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο τα δικαιώματά τους γίνονται σεβαστά και μπορούν να ανακτήσουν τον έλεγχο των ζωών τους. Βασίζεται στις 4 βασικές κατευθυντήριες οδηγίες.
- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ**
Τα άτομα που ζητούν υποστήριξη πρέπει να ηγούνται και να είναι βασικές/οί εταίροι στην ανάπτυξη στρατηγικών που σχετίζονται με την υποστήριξη και την προστασία τους.
- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ, ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ**
Όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα, ανεξαρτήτως ηλικίας, κοινωνικού φύλου και άλλων παραγόντων διαφορετικότητας, απολαμβάνουν τα δικαιώματα εξίσου και συμμετέχουν πλήρως στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και πέραν αυτών.



Διαφάνεια 4: Προσεγγίσεις. Πριν εξηγήσετε περαιτέρω κάθε προσέγγιση, ζητήστε από τις εκπαιδευόμενες να γράψουν μέσα σε 5 λεπτά πώς κατανοούν οι ίδιες τις προσεγγίσεις. Ρωτήστε εάν μπορούν να σκεφτούν οποιαδήποτε άλλη προσέγγιση που εφαρμόζουν στο έργο τους και ζητήστε να την εξηγήσουν με τα δικά τους λόγια (π.χ. να μην προσξενούν κακό, ανθρωπιστική προσέγγιση κλπ.) καθώς και να δώσουν παραδείγματα.

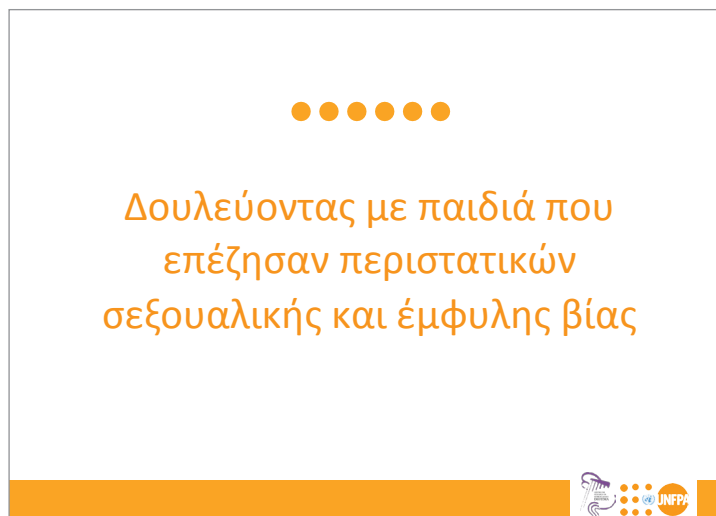
5. Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας στην Ελλάδα

Αυτή η εκπαιδευτική συνεδρία απευθύνεται σε μη εξειδικευμένο προσωπικό και ευελπιστεί να προσφέρει μια βασική εισαγωγή στην προστασία των παιδιών όπως αυτή εφαρμόζεται στα ανήλικα άτομα που έχουν επιβιώσει έμφυλης βίας. Αφορά όλους τους επαγγελματίες που θα μπορούσαν να έρθουν σε επαφή με παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας.

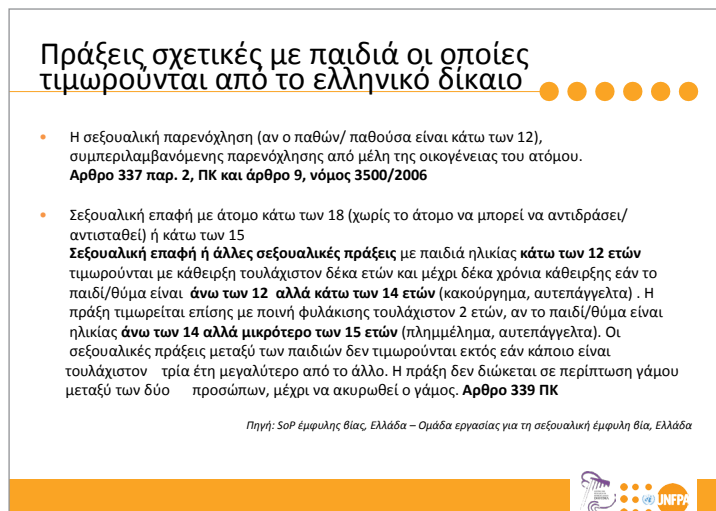
Οι βασικοί στόχοι αυτής της παρουσίασης είναι:

- να εξοικειωθούν οι συμμετέχουσες με το ελληνικό νομικό πλαίσιο σχετικά με τα παιδιά που επέζησαν
- να επεξεργαστούν τις πρόσθετες κατευθυντήριες αρχές για την εργασία με παιδιά που επέζησαν
- να συζητηθεί το ζήτημα της υποχρεωτικής αναφοράς σε περιπτώσεις που ένα παιδί εμπλέκεται σε ένα περιστατικό έμφυλης βίας

Διαφάνεια 1



Διαφάνεια 2



5. Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας στην Ελλάδα

Πράξεις, σχετικές με παιδιά οι οποίες τιμωρούνται από το ελληνικό δίκαιο

- Εμπορία παιδιών – **Άρθρο 351 παρ. 4 ΠΚ**
- Πρώιμος γάμος (κάτω των 18 ετών)- **Άρ. 1350 ΑΚ**: Σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο οι μελλόνυμφοι πρέπει να έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους. Το δικαστήριο μπορεί, αφού ακούσει τους μελλόνυμφους και τα πρόσωπα που ασκούν την επιμέλεια του ανήλικου, να επιτρέψει το γάμο και πριν από τη συμπλήρωση αυτής της ηλικίας, αν η τέλεσή του επιβάλλεται από σπουδαίο λόγο.
- Παιδική πορνεία - **Άρ. 349 παρ. 1 & 2 ΠΚ**

Πηγή: SoP έμφυλης βίας, Ελλάδα – Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα

Διαφάνεια 2-3: Αναφορά στις διατάξεις του ελληνικού δικαίου που αφορούν την προστασία των παιδιών από την έμφυλη και σεξουαλική βία.

Βασικές εκτιμήσεις για τις ομάδες κινδύνου

Ομάδες κινδύνου	Παραδείγματα βίας στην οποία οι ομάδες αυτές εκτίθενται	Παράγοντες που συντελούν σε αυξημένο κίνδυνο βίας
Εφήβα κορίτσια	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική βία • Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση • Παιδική ή/και εξαναγκαστικός γάμος • Ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων • Ελλιπή πρόσβαση στην εκπαίδευση 	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλικία, κοινωνικό φέλο και κοινωνικό στάτους • Αιζημένες οικιακές υποχρεώσεις που απομονώνουν τα κορίτσια στο σπίτι • Διάβρωση των κοινωνικών δομών που υποστηρίζουν και προστατεύουν • Έλλειψη πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με την υγεία, τα δικαιώματά και τις υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης της αναπαραγωγικής υγείας/αναπαγωγής) • Αποθαρρύνονται ή εμποδίζονται να πάνε σχολείο • Έγκυμοι σε μικρή ηλικία και μητρότητα • Έπισημες δραστηριότητες βιοπορισμού • Απίστευα μέλου/ών της οικογένειας, ειδικά άτομα που φροντίζουν οι ίδιες • Εξάρτηση από μη υγιείς σχέσεις εκμετάλλευσης για την κάλυψη βασικών αναγκών

Διαφάνειες 4-5: Ενώ η παιδική ηλικία μπορεί να θεωρηθεί ως ευάλωτη περίοδος για τον άνθρωπο, συγκεκριμένες ευάλωτες συνδέονται με διαφορετικές υποομάδες στις οποίες μπορεί να ανήκουν τα παιδιά (Πηγή: Εγχειρίδιο φροντίδας παιδιών που επέζησαν, IRC, 2012). Αυτή η κατηγοριοποίηση των ευάλωτοτήτων μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά τη διάρκεια του σταδίου εκτίμησης κινδύνου για να βοηθήσει τις επαγγελματίες να εντοπίσουν επιπρόσθετους επιβλαβείς παράγοντες που θα μπορούσαν να θέσουν τα παιδιά σε κίνδυνο να (ξανα) βρεθούν αντιμέτωπα με βία.

Βασικές εκτιμήσεις για τις ομάδες κινδύνου

Ομάδες κινδύνου	Παραδείγματα βίας στην οποία οι ομάδες αυτές εκτίθενται	Παράγοντες που συντελούν σε αυξημένο κίνδυνο βίας
Λοιπόνυμφοι ή αποφοιτημένοι από τις οικογένειές τους κορίτσια, αγόρια και αμφύελα, συμπεριλαμβανομένων παιδιών που συνδέονται με έπισημες οργανώσεις/ομάδες	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική βία • Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση • Παιδική ή/και εξαναγκαστικός γάμος • Εξαναγκαστική εργασία • Ελλιπή πρόσβαση στην εκπαίδευση • Ενδοοικογενειακή βία 	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλικία, κοινωνικό φέλο και κοινωνικό στάτους • Παράμετροι υγείας και διατροφικών συνηθειών • Επαφές δραστηριότητες βιοπορισμού • Εξάρτηση από μη υγιείς σχέσεις εκμετάλλευσης για την κάλυψη βασικών αναγκών • Έγκυμοι σε μικρή ηλικία και μητρότητα • Κοινωνικό στίγμα, απομόνωση και απόρριψη από τις κοινότητες λόγω σύνδεσης με έπισημες οργανώσεις/ομάδες • Έπισημη συμμετοχή σε έπισημες οργανώσεις/ομάδες • Πρώιμες γενεακές ευθύνες απέναντι στα αδέρφια
Γενναίος και παλιό που αναστρέφουν τον ρόλο τους	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική βία • Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση • Παιδική ή/και εξαναγκαστικός γάμος • Άρνηση δικαιωμάτων σε στέγαση και περυσία 	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλικία, κοινωνικό φέλο και κοινωνικό στάτους • Αιζημένες οικιακές υποχρεώσεις που απομονώνουν τα κορίτσια στο σπίτι • Διάβρωση των κοινωνικών δομών που υποστηρίζουν και προστατεύουν • Εξάρτηση από μη υγιείς σχέσεις εκμετάλλευσης για την κάλυψη βασικών αναγκών • Επαφές δραστηριότητες βιοπορισμού
Κορίτσια και γενναίος που μένουν παλιό έπιση από βιαστικά και παλιό που γεννήθηκαν έπιση από βιαστικά	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική βία • Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση • Βία από την οικογένεια και άλλες μορφές ενδοοικογενειακής βίας • Ελλιπή πρόσβαση στην εκπαίδευση • Κοινωνικές αποκλειστικές 	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλικία, κοινωνικό φέλο • Κοινωνικό στίγμα και απομόνωση • Αποκλεισμός ή αποκλεισμός από τα έπιση και τις κοινότητες τους • Φτώχεια, υποσιτισμός και πρόβλημα αναπαραγωγικής υγείας • Έλλειψη πρόσβασης σε ιατρική φροντίδα • Ήπιση ποσότητα σκλημάτων εκ βάρους τους, μέγιστο σπασίματα • Εξάρτηση από μη υγιείς σχέσεις εκμετάλλευσης για την κάλυψη βασικών αναγκών • Επαφές δραστηριότητες βιοπορισμού



Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας – Κατευθυντήριες αρχές

- **Πρωτοθύμω το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού:** Ο πάροχος υπηρεσιών πρέπει να αξιολογήσει τις θετικές και αρνητικές συνέπειες των ενεργειών με τη συμμετοχή του παιδιού και των φροντιστών του (ανάλογα με την περίπτωση). Πάντα θα πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επιβλαβές σχέδιο δράσης. Όλες οι ενέργειες πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα των παιδιών στην ασφάλεια και τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη δεν παραβιάζονται ποτέ.
- **Εγγυούμαστε την ασφάλεια του παιδιού:** Η διασφάλιση της σωματικής και συναισθηματικής ασφάλειας των παιδιών είναι κρίσιμη κατά τη διάρκεια της φροντίδας και περιθαψής τους. Όλες οι ενέργειες που γίνονται για λογαριασμό παιδιού πρέπει να διασφαλίζουν τη σωματική και συναισθηματική ευημερία του βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.
- **Παρηγορούμε το παιδί:** Οι πάροχοι υπηρεσιών είναι εκπαιδευμένοι στον κατάλληλο τρόπο χειρισμού της αποκάλυψης κακοποίησης. Οφείλουν να πιστέψουν την αποκάλυψη κακοποίησης εκ μέρους των παιδιών και να μην τα κατηγορήσουν επειδενί για την κακοποίηση που βίωσαν. Θεμελιώδης ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών είναι να κάνουν τα παιδιά να αισθάνονται ασφαλή και φροντισμένα ενόσω τους προσφέρουν υπηρεσίες.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα – Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική-έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνεια 6

Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας – Κατευθυντήριες αρχές

- **Διασφαλίζουμε την αρμόζουσα εμπιστευτικότητα:** Εγγυούμαστε 1) την εχέμυθη συλλογή πληροφοριών κατά τη διάρκεια συνεντεύξεων, 2) ότι οι πληροφορίες κοινοποιούνται σε τρίτους μόνο αν κάτι τέτοιο κριθεί αναγκαίο και πάντα σύμφωνα με τους ελληνικούς νόμους και πολιτικές και με τη συναίνεση του παιδιού ή/και του ατόμου που το φροντίζει, 3) ότι οι πληροφορίες της υπόθεσης αποθηκεύονται με ασφάλεια.
- **Εμπλέκουμε το παιδί στη λήψη αποφάσεων:** Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε αποφάσεις που έχουν συνέπειες στη ζωή τους. Το επίπεδο συμμετοχής του παιδιού στη λήψη αποφάσεων θα πρέπει να είναι ανάλογο του επιπέδου ωρίμανσης και ηλικίας του παιδιού.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα – Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνεια 7

Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας – Κατευθυντήριες αρχές

- **Αντιμετωπίστε κάθε παιδί δίκαια και ισότιμα (αρχή της μη διάκρισης και της συμμετοχής):** Όλα τα παιδιά πρέπει να δέχονται την ίδια υψηλής ποιότητας φροντίδα και αντιμετώπιση, ανεξάρτητα από τη φυλή, τη θρησκεία, το κοινωνικό φύλο, την οικογενειακή κατάσταση ή το στάτους των φροντιστών τους, την οικονομική κατάσταση, τις ιδιαίτερες ικανότητες ή αναπηρίες τους, παρέχοντάς τους έτσι ευκαιρίες να αναπτύξουν στο έπακρο τις δυνατότητές τους. Κανένα παιδί δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται άδικα για οποιονδήποτε λόγο.
- **Ενισχύουμε την ψυχική ανθεκτικότητα των παιδιών:** Οι παράγοντες που προάγουν την ανθεκτικότητα των παιδιών πρέπει να προσδιοριστούν και να οικοδομηθούν κατά την παροχή υπηρεσιών.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα – Ομάδας εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνειες 6-8: Όλοι οι βασικοί εθνικοί φορείς υιοθέτησαν αυτές τις κατευθυντήριες αρχές για την εργασία με παιδιά που επέζησαν, οι οποίες προτάθηκαν από την ελληνική Ομάδα Εργασίας για τη σεξουαλική και έμφυλη βία. Παρόλο που ο στόχος αυτής της παρουσίασης είναι γενικότερος, οι συμμετέχοντες μπορούν να συζητήσουν σχετικά με την εκτίμηση και τον καθορισμό του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (Best Interest Assessment/Best Interest Determination) και το αν αποτελεί κοινή πρακτική μεταξύ των φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της προστασίας των παιδιών.

5. Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας στην Ελλάδα

Κατανοώντας την ανθεκτικότητα των παιδιών

- **Ανθεκτικότητα:** Το γεγονός ότι ένα παιδί επηρεάζεται από τις αξίες και τους περιβαλλοντικούς παράγοντες που του επιτρέπουν να ανακάμψει και να αναπτυχθεί με θετικό τρόπο παρά τις αντιξοότητες και τις τραυματικές εμπειρίες.
- Εγγενείς και εξωγενείς υποστηρικτικοί παράγοντες:
 - Καλή σχέση με τουλάχιστον ένα από τα άτομα που το φροντίζουν
 - Θετική ανατροφή
 - Εκπαιδευτικές ευκαιρίες και κοινωνικές σχέσεις
 - Θετική αλληλεπίδραση με άτομο που χειρίζεται την υπόθεση ή με άλλο πάροχο υπηρεσιών



Διαφάνεια 9: Η ανθεκτικότητα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του μεταναστευτικού ταξιδιού τόσο των παιδιών όσο και των ενηλίκων. Προσκαλέστε τις συμμετέχουσες να συζητήσουν τις εμπειρίες τους όσον αφορά την ανθεκτικότητα που παρουσιάζουν οι ανήλικοι με τους οποίους συνεργάστηκαν.

Επικοινωνώντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας

- Φροντίστε, παρηγορήστε και υποστηρίξτε το παιδί
- Καθησυχάστε το παιδί
- Μην προσενηείτε κακό: δώστε ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην επανατραυματιστεί το παιδί
- Μιλάτε με τρόπο κατανοητό στα παιδιά
- Βοηθήστε τα παιδιά να αισθανθούν ασφαλή –πείτε τους την αλήθεια ακόμα κι όταν είναι συναισθηματικά δύσκολο

Πηγή: Κατευθυντήριες οδηγίες φροντίδας παιδιών που επέζησαν σεξουαλικής κακοποίησης- IRC/ UNICEF



Διαφάνεια 10

Επικοινωνώντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας

- Εξηγήστε στα παιδιά τον λόγο που τους μιλάτε
- Επιστρατεύστε το κατάλληλο άτομο – ρωτήστε το παιδί αν προτιμά να μιλήσει σε θηλυκό ή αρσενικό εκπαιδευμένο άτομο όταν υπάρχει τέτοια επιλογή
- Δώστε προσοχή στη μη λεκτική επικοινωνία
- Σεβαστείτε τις γνώμες, τα πιστεύω και τις σκέψεις των παιδιών

Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές φροντίδας παιδιών που επέζησαν σεξουαλικής κακοποίησης- IRC/ UNICEF



Διαφάνεια 11

Επικοινωνώντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας: Δημιουργία ασφαλούς και υποστηρικτικού περιβάλλοντος

1. Επιλέξτε μια ασφαλή τοποθεσία: Μια φιλική προς τα παιδιά ατμόσφαιρα μπορεί να περιλαμβάνει παιδικά παιχνίδια και υλικά ή χώρο για να καθίσετε άνετα στο πάτωμα.
2. Εξηγήστε ποια/ος είστε
3. Ζητήστε άδεια: η συζήτηση με τα παιδιά σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση απαιτεί άδεια από αυτά και τις φροντίστριες/τους φροντιστές τους. Ωστόσο, η άδεια εξαρτάται από την ηλικία του παιδιού και τις περιστάσεις.
4. Διασφαλίστε την ιδιότητα

Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές φροντίδας παιδιών που επέζησαν σεξουαλικής κακοποίησης- IRC/ UNICEF



Διαφάνεια 12

Επικοινωνώντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας: Δημιουργία ασφαλούς και υποστηρικτικού περιβάλλοντος

5. Εξηγήστε τι πρόκειται να συμβεί, επίσης εξηγήστε τα δικαιώματα του παιδιού κατά τη διάρκεια της συνεδρίας
6. Εξηγήστε τη διαδικασία
7. Μιλήστε στο παιδί μαζί με ενήλικες που εμπιστεύεται
8. Μην δίνετε υποσχέσεις που δεν μπορείτε να κρατήσετε

Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές φροντίδας παιδιών που επέζησαν σεξουαλικής κακοποίησης- IRC/ UNICEF



Διαφάνειες 10-13: Αν και πολλές από τις τεχνικές επικοινωνιακές που χρησιμοποιούνται για ενήλικες ισχύουν και για τα παιδιά που επέζησαν, οι επαγγελματίες θα πρέπει να φροντίζουν να χρησιμοποιούν γλώσσα κατάλληλη για την ηλικία τους όταν εργάζονται με ανήλικα άτομα, προκειμένου να διασφαλίζουν την ίση τους πρόσβαση στις πληροφορίες και να τους δίνουν την ευκαιρία να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους. Η εκπαιδευτρια θα πρέπει επίσης να εστιάσει την προσοχή της ομάδας στην τάση των νεότερων παιδιών να ερμηνεύουν τα πράγματα κυριολεκτικά, κάτι το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη πριν λεχθούν φράσεις που θα μπορούσαν να ακουστούν ως υποσχέσεις βοήθειας.

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας

- Όταν ένας επαγγελματίας αντιλαμβάνεται ένα ύποπτο ή πραγματικά σοβαρό περιστατικό κακοποίησης ή παραμέλησης παιδιού/ών έχει ευθύνη να ενημερώσει τις αρμόδιες κρατικές αρχές: την Αστυνομία (Τμήμα Προστασίας Ανηλίκων) ή την/τον Εισαγγελέα.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα – Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνεια 14



5. Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας στην Ελλάδα

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας

- Οι επαγγελματίες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι οι δράστες μπορεί να είναι μέλη της οικογένειας. Όταν υπάρχουν υπόνοιες γι' αυτό, η συνομιλία με το παιδί θα πρέπει να διεξάγεται χωρίς κανένα άλλο μέλος της οικογένειας παρόν. Ωστόσο, οι γονείς/φροντιστές πρέπει να ενημερώνονται ότι πρόκειται να διεξαχθεί συνέντευξη. Σε περιπτώσεις όπου οι γονείς/φροντιστές δεν εμπλέκονται στην εικαζόμενη κακοποίηση ή περιστατικό έμφυλης βίας, είναι καλή πρακτική να συνομιλήσουμε με τους γονείς μαζί με το παιδί καθώς και με το παιδί μόνο του για να αντιληφθείτε τη δική του κατανόηση της κατάστασης και το τι θέλει να συμβεί στη συνέχεια.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνεια 15

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας – Εν επιγνώσει συναίνεση

- Θα πρέπει να επιδιώκεται η συναίνεση του γονέα ή του κύριου φροντιστή, προκειμένου να διερευνηθούν περιπτώσεις φερόμενης κακοποίησης που αφορούν παιδιά κατά πρώτο λόγο. Εάν οι γονείς/φροντιστές συναινέσουν, μπορεί να ξεκινήσει περαιτέρω έρευνα. Εάν οι γονείς ή οι κύριοι φροντιστές δεν συναινέσουν σε περαιτέρω έρευνα, θα πρέπει να ενημερώνεται ο εισαγγελέας σύμφωνα με το «Πρωτόκολλο διερεύνησης, διάγνωσης και διαχείρισης περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών» του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού (σελ. 19-26)
- Η συναίνεση μετά από ενημέρωση του παιδιού (ή/και της γονέα/φροντιστή του) πρέπει να είναι γραπτή. Συνήθως, τα άτομα ηλικίας 15-18 ετών θεωρούνται αρκετά ώριμα για να δώσουν εν επιγνώσει συναίνεση. Ιδανικά θα πρέπει επίσης να συναινέσουν και οι υποστηρικτικοί γονείς/φροντιστές.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνεια 16

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας – Εν επιγνώσει συναίνεση

- Για τα μικρότερα παιδιά, οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται κατά περίπτωση. Όταν τα παιδιά είναι **μικρά** (συνήθως κάτω των 15 ετών) για να συναινέσουν, θα πρέπει να **επιδιώκεται η σύμφωνη γνώμη τους μετά από ενημέρωση** (δηλ. η προθυμία συμμετοχής στις υπηρεσίες) ενώ η γονέας ή ο φροντιστής δίνει τη συναίνεσή του. Ακόμη και με πολύ μικρά παιδιά (δηλαδή κάτω των 5 ετών), πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να εξηγηθούν οι πληροφορίες σε κατάλληλη μορφή. Εάν δεν υπάρχει γονέας/φροντιστρια ή εμπλέκονται στην κακοποίηση, θα πρέπει να προσεγγιστεί ένας έμπιστος ενήλικας (προσδιορισμένος από το παιδί) που μπορεί πάρει αποφάσεις για τη φροντίδα και την αντιμετώπιση ώστε να δώσει τη συγκατάθεσή του ή αν δεν υπάρχει τέτοιο άτομο, το άτομο που εργάζεται πάνω στην υπόθεση μπορεί να δώσει γραπτή συναίνεση, επισημαίνοντας τον λόγο στο έντυπο.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνεια 17

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας – Εν επιγνώσει συναίνεση

- Εάν ένα παιδί κάτω των 15 ετών δεν συναινεί, αλλά οι φροντιστές το κάνουν Η εάν και το παιδί και η φροντίστρια δεν συναινούν Η αν το παιδί άνω των 15 δεν συναινεί, το άτομο που εργάζεται στην υπόθεση σε συνεργασία με τον προϊστάμενό του πρέπει να αποφασίσει κατά περίπτωση με βάση την ηλικία του παιδιού, το επίπεδο ωριμότητας, τους πολιτιστικούς παράγοντες και τις παραδόσεις, την παρουσία φροντιστών (υποστηρικτικών) και το πόσο επείγουσα είναι η ανάγκη για φροντίδα, αν είναι σκόπιμο να αντιταχθεί στην επιθυμία του παιδιού ή/και του φροντιστή για να προχωρήσει στη διαχείριση της υπόθεσης και να υπερασπιστεί τα συμφέροντα του παιδιού.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνειες 14-18: Τα εθνικά SOP δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της συναίνεσης και της σύμφωνης γνώμης όσον αφορά τα ανήλικα άτομα. Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να συζητήσουν τη στάση τους όσον αφορά τις ικανότητες των παιδιών στη λήψη αποφάσεων και πώς αυτές οι συμπεριφορές θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις επαγγελματίες όταν ζητούν τη συναίνεση ή τη σύμφωνη γνώμη.

Υποχρεωτική αναφορά

- Οι δασκάλες** και οι εργαζόμενοι στο χώρο της εκπαίδευσης **έχουν υποχρέωση να αναφέρουν οποιαδήποτε περίπτωση** παιδιού που έχει υποστεί **ενδοοικογενειακή βία**. Πρέπει να σημειωθεί πως δεν είναι αρμοδιότητα των άνωθεν επαγγελματιών να ερευνήσουν ή να επιβεβαιώσουν τους ισχυρισμούς ούτε να αποφανθούν αν το παιδί υπέστη βία/κακοποίηση, αλλά πρώτα να αναφέρουν το περιστατικό.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνεια 19

Υποχρεωτική αναφορά

- Το **άρθρο 23 παρ. 1 νόμου 3500/2006** προβλέπει ότι εκπαιδευτικός της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος, κατά την εκτέλεση του εκπαιδευτικού του έργου, με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορείται ή διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, **ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τον Διευθυντή της σχολικής μονάδας. Ο Διευθυντής της Σχολικής Μονάδας υποχρεούται να ενημερώσει αμέσως τον Εισαγγελέα** (σύμφωνα με το άρθρο 37 του ΚΠΔ) ή να το αναφέρουν στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή. Την ίδια υποχρέωση έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων, καθώς και οι υπεύθυνοι των πάσης φύσεως Μονάδων Προσχολικής Αγωγής. Αν οι εκπαιδευτικοί (επαγγελματίες στον τομέα της εκπαίδευσης) δεν το αναφέρουν στον Διευθυντή της Σχολής ή ο τελευταίος δεν το αναφέρει στον Εισαγγελέα, διαπράττουν πειθαρχικό αδίκημα και μπορούν να υποβληθούν σε πειθαρχικές κυρώσεις. (Άρθρο 107 παρ.1, 109 & 110 του νόμου 4057/2012).

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνεια 20

5. Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας στην Ελλάδα

Υποχρεωτική αναφορά

- Η Ελλάδα επικύρωσε τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση (Lanzarote) με το νόμο 3727/2008, ο οποίος επιτρέπει στους επαγγελματίες που έχουν υποχρέωση εχεμύθειας να υποβάλλουν αναφορά στις αρμόδιες αρχές, όταν έχουν εύλογη αιτία να πιστεύουν ότι ένα παιδί έχει πέσει θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης. Ο νόμος 3727/2008, Κεφάλαιο Α, άρθρο 2 παρ. 3 προβλέπει ότι:
«Επιτρέπεται σε όσους έχουν υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας και έρχονται κατά την εργασία τους σε επαφή με παιδιά, να αναφέρουν στην αρμόδια αρχή, κατά παρέκκλιση της ανωτέρω υποχρέωσης (του επαγγελματικού απορρήτου), οποιαδήποτε κατάσταση για την οποία έχουν εύλογη αιτία να πιστεύουν ότι ένα παιδί είναι θύμα γενετήσιας εκμετάλλευσης ή κακοποίησης.»

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα



Διαφάνειες 19-21 Εκτός από τις γενικές υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας και τις εξαιρέσεις, το ελληνικό δίκαιο έχει ειδικές διατάξεις που αποσκοπούν στην ταχύτερη αντιμετώπιση και επίλυση περιπτώσεων σεξουαλικής και έμφυλης βίας με θύματα παιδιά.

Επιπλέον πηγές αναφοράς

Πρωτόκολλο διερεύνησης, διάγνωσης και διαχείρισης περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών (διαθέσιμο στο: http://www.0-18.gr/downloads/protokollo-eyretirio-kakopoiisis/Protocol_ICH_06.2015.pdf)



Διαφάνεια 22: Η ενότητα περιλαμβάνει μια αναφορά στο Πρωτόκολλο διερεύνησης, διάγνωσης και διαχείρισης περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών που μπορεί να αποτελέσει πολύτιμη πηγή για τους επαγγελματίες του χώρου που εργάζονται με ανήλικα άτομα. Διατίθεται στην ελληνική γλώσσα και αποσκοπεί στην προώθηση μιας συνεκτικής και διεπιστημονικής προσέγγισης παρέχοντας εφαρμόσιμες κατευθυντήριες γραμμές για επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά ή ασχολούνται ειδικά με παιδιά που επέζησαν ή περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας.

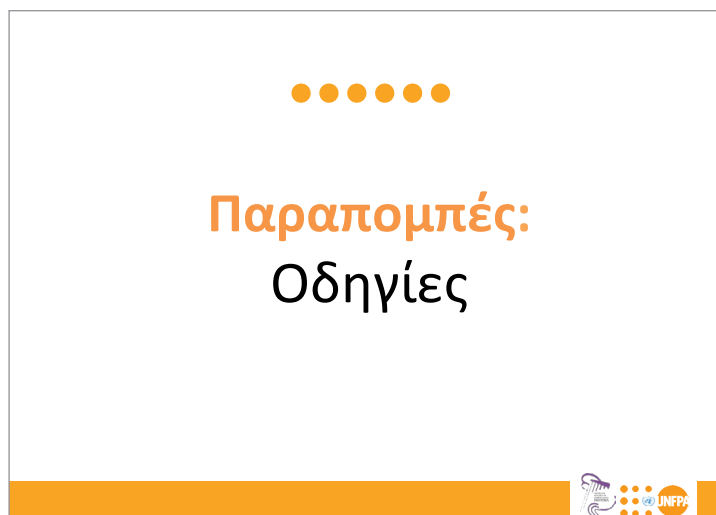
6. Παραπομπή: Οδηγίες για μη εξειδικευμένους φορείς

Αυτή η ενότητα παρέχει βασικές οδηγίες σχετικά με τους χειρισμούς που ακολουθούν τον εντοπισμό ενός περιστατικού έμφυλης βίας. Αφορά αρχάριους αλλά και μη εξειδικευμένους παρόχους υπηρεσιών στους οποίους ευελπιστεί να παρέχει γενική καθοδήγηση και κατανόηση του πώς πρέπει να αντιμετωπίζουν πιθανά περιστατικά. Φυσικά, η εκπαιδευτική αυτή συνεδρία θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο εάν είμαστε βέβαιες ότι οι συμμετέχοντες γνωρίζουν και κατανοούν τις κατευθυντήριες αρχές (ή η παρούσα εκπαιδευτική συνεδρία θα μπορούσε να ακολουθήσει αυτή που παρουσιάζεται στο κεφάλαιο 4 περί κατευθυντηρίων αρχών).

Οι στόχοι της παρουσίασης είναι ως εκ τούτου:

- Να εξηγήσει σε γενικές γραμμές πώς γίνεται μια παραπομπή.
- Να διασφαλίσει την ανάληψη ευθυνών εκ μέρους των εργαζόμενων σε ανθρωπιστικές οργανώσεις, διασφαλίζοντας ότι είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν τέτοιου είδους περιπτώσεις.

Η παρουσίαση αυτή έχει ως τώρα χρησιμοποιηθεί για την εκπαίδευση κυρίως μη εξειδικευμένων παρόχων υπηρεσιών και μεικτών ομάδων (όπου εξυπηρετήσε ως εν μέρει φρεσκάρισμα γνώσεων).



Διαφάνεια 1: Διαφάνεια τίτλου – καλό σημείο για να ρωτήσετε τις συμμετέχουσες τι κάνανε/τι θα κάνανε σε περίπτωση αποκάλυψης ενός περιστατικού έμφυλης βίας. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης με την εκπαιδευόμενη ομάδα, υπογραμμίστε τη σημασία της εφαρμογής των κατευθυντηρίων αρχών.

Ρόλοι και ευθύνες των παρόχων γενικών υπηρεσιών

- Όλοι οι φορείς που έρχονται σε επαφή με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας έχουν ευθύνη να γνωρίζουν τις παραπεμπτικές οδούς και τις μορφές βοήθειας για άτομα που επέζησαν
- Μη εξειδικευμένοι φορείς **δεν πρέπει να παίρνουν συνεντεύξεις** από άτομα που επέζησαν ή να αποκρίνονται άμεσα στα περιστατικά
- Οι επιθυμίες των ατόμων που επέζησαν όσον αφορά το πού και με ποιον να ζητήσουν βοήθεια **θα πρέπει πάντα να γίνονται σεβαστές**. Δεν θα πρέπει να ωθούνται σε κάποια συγκεκριμένη πορεία δράσης.

Διαφάνεια 2: Η διαφάνεια επισημαίνει την υποχρέωσή μας να είμαστε ενημερωμένοι και προετοιμασμένοι όταν εργαζόμαστε με άτομα που είναι πιθανό να επέζησαν έμφυλης βίας, ανεξαρτήτως της θέσης μας. Όταν εργαζόμαστε σε ένα συγκεκριμένο πεδίο, είναι καθήκον μας να γνωρίζουμε το περιβάλλον προστασίας: ποιες οργανώσεις δραστηριοποιούνται σε αυτό το πεδίο και ποιες υπηρεσίες είναι διαθέσιμες για τις διάφορες ανάγκες που μπορεί να υπάρχουν.

6. Παραπομπή: Οδηγίες για μη εξειδικευμένους φορείς

Ρόλοι και ευθύνες των παρόχων γενικών υπηρεσιών

- Οι μη εξειδικευμένοι φορείς θα πρέπει να έχουν τη **συναίνεση των ατόμων που επέζησαν** πριν επικοινωνήσουν με τον φορέα επίκεντρο της παραπεμπτικής οδού για την έμφυλη βία ο οποίος θα φέρει σε επαφή το άτομο που επέζησε με τους παρόχους υπηρεσιών.
- Όλες οι **πληροφορίες** θα πρέπει να παραμείνουν **εμπιστευτικές**, ακόμα και αν τα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας ζητήσουν να ενημερωθούν σχετικά με την υποστήριξη που δόθηκε.



Διαφάνεια 3: Ρόλοι και ευθύνες των παρόχων γενικών υπηρεσιών. Εξηγήστε ότι, ακόμα και ως μη εξειδικευμένοι πάροχοι υπηρεσιών (για παράδειγμα υπάλληλοι στέγασης) δεν πρέπει να παρεμβαίνουμε και να ρωτάμε σχετικά με λεπτομέρειες των περιστατικών, είναι σημαντικό να μπορούμε να δείξουμε σεβασμό –να μη διακόψουμε απότομα την αποκάλυψη αλλά στη σωστή στιγμή να εξηγήσουμε την περιορισμένη δυνατότητά μας να αντιμετωπίσουμε το περιστατικό έμφυλης βίας, διευκρινίζοντας ακολούθως ποιοι θα μπορούσαν να βοηθήσουν. Ακόμα και οι ελάχιστες πληροφορίες που μπορεί να μας αποκαλυφθούν μας επιβάλλουν την υποχρέωση να τις διατηρήσουμε εμπιστευτικές, κοινοποιώντας τις σε περίπτωση παραπομπής σε εξειδικευμένο φορέα μόνο αφού έχουμε λάβει τη συναίνεση της επιζήσασας.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

Βήμα 1: Παρηγορήστε και καθησυχάστε το άτομο που επέζησε



- "Σε πιστεύω."
ΧΤΙΖΕΙ ΣΧΕΣΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ
- "Σε ευχαριστώ που μου το είπες."
ΧΤΙΖΕΙ ΜΙΑ ΣΧΕΣΗ
- "Λυπάμαι που σου συνέβη αυτό."
ΕΚΦΡΑΖΟΥΜΕ ΠΩΣ ΣΥΜΠΑΣΧΟΥΜΕ
- "Δεν φταις εσύ."
ΜΗ ΕΠΙΚΡΙΤΙΚΟ
- "Είναι πολύ γενναίο εκ μέρους σου που το συζητάς μαζί μου."
ΚΑΘΥΣΧΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΝΔΥΝΑΜΩΤΙΚΟ



Διαφάνεια 4: Πώς γίνεται η παραπομπή σε περιπτώσεις έμφυλης βίας. Τα 7 βήματα της παραπομπής περιστατικών έμφυλης βίας αποτελούν το βασικό πλαίσιο μιας παραπομπής. Ανεξάρτητα από το αν είμαστε ειδικευμένοι φορείς /επαγγελματίες έμφυλης βίας ή όχι, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τις στάσεις και προσεγγίσεις που εξηγούνται σε αυτά τα βήματα, προκειμένου να μετριάσουμε τους κινδύνους τυχόν σφάλματος και περαιτέρω έκθεσης σε κινδύνους.

ΒΗΜΑ 1 – Παρηγορούμε και καθησυχάζουμε το άτομο που επέζησε. Εάν η αποκάλυψη γίνει απευθείας από το άτομο που επέζησε, ο πρώτος κανόνας είναι πάντα να το παρηγορήσουμε. Δώστε μερικά σχετικά παραδείγματα από τη διαφάνεια και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να συνεισφέρουν επιπλέον φράσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

Βήμα 2: Εξηγήστε την εμπιστευτικότητα

«Είναι σημαντικό να ξέρετε ότι θα κρατήσω εμπιστευτικό οτιδήποτε μου πείτε. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πω σε κανένα άλλο άτομο τι μου είπατε ή οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με την κατάστασή σας, εκτός και αν το ζητήσετε, ή είναι πληροφορίες που πρέπει να μοιραστώ επειδή είστε σε κίνδυνο.

Μπορεί να μην μπορώ να κρατήσω αυτές τις πληροφορίες αποκλειστικά για τον εαυτό μου, και θα εξηγήσω γιατί. Οι περιπτώσεις στις οποίες θα χρειαστεί να μοιραστώ πληροφορίες που μου δώσατε είναι οι εξής:

- Αν διαπιστώσω ότι η ζωή σας βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο
- Αν μου πείτε ότι σκέφτεστε να βλάψετε σοβαρά τον εαυτό σας
- Αν μου πείτε ότι σκέφτεστε να βλάψετε σοβαρά κάποιο άλλο άτομο».



Διαφάνεια 5: ΒΗΜΑ 2 - Εξηγήστε την εμπιστευτικότητα. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές, η εμπιστευτικότητα είναι ευθύνη και υποχρέωσή μας. Ακόμα κι αν δεν είμαστε εξειδικευμένοι πάροχοι υπηρεσιών, θα πρέπει να είμαστε σε θέση να διαβεβαιώσουμε τα άτομα που επέζησαν ότι οι πληροφορίες που μοιράζονται μαζί μας, ανεξάρτητα από το πόσο λίγες φαίνονται, θα παραμείνουν εμπιστευτικές. Ως εξειδικευμένοι πάροχοι υπηρεσιών, η εξήγηση της εμπιστευτικότητας πρέπει να αποτελεί μέρος της εισαγωγικής συζήτησής μας με τον επιζώντα.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

Βήμα 3: Εξασφαλίστε συναίνεση μετά από ενημέρωση

- Έχετε το δικαίωμα να αρνηθείτε να μοιραστείτε όλη την ιστορία σας. Είναι εντάξει αν υπάρχει κάτι που δεν θα θέλατε να μου πείτε.
- Έχετε το δικαίωμα να μην απαντήσετε σε ερωτήσεις που θα σας κάνουν.
- Έχετε το δικαίωμα να με ρωτήσετε ό,τι ερωτήσεις θέλετε, ή να με ενημερώσετε αν δεν καταλαβαίνετε κάτι από όσα λέω, ώστε να σας το εξηγήσω.
- Έχετε το δικαίωμα να αρνηθείτε οποιαδήποτε πρόταση για υπηρεσίες μοιραστώ μαζί σας.

Έχετε ερωτήσεις;
Μπορώ να έχω την άδειά σας;



Διαφάνεια 6: ΒΗΜΑ 3 - Εξασφαλίστε τη συναίνεση έπειτα από ενημέρωση. Η συναίνεση αποτελεί μέρος της εφαρμογής της αρχής της εμπιστευτικότητας. Σε αυτό το σημείο αναμένεται ότι το άτομο που επέζησε αντιμετωπίζεται από εξειδικευμένο πάροχο υπηρεσιών. Η συναίνεση πρέπει να παρέχεται σε γραπτή μορφή, στη γλώσσα που κατανοεί η επιζήσασα. Σε περίπτωση που ο επιζών είναι αρκετά αναστατωμένος, πρέπει να του δώσουμε χρόνο για να ηρεμήσει, να βεβαιωθούμε ότι κατανοεί την παραπομπή και τις συνέπειές της, και στη συνέχεια να λάβουμε τη συγκατάθεσή του. Σε προφανή κατάσταση ιατρικής έκτακτης ανάγκης και με καλή πίστη, πρέπει να διασφαλίσουμε τη μεταφορά της επιζήσασας σε νοσοκομείο ακόμα και αν δεν είναι δυνατή η λήψη συγκατάθεσης (για παράδειγμα σε περίπτωση που το άτομο έχει χάσει τις αισθήσεις του).

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 4: Κατανοήστε τι συνέβη

- **Τη φύση του περιστατικού έμφυλης βίας (δηλαδή τι συνέβη κοκ.)**
 - Δεν χρειάζεται να κάνετε πολλές ερωτήσεις σχετικά με τη βία
 - Είναι σημαντικό να διαπιστώσετε αν χρησιμοποιήθηκε σωματική βία και αν υπήρξε κολπική/πρωκτική διείσδυση
 - Άμεση ιατρική φροντίδα και αντιμετώπιση ενδείκνυται σε τέτοιες περιπτώσεις



Διαφάνεια 7: ΒΗΜΑ 4 - Κατανοήστε τι συνέβη. Κατά την καταγραφή του περιστατικού, πρέπει να έχουμε κατά νου ότι είναι σημαντικό να μπορούμε να διαχωρίσουμε σαφώς τι δήλωσε το άτομο που επέζησε και τι πιστεύουμε/ποια είναι η εκτίμησή μας. Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε εάν υπήρξε σωματική βία και διείσδυση όταν εκτιμούμε την ανάγκη ιατρικής βοήθειας (ειδικά για τη θεραπευτική αγωγή προφύλαξης μετά την έκθεση [Post Exposure Prophylaxis], αυτή είναι μια ευκαιρία να εξηγήσετε εν συντομία την PEP). Διατρέξτε μαζί με την ομάδα όσα επισημαίνονται στη διαφάνεια.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 5: Δώστε πληροφορίες για τις υπηρεσίες

Καμία οργάνωση ή πρόσωπο δεν μπορεί να προσφέρει υποστήριξη σε κάθε θέμα που μπορεί να αντιμετωπίζει το άτομο που επέζησε.

Είναι πάντοτε απαραίτητο να γνωρίζουμε το δίκτυο οργάνωσεων/υπηρεσιών στις οποίες μπορούμε να παραπέμφουμε.

Όταν παραπέμπουμε μια επιζήσασα θα πρέπει να σεβόμαστε τις επιθυμίες της και να σιγουρευόμαστε ότι μπορεί να έχει έγκαιρη πρόσβαση στις υπηρεσίες.



Διαφάνεια 8: ΒΗΜΑ 5 - Δώστε πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες. Όταν δούμε ότι οι επιζώντες είναι έτοιμοι να προχωρήσουν και να δεχτούν υπηρεσίες, θα πρέπει να τους ενημερώσουμε για τις διαθέσιμες υπηρεσίες, πώς παρέχονται και ποιες είναι οι συνέπειές τους. Για παράδειγμα, αν είναι επιζήσασες θιασμού, θα πρέπει να γνωρίζουν ότι η ιατρική εξέταση πιθανότατα περιλαμβάνει εξετάσεις που μπορεί να τις κάνουν να αισθανθούν άβολα. Ή, αν η υπόθεση παραπεμφθεί στην αστυνομία, πρέπει να εξηγήσουμε ότι η αστυνομία μπορεί να θέσει ερωτήσεις που θα τους κάνουν να αισθάνονται επίσης άβολα. Σημειώστε ότι σε αυτή τη διαφάνεια, οι υπηρεσίες υγείας εμφανίζονται ως αυτόνομες. Γιατί αυτό; Μπορούμε να πούμε ότι η υπηρεσίες υγείας είναι η πρώτη μας απόκριση απέναντι στην έμφυλη βία, και ακόμη περισσότερο αποτελούν προϋπόθεση για όλες τις άλλες. Εξηγήστε στην εκπαιδευόμενη ομάδα τη σημασία της παραπομπής και τους διάφορους τρόπους αντιμετώπισης (αναφορικά με: υγεία, δικαιοσύνη, ψυχολογία και ασφάλεια) ως ολιστική αντιμετώπιση των ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας.



6. Παραπομπή: Οδηγίες για μη εξειδικευμένους φορείς

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 6: Ρωτήστε σχετικά με την ανάγκη άμεσης ασφάλειας

Καθορίστε τους άμεσους κινδύνους και ανάγκες που αφορούν την ασφάλεια του ατόμου, συμπεριλαμβανομένων των παραγόντων κινδύνου τραυματισμού ή ανθρωποκτονίας. Συγκεκριμένοι παράγοντες κινδύνου που θα πρέπει να εκτιμηθούν:

- Ο θύτης επιτίθεται σεξουαλικά στην επιζήσασα
- Εμμονη, ανεπιθύμητη παρακολούθηση ή παρενόχληση
- Η θύτρια έχει σοβαρά τραυματίσει τον επιζώντα στο παρελθόν
- Υπάρχουν μέσα στο σπίτι ή υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε όπλα
- Ο θύτης έχει απειλήσει άτομα του φιλικού και οικογενειακού περιβάλλοντος
- Το άτομο που επέζησε δηλώνει ότι φοβάται για τη ζωή του



Διαφάνεια 9: ΒΗΜΑ 6 - Ρωτήστε σχετικά με την ανάγκη άμεσης προστασίας. Αναφέρετε ορισμένες ερωτήσεις που μπορεί να βοηθήσουν κατά την αξιολόγηση της ασφάλειας και της προστασίας όπως: Είναι ασφαλές για τα άτομα που επέζησαν να επιστρέψουν σπίτι; Πού αισθάνονται ασφαλείς; Είναι ασφαλή τα παιδιά; Προσπαθήστε πάντα να καταλάβετε εάν υπάρχει πιθανός κίνδυνος για τα παιδιά, καθώς η ασφάλεια τους είναι προτεραιότητα σε όλες τις περιπτώσεις. Ρωτήστε τις συμμετέχουσες εάν έχουν παραδείγματα.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 6: Ρωτήστε σχετικά με την ανάγκη άμεσης προστασίας

Οι κίνδυνοι για την ασφάλεια των παιδιών ενδέχεται να μην είναι εμφανείς. Το άτομο που εργάζεται πάνω στην υπόθεση θα πρέπει να αξιολογεί την ασφάλεια του παιδιού του πελάτη απαντώντας σε αυτές τις ερωτήσεις:

- Υπάρχουν στοιχεία ότι οι φροντιστές του δεν μπορούν ή δεν θα προστατεύσουν το παιδί;
- Είναι ασφαλές το παιδί στον τόπο κατοικίας του;
- Μπορεί ο δράστης να βρει εύκολα το παιδί εκεί όπου αυτό ζει;
- Φοβάται το παιδί τα μέλη της οικογένειας ή δείχνει ότι δεν επιθυμεί να επιστρέψει στο σπίτι του;
- Έχουν γίνει εμφανείς άλλοι κίνδυνοι κατά τη διάρκεια της συνέντευξης αξιολόγησης;



Διαφάνεια 10: ΒΗΜΑ 6 (Συνέχεια) - Συνεχίστε επισημαίνοντας ότι το πιο ευαίσθητο μέρος της δουλειάς μας είναι η δουλειά με παιδιά που επέζησαν. Υπάρχουν πολλοί κίνδυνοι, και η υποχρέωση να προσεγγίσουμε την περίπτωση με ιδιαίτερη προσοχή και προσπάθεια να ελαχιστοποιήσουμε την πιθανότητα επανάληψης του περιστατικού, καθώς και να ελαττώσουμε τον κίνδυνο επανατραυματισμού. Εάν υπάρχουν διαθέσιμοι στο δίκτυο παραπομπής σας, η υπόθεση προστασίας των παιδιών θα πρέπει να παραπέμπεται σε ειδικούς (έχοντας κατά νου την ανάγκη για συναίνεση/σύμφωνη γνώμη), με την προϋπόθεση πως αυτό γίνεται για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 7: Παραπέμπτε σε εξωτερικές δομές προστασίας και υποστήριξης

- Οι πληροφορίες που υποβάλλονται από οργανισμούς που παραπέμπουν θα υποβάλλονται μόνο με τη μορφή που συμφωνήθηκε και δεν θα περιέχουν πληροφορίες ταυτοποίησης των ατόμων που επέζησαν ή των φορέων.
- Όλες οι σχετικές πληροφορίες για που μπορούν να οδηγήσουν στην αναγνώριση του ατόμου που επέζησε δεν θα κοινοποιούνται, π.χ. όνομα, αρχικά, τόπος καταγωγής, ημερομηνία γέννησης κλπ.



Διαφάνεια 11: ΒΗΜΑ 7 – Παραπέμπτε σε εξωτερικές δομές προστασίας και στήριξης. Είναι σημαντικό να πάρετε μέρος στο μηχανισμό συντονισμού και συνεργασίας στον τομέα που σας απασχολεί. Όλοι οι φορείς που ανταποκρίνονται στις ανάγκες ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας θα πρέπει να γνωρίζουν τους υπόλοιπους φορείς και τους τομείς αρμοδιότητάς τους, προκειμένου να εξασφαλίσουν μια ολιστική προσέγγιση και να αποφυγούν την αλληλεπικάλυψη. Ωστόσο, ακόμη και μεταξύ των εξειδικευμένων παρόχων υπηρεσιών, η κοινοποίηση πληροφοριών πρέπει να γίνεται με προσοχή και προστατεύοντας την ταυτότητα των επιζώντων

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 7: Παραπέμψτε σε εξωτερικές δομές προστασίας και υποστήριξης

- Το τυποποιημένο έντυπο θα πρέπει να χρησιμοποιείται αφού η επιζησασα έχει συμφωνήσει να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες και έχει υπογράψει το έντυπο συγκατάθεσης.
- Το έντυπο αυτό προστατεύεται με κωδικό πρόσβασης και αποστέλλεται στον πάροχο υπηρεσιών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Το έντυπο χρησιμοποιείται από τους οργανισμούς στα πλαίσια ενός συμφωνηθέντος πρωτοκόλλου ανταλλαγής πληροφοριών.



Διαφάνειες 12 - 13: ΒΗΜΑ 7- Παραπέμψτε σε εξωτερικές δομές προστασίας και στήριξης (Συνέχεια). Διατρέξτε τα περιεχόμενα της διαφάνειας. Επιπλέον, οι πληροφορίες θα πρέπει να κοινοποιούνται μέσω συμφωνημένων εντύπων κι έπειτα από την εξασφάλιση της συναίνεσης του ατόμου που επέζησε. Το έντυπο (ηλεκτρονική μορφή) θα πρέπει να προστατεύεται με κωδικό πρόσβασης, αλλά και να χρησιμοποιούνται όσο το δυνατόν περισσότερο κωδικοί για συγκεκριμένες ευαίσθητες πληροφορίες τους οποίους θα γνωρίζουν μόνο οι διαχειριστές και οι πάροχοι άμεσων υπηρεσιών.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 7: Παραπέμψτε σε εξωτερικές δομές προστασίας και υποστήριξης

BEST PRACTICE

"Οι οργανώσεις θα πρέπει να διασφαλίζουν πως όλα τα στοιχεία είναι ασφαλή και προστατευμένα και οι διαδικασίες που ακολουθούν να διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα.

Οι οργανώσεις πρέπει να υποβάλλουν τις πληροφορίες σε έγγραφα Word που μπορούν μόνο να διαβαστούν, και προστατεύονται από κωδικό. Ο κωδικός για τα υποβαλλόμενα έγγραφα θα πρέπει να έχει συμφωνηθεί μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Οι πληροφορίες που φυλάσσονται σε έναν υπολογιστή θα πρέπει να αποθηκεύονται με κωδικούς σε υπολογιστή με αντική προστασία. Η πρόσβαση σε αυτά τα στοιχεία θα επιτρέπεται μόνο στον φορέα που χειρίζεται την υπόθεση και τους παρόχους υπηρεσιών.

Απόσπασμα, Διοργανικά SOP για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και της προστασίας των παιδιών στην Ιορδανία. 2013, σελ. 131.



Διαφάνεια 13: ΒΗΜΑ 7- Παραπέμψτε σε εξωτερικές δομές προστασίας και στήριξης (Συνέχεια).

ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

- Νευραλγική για την παραπομπή.
- Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στον τρόπο παροχής πληροφοριών σε και από το άτομο που επέζησε (ισχύς και έλεγχος)
- Η γραπτή συναίνεση πρέπει να περιλαμβάνει **ΟΛΑ τα ακόλουθα:**

- α) Λόγο της συνέντευξης/θέμα;
- β) Διευκρίνιση πως συμπεριλαμβάνονται προσωπικές ερωτήσεις που μπορεί να αναστατώσουν το άτομο



Διαφάνειες 14-16: Συναίνεση. Μέσω αυτής της διαφάνειας, υπογραμμίστε εκ νέου τη σημασία της εν επιγνώσει συναίνεσης ως προϋπόθεσης για οποιαδήποτε παραπομπή. Διατρέξτε τα σημεία που αναφέρονται.

Αυτές οι διαφάνειες μπορούν και να μη χρησιμοποιηθούν, αλλά εάν δεν είστε σίγουροι ότι όλες οι εκπαιδευόμενες έχουν το ίδιο επίπεδο κατανόησης της αρχής της εμπιστευτικότητας, παρουσιάστε τις. Στις περισσότερες από τις εκπαιδευόμενες που διοργανώνονται στην Ελλάδα, τίθεται το ερώτημα τι πρέπει να κάνουμε σε περίπτωση που ένα άτομο αρνηθεί την παραπομπή, ακόμα και αν έχει σχεδόν ζωτική σημασία για αυτό. Οι κανόνες σχετικά με τη συναίνεση και τους λόγους παραβίασης της είναι πολύ σαφείς

6. Παραπομπή: Οδηγίες για μη εξειδικευμένους φορείς

ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

- Διαβάστε το έντυπο συναίνεσης δυνατά στη γλώσσα του απόμου που επέζησε και βεβαιωθείτε ότι έχει κατανοήσει το περιεχόμενο της συμφωνίας
- Διορθώστε τις όποιες παρανοήσεις
- Μη δίνετε υποσχέσεις αν δεν μπορείτε να τις εκπληρώσετε!

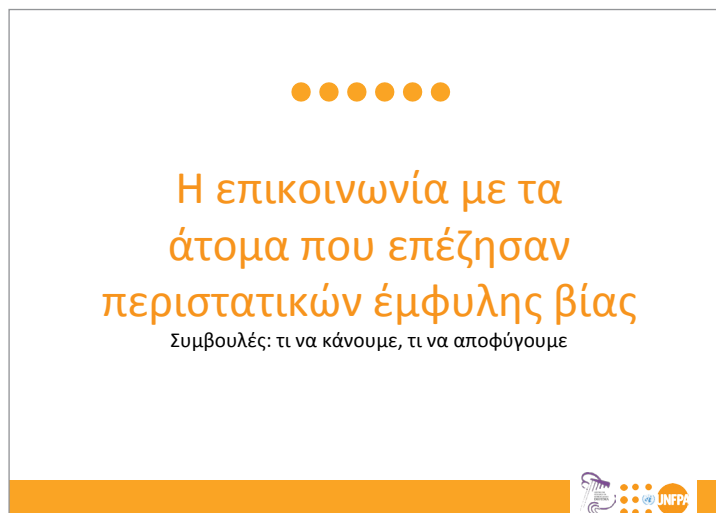
Διαφάνεια 16: Συναίνεση (Συνέχεια) .Τελευταία διαφάνεια αυτής της παρουσίασης. Μπορείτε να κλείσετε τη συζήτηση με τυχόν περαιτέρω σημεία που δεν διευκρινίστηκαν ή ερωτήσεις.



7. Η επικοινωνία με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας

Η ακόλουθη ενότητα καλύπτει τις βασικές αρχές όσον αφορά την επικοινωνία με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας. Έχει σχεδιαστεί τόσο για εξειδικευμένους όσο και για μη εξειδικευμένους φορείς οι οποίοι μπορεί να αντιμετωπίσουν την ανάγκη επικοινωνίας με επιζώντες. Αυτή η ενότητα αποσκοπεί:

- Να ευαισθητοποιήσει τα άτομα που εργάζονται στον προσφυγικό τομέα όπως: κοινωνικούς λειτουργούς και επαγγελματίες υγείας, διαχειρίστριες περιπτώσεων κλπ.
- Να παρέχει συμβουλές σχετικά με το πώς μπορεί επικοινωνιακά να δομηθεί σχέση εμπιστοσύνης μετά την αποκάλυψη του περιστατικού από το άτομο που επέζησε.
- Να διασφαλίσει ότι οι πάροχοι υπηρεσιών, ανεξαρτήτως εξειδίκευσης, αντιμετωπίζουν με σεβασμό τα άτομα που επέζησαν κατά την επικοινωνία τους με αυτά.



Αποκάλυψη και προσεγγίσεις

- Αμεση αποκάλυψη: το άτομο που επέζησε μοιράζεται κατευθείαν τις πληροφορίες σχετικά με την κακοποίηση με έναν πάροχο υπηρεσιών (ή ο γονέας το κοινοποιεί στον πάροχο υπηρεσιών αφού του το πει το παιδί)
- Εμμεση αποκάλυψη: μάρτυρας του περιστατικού κακοποίησης το γνωστοποιεί σε τρίτους.
- Εκούσια: το άτομο που επέζησε μοιράζεται πρόθυμα τις πληροφορίες με άλλο άτομο
- Ακούσια: οι πληροφορίες σχετικά με το περιστατικό κοινοποιούνται παρά τη θέληση του ατόμου που επέζησε
- Η αποκάλυψη είναι μια διαδικασία. Τα άτομα που επέζησαν (ειδικά τα παιδιά) μπορεί να μη μοιραστούν όλες τις πληροφορίες αρχικά, πιθανότερο είναι οι ιστορίες τους να αποκαλυφθούν σταδιακά.

Διαφάνεια 1: Αποκάλυψη και προσεγγίσεις. Οι τρόποι αποκάλυψης: Είναι σημαντικό να κατανοούμε και να είμαστε σε θέση να προσαρμόσουμε την απόκρισή μας βάσει της αποκάλυψης που λαμβάνουμε. Μπορείτε να ξεκινήσετε μια συζήτηση για να διερευνήσετε πώς θα αντιδρούσαν οι συμμετέχουσες σε διάφορες περιπτώσεις. Για παράδειγμα: Τι κάνουμε εάν ένας γείτονας θορυβημένος αναφέρει φωνές και φασαρία από μια γειτονική σκηνή; Απευθυνόμαστε άμεσα στο θύμα/άτομο που επέζησε; Η απάντηση θα εξαρτηθεί από την ικανότητά μας να εκτιμήσουμε την ανάγκη παρέμβασης, αλλά και τον μηχανισμό απόκρισης που υπάρχει στο μέρος όπου έγινε η αναφορά. Είναι επίσης σημαντικό να υπογραμμίσουμε ότι η αποκάλυψη είναι μια διαδικασία και μπορεί να χρειαστούν αρκετές ημέρες για να καταλάβετε την ιστορία ή για αισθανθεί άνετα η επιζήσασα ώστε να διηγηθεί τι πραγματικά συνέβη. Η εξασφάλιση του χρόνου που χρειάζονται τα άτομα που επέζησαν για να πουν την ιστορία τους είναι μέρος του σεβασμού και είναι μία από τις κατευθυντήριες αρχές μας. Διατρέξτε τα σημεία στη διαφάνεια μαζί με την εκπαιδευόμενη ομάδα.

7. Η επικοινωνία με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας

Απαραίτητες συμβουλές:

- Ακούστε προσεκτικά: λέξεις, χροιά φωνής και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται για ό,τι δεν λέγεται.
- ΠΡΟΣΟΧΗ! Αν ένα παιδί έχει επιζήσει περιστατικού έμφυλης βίας, φροντίστε να μην τραυματίσετε το παιδί περαιτέρω.

Η Μύριαμ είχε τρεις γιους, γεγονός που κανονικά θα της εξασφάλιζε υψηλό κύρος μες στην οικογένειά της. Ωστόσο, ο άνεργος σύζυγός της την χτυπούσε συνέχεια. «Δοκίμασα κάθε τρόπο για να τον ευχαριστήσω αλλά τίποτα δεν γίνεται», είπε. Οι ξυλοδαρμοί ήταν τόσο σοβαροί που παραλίγο να πεθάνει. Εκτοτε, την κακοποιούσε αλλά χωρίς να την χτυπάει. Την επομένη της συνέντευξης από την ομάδα, ο άνδρας της την χτύπησε βαριά και πάλι, έπειτα από τρία χρόνια, επειδή τους μίλησε. Η ομάδα, φυσικά, δεν την είδε ποτέ ξανά.



Διαφάνεια 3: Απαραίτητες συμβουλές. Μπορείτε να ανοίξετε μια συζήτηση με την εκπαιδευόμενη ομάδα χρησιμοποιώντας την περίπτωση που περιγράφεται στη διαφάνεια. Δώστε τους λίγα λεπτά για να διαβάσουν την ιστορία και στη συνέχεια κάντε τις ακόλουθες ερωτήσεις: Τι πήγε στραβά; Γιατί δεν είδαν ξανά τη Μύριαμ; Τι πρέπει να γίνει για να διασφαλίσουμε ότι η επικοινωνία μας δεν θέτει σε κίνδυνο το άτομο που επέζησε;

Θυμηθείτε τις Κατευθυντήριες Αρχές

- Διασφαλίστε τη σωματική ασφάλεια των επισζώντων/θυμάτων.
- Εγγυηθείτε εμπιστευτικότητα.
- Σεβαστείτε τις επιθυμίες, τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των θυμάτων/ατόμων που επέζησαν, και λαμβάνετε υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού όταν παίρνετε αποφάσεις για τον καταλληλότερο τρόπο δράσης ώστε να αποτραπεί ή να αντιμετωπιστεί ένα περιστατικό σεξουαλικής και έμφυλης βίας.
- Διασφαλίστε πως δεν γίνονται διακρίσεις.
- ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΕ ΠΑΝΤΟΤΕ ΤΗ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ!



Διαφάνεια 4: Θυμάστε τις κατευθυντήριες αρχές; Αυτή η διαφάνεια υπενθυμίζει τις κατευθυντήριες αρχές και το πόσο σημαντικό είναι να τις έχουμε κατανοήσει και να τις εφαρμόζουμε από την πρώτη μας επαφή με την επιζήσασα.

Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία!

Η προσέγγιση και η συμπεριφορά σας εδραιώνουν εξίσου ένα ασφαλές περιβάλλον:

- Διατηρήστε την ψυχραιμία σας όταν ένα πρόσωπο σάς πλησιάζει για να σας αποκαλύψει ένα περιστατικό. Μην πανικοβάλλεστε!
- Μην ψάχνετε περαιτέρω βοήθεια ενόσω η επιζήσασα σάς μιλάει.
- Πάρτε καθετί που θα σας πει το άτομο που επέζησε στα σοβαρά, ακόμα κι αν συμπεριλαμβάνει κάποιον που θεωρείτε πως «δεν θα πείραζε ούτε μυρμήγκι»



Διαφάνεια 5: Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία. Μια ακόμα υπενθύμιση: μέσω άλλων κατευθυντήριων αρχών επεκταθείτε πάνω στο πώς μπορούν οι εκπαιδευόμενοι να κάνουν τα άτομα που επέζησαν να νιώσουν ασφάλεια.

Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία!

Η προσέγγιση και η συμπεριφορά σας εδραιώνουν εξίσου ένα ασφαλές περιβάλλον:

- Κοιτάτε την επιζήσασα κατά πρόσωπο – ακόμα και όταν υπάρχει διερμηνέας
- Μη δείχνετε το σοκ σας
- Ενημερώστε τον επιζώντα πως θα χρειαστεί να πείτε αυτά που μοιράστηκε μαζί σας σε τρίτους
- Διαβεβαιώστε το άτομο που επέζησε πως δεν θα κατηγορηθεί για κακοποίηση



Διαφάνειες 6 - 8: Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία (Συνέχεια). Περαιτέρω στοιχεία σχετικά με την ασφάλεια. Μπορείτε να συζητήσετε κάθε σημείο με τις συμμετέχουσες, ή να συζητήσουν ανά ζεύγη, και τελικά να ολοκληρώσετε με τις ακόλουθες ερωτήσεις: Γιατί είναι σημαντικά αυτά τα σημεία; Τι συνέπεια έχει το καθένα, πώς επηρεάζει την επικοινωνία και τι θα μπορούσε να αποτελέσει πιθανό εμπόδιο σε αυτά;

Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία!

Η προσέγγιση και η συμπεριφορά σας εδραιώνουν εξίσου ένα ασφαλές περιβάλλον:

- Μη κάνετε ποτέ ερωτήσεις που περιέχουν τις απαντήσεις (π.χ. «Ο κύριος Παπαδόπουλος σας είχε βάλει στο μάτι, έτσι δεν είναι;» αντί του ορθού «Πείτε μου για τη σχέση σας με τον κύριο Παπαδόπουλο»). Μην πιέζετε ποτέ για πληροφορίες!
- Προσπαθήστε να μην επαναλαμβάνετε τις ίδιες ερωτήσεις (ειδικά όταν δουλεύετε με παιδιά)



Διαφάνεια 7: Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία (Συνέχεια). Συνεχίστε παρομοίως

Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία!

- Η προσέγγιση και η συμπεριφορά σας εδραιώνουν εξίσου ένα ασφαλές περιβάλλον:
 - Μη συμπληρώνετε λέξεις, τελειώνετε τις προτάσεις των άλλων ή βγάζετε συμπεράσματα
 - Σιγουρευτείτε πως έχετε διαχωρίσει καλά αυτά που είπε η επιζήσασα από πιθανά δικά σας συμπεράσματα – η ακρίβεια είναι ύψιστης σημασίας σε αυτό το στάδιο
 - Ενημερώστε το άτομο που επέζησε για τις επόμενες κινήσεις σας (ακόμα κι αν είναι ανήλικο!)



Διαφάνεια 8: Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία (Συνέχεια). Συνεχίστε παρομοίως.

7. Η επικοινωνία με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΤΕ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ, ΑΝ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟ:

1. Επαναλάβετε τις τελευταίες λέξεις με ερωτηματικό τρόπο
2. Σε πιστεύω
3. Θα προσπαθήσω να σε βοηθήσω
4. Θα σε βοηθήσω
5. Σε ευχαριστώ που μου το είπες
6. Δεν φταις εσύ
7. Έκανες καλά που μου το είπες
8. Θα κρατήσω μυστικά όσα μου είπες και θα τα μοιραστώ μόνο με άτομα που θα πρέπει να τα μάθουν για να βοηθήσουν
9. Βοηθήστε το άτομο που επέζησε να λάβει ιατρική και νομική βοήθεια από αρμόδιους φορείς



Διαφάνειες 9-10: Συμβουλές επικοινωνίας. Η διαφάνεια παρέχει πιθανές φράσεις που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν και ολοκληρώνει με συμβουλές για λεκτική επικοινωνία που εξασφαλίζει την εμπιστοσύνη και την ευημερία των επιζώντων.

ΤΙ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ:

1. «Θα έπρεπε να το έχεις πει σε κάποια ήδη»
2. «Δεν το πιστεύω, έχω σοκαριστεί!»
3. «Αυτό εξηγεί πολλά»
4. «Δεν θα το πω σε κανέναν»
5. «Γιατί;», «Ποια;», «Πότε;»
6. Μην δίνετε υποσχέσεις που δεν μπορείτε να κρατήσετε
7. Αποφύγετε να αντιμετωπίσετε τον δράστη
8. Μην πλένετε ή σουλουπώνετε το άτομο που επέζησε αν έχει κακοποιηθεί



Διαφάνεια 10: Συμβουλές επικοινωνίας. Τι να αποφεύγουμε. Η διαφάνεια παρέχει ορισμένες φράσεις που μπορεί να μην δείχνουν σεβασμό στα άτομα που επέζησαν ή να μη βοηθάνε στο χτίσιμο εμπιστοσύνης για τους επιζώντες, και θα πρέπει να προσέχουμε πολύ να μην τις χρησιμοποιούμε όταν δουλεύουμε με επιζήσασες έμφυλης βίας.

Μελέτη περίπτωσης

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΖΑΜΙΛΑ

- Ομάδα 1:** Συνέντευξη (και κατανόηση της ιστορίας)
- Ομάδα 2:** Παρεμβάσεις/παραπομπές
- Ομάδα 3:** Τι επιπτώσεις έχει η εμπειρία της Τζαμίλα σε αυτή και στην οικογένειά της;



Διαφάνεια 11: Παιχνίδι ρόλων - Μελέτη περίπτωσης – Η ιστορία της Τζαμίλα.



Παιχνίδι ρόλων/μελέτη περίπτωσης: 30 λεπτά.
Παρουσίαση στους υπόλοιπους: 5-10 λεπτά για κάθε ομάδα

Οδηγίες: Χωρίστε τις συμμετέχουσες σε τρεις ομάδες. Στην πρώτη ομάδα ένα άτομο πρέπει να υποδυθεί την Τζαμίλα και θα πρέπει να του δοθεί το κείμενο με την ιστορία της Τζαμίλα. Ένα άλλο άτομο θα πρέπει να πάρει τη συνέντευξη χωρίς να γνωρίζει την ιστορία της, σκοπεύοντας να μάθει τι της έχει συμβεί. Τα υπόλοιπα άτομα της ομάδας θα πρέπει να παρατηρούν και να καταγράφουν τι συνέβη σωστά και τι λάθος.

Πριν αρχίσουν να παρουσιάζουν οι ομάδες, ρωτήστε πώς αισθάνθηκαν τα άτομα που υποδύθηκαν την επιζήσασα και πώς τα άτομα που πήραν τη συνέντευξη. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί εδώ πως δεν θα πρέπει να σχολιάσουμε το παιχνίδι ρόλων κρίνοντας το πρόσωπο που ανέλαβε το ρόλο αλλά τον ρόλο καθεαυτό.

Όταν έρθει η ώρα να παρουσιάσει η πρώτη ομάδα, θα πρέπει πρώτα να μιλήσει το άτομο που πήρε τη συνέντευξη σχετικά με το τι κατάφερε να μάθει και κατόπιν η «Τζαμίλα» να προσθέσει τις λεπτομέρειες που δεν αποκάλυψε στη συνέντευξη (αν υπάρχουν τέτοιες). Τέλος τα υπόλοιπα άτομα της ομάδας αναφέρουν όσα παρατήρησαν και θα ήθελαν να σχολιάσουν.

Ακολούθως οι ομάδες 2 και 3 πρέπει να συζητήσουν τα θέματα που δίνονται στη διαφάνεια.

Η ιστορία της Τζαμίλα: Η Τζαμίλα είναι 34 ετών και έφτασε πρόσφατα σε στρατόπεδο προσφύγων κοντά στο Αμάν, αφού έφυγε από το χωριό της στο Ιράκ για να γλιτώσει από τις μάχες. Ο σύζυγός της, Άχμεντ, επέλεξε να φύγουν αφότου η Τζαμίλα απήχθη και κρατήθηκε για 19 ημέρες. Ήταν 9 μηνών έγκυος. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η Τζαμίλα βιάστηκε.

Αν και την επέστρεψαν πίσω την περασμένη εβδομάδα, ο Άχμεντ κατάλαβε ότι αυτό ήταν ένα μήνυμα προς αυτόν και ότι πρέπει να φύγει. Φοβάται πως αν συμβεί ξανά αυτό, δεν θα την επιστρέψουν ή ότι θα απαγάγουν κι αυτόν και τα δύο μικρά τους παιδιά θα μείνουν ορφανά.

Η Τζαμίλα ντρέπεται για ότι συνέβη, δεν μπορεί να φάει εύκολα ούτε να κοιμηθεί, μένει σιωπηλή και αποτραβηγμένη, δεν θέλει να περνά χρόνο με κανέναν εκτός από τα παιδιά της. Την πιάνει νευρικότητα όταν βλέπει άνδρες με στολή. Η Τζαμίλα πονά χαμηλά στην κοιλιά της και φοβάται ότι έχει χάσει το μωρό της.

Ο Άχμεντ δεν ξέρει ότι η Τζαμίλα βιάστηκε. Την ρωτάει συνεχώς γιατί είναι τόσο σιωπηλή. Η Τζαμίλα φοβάται πολύ να το πει στον σύζυγό της, φοβάται ότι θα την αφήσει αν μάθει τι συνέβη.

8. Εθνικός μηχανισμός απόκρισης - Ελλάδα

The aim of this module is to familiarise local and international staff with the existing response system in Greece, and the specifically mentioned provisions for the refugee survivors or persons in risk of experiencing Sexual and GBV (SGBV), or female led single headed families.

Εθνικός μηχανισμός απόκρισης Το Πρωτόκολλο Συνεργασίας

Διαφάνεια 1: Ο εθνικός μηχανισμός απόκρισης. Στην Ελλάδα υπάρχει καθιερωμένο σύστημα προστασίας για τις γυναίκες που βιώνουν έμφυλη βία. Το σύστημα δημιουργήθηκε αρχικά για να καλύψει τις ανάγκες των Ελληνίδων ή των μεταναστριών οι οποίες διαμένουν στην Ελλάδα. Συμβουλευτικά κέντρα που βρίσκονται σε όλη την Ελλάδα (συγκεκριμένα σε: Αθήνα, Πειραιά, Δραπετσώνα, Περιστέρι, Άνω Λιόσια, Χαλάνδρι, Λαμία, Ηράκλειο, Πάτρα, Ιωάννινα, Τρίπολη, Κομοτηνή, Κέρκυρα, Λάρισα, Μυτιλήνη, Κοζάνη, Σύρο, Συκιές, Αλεξανδρούπολη, Άρτα, Βέροια, Ζάκυνθο, Θήβα, Καβάλα, Καλαμάτα, Καστοριά, Κατερίνη, Αργοστόλι, Κόρινθο, Κω, Πρέβεζα, Πύργο, Ρέθυμνο, Ρόδο, Σέρρες, Τρίκαλα, Φλώρινα, Χίο, Βασιλικό Ευβοίας). Αυτά τα κέντρα λειτουργούν ως σημεία πρώτης επαφής, αλλά μπορούν επίσης να προσφέρουν πληροφορίες, καθοδήγηση και συνεχή υποστήριξη στις επιζήσασες. Τα συμβουλευτικά κέντρα είναι επίσης το πρώτο βήμα για την είσοδο μιας επιζήσασας σε ένα Ξενώνα, όταν μια γυναίκα/κορίτσι και τα παιδιά της πρέπει να απομακρυνθούν από τον δράστη.

Τι υπήρχε ήδη – Το εθνικό σύστημα αντιμετώπισης έμφυλης βίας

- 25 δημοτικά Συμβουλευτικά Κέντρα για γυναίκες*
- 15 Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας για την Ισότητα των Φύλων*
- 19 δημοτικοί ξενώνες για επιζήσασες έμφυλης βίας και μονογονεϊκές οικογένειες*
- 2 ξενώνες του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) για επιζήσασες έμφυλης βίας και μονογονεϊκές οικογένειες *

*Όλα τα συμβουλευτικά κέντρα και τα 19 δημοτικά καταφύγια βρίσκονται υπό την επιστημονική επίβλεψη του Κέντρου Έρευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).

Τι είναι το Πρωτόκολλο Συνεργασίας

- Το Πρωτόκολλο παρουσιάστηκε τον Απρίλη του 2017 και συνοψίζει την υιοθέτηση ενός κοινού πλαισίου διαδικασιών για
 - εντοπισμό,
 - παραπομπή
 - στέγαση και
 - παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων σε γυναίκες πρόσφυγες, άτομα που επέζησαν ή διατρέχουν κίνδυνο να δεχτούν βία, και τα παιδιά τους, καθώς και τις γυναίκες πρόσφυγες που είναι μητέρες και συντηρούν μόνες τους την οικογένεια
- Το Πρωτόκολλο επίσης περιγράφει τις γραμμές επικοινωνίας και ευθύνης μεταξύ όλων των παραγόντων που ενδέχεται να εμπλακούν σε μια υπόθεση έμφυλης βίας

Διαφάνεια 2: Τι είναι το Πρωτόκολλο Συνεργασίας. Παρόλο που οι επιζήσασες πρόσφυγες ήταν ήδη περιστασιακά ενταγμένες στον υφιστάμενο εθνικό μηχανισμό απόκρισης, το Πρωτόκολλο στοχεύει να επισημοποιήσει τον τρόπο με τον οποίο θα λαμβάνουν υπηρεσίες. Επιπλέον, στοχεύει να παρουσιάσει τις οδούς παραπομπής, προσαρμοσμένες στον φορέα που εντοπίζει κάθε περίπτωση. Μπορείτε να καλέσετε τους συμμετέχοντες να συζητήσουν την εμπειρία τους από τα Συμβουλευτικά Κέντρα και τους Ξενώνες του δημόσιου τομέα.

Φορείς που υπέγραψαν το Πρωτόκολλο

- Γενική Γραμματεία για την Ισότητα των Φύλων, Υπουργείο Εσωτερικών
- Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, Υπουργείο Μεταναστευτικής
- Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας, Υπουργείο Υγείας
- Υπουργείο Εθνικής Αμυνας
- Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας
- Ενωση Περιφερειών Ελλάδας
- Κεντρική Ενωση Δήμων Ελλάδας
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης



Διαφάνεια 3: Φορείς που υπέγραψαν το Πρωτόκολλο. Ποικίλοι κρατικοί φορείς επικύρωσαν το Πρωτόκολλο και, υπογράφοντάς το, ανέλαβαν διακριτές ευθύνες. Διατρέξτε τη λίστα στη διαφάνεια.

Οι στόχοι του Πρωτοκόλλου

1. Παροχή **στέγης σε 21 ξενώνες**, στο πλαίσιο των καθηκόντων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας, του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, **για γυναίκες πρόσφυγες θύματα ή δυνητικά θύματα βίας ή για μητέρες που συντηρούν μόνες το νοικοκυριό και τα παιδιά τους** (έως 18 ετών για τα κορίτσια και έως 12 ετών για τα αγόρια) προκειμένου να τους εξασφαλίσουν ασφαλή διαμονή και να ανταποκριθούν στις διατροφικές ανάγκες τους
2. Παροχή **συμβουλευτικών υπηρεσιών** (κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη ή/και συμβουλές επαγγελματικού προσανατολισμού), σε περίπτωση που είναι διαθέσιμη διερμηνεία ή διαπολιτισμική διαμεσολάβηση.



Διαφάνεια 4: Οι στόχοι του Πρωτοκόλλου. Διατρέξτε τη λίστα και απαντήστε τυχόν ερωτήσεις.

Τι προβλέπει το Πρωτόκολλο

- Οι υπογράφοντες φορείς αναλαμβάνουν την ευθύνη να:
- Διαδώσουν τις πληροφορίες σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες σε άλλους φορείς και άμεσα **στον πληθυσμό των προσφύγων τις οποίες αφορά**, στον οποίο θα παρουσιάσουν επίσης τους όρους χρήσης.
 - Ενημερώνει και παρέχει καθοδήγηση και εκπαίδευση στο προσωπικό των δομών (**συμβουλευτικά κέντρα, ξενώνες και γραμμή SOS 15900**) σχετικά με τον εντοπισμό, τις διαδικασίες παραπομπής, τη στέγαση, την προστασία και την υποστήριξη των δικαιούχων γυναικών προσφύγων και των παιδιών τους, καθώς και το πλαίσιο για τα άτομα που αιτούνται ασύλου και τους πρόσφυγες



Διαφάνεια 5

8. Εθνικός μηχανισμός απόκρισης - Ελλάδα

Τι προβλέπει το Πρωτόκολλο

Οι υπογράφοντες φορείς αναλαμβάνουν την ευθύνη να:

- Ενημερώνουν και να παρέχουν κατευθυντήριες σχετικά με τον εντοπισμό, την παραπομπή, τις διαδικασίες, τη στέγαση και την υποστήριξη των δικαιούχων γυναικών προσφύγων και των παιδιών τους **στο προσωπικό της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, των Κέντρων Υποδοχής και των Ανοιχτών Δομών Φιλοξενίας** καθώς και να σχεδιάζουν προγράμματα κατάρτισης σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας κατά του πληθυσμού των γυναικών προσφύγων.



Διαφάνειες 5-6: Τι προβλέπει το Πρωτόκολλο. Διατρέξτε τη λίστα και απαντήστε τυχόν ερωτήσεις.

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

1. Εντοπισμός:

- Πού: Στην Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, τα Κέντρα Υποδοχής και τις Ανοιχτές Δομές Φιλοξενίας
- Από ποιες/ους: Από υπάλληλους των αρμοδίων κρατικών αρχών και/ή πιστοποιημένες ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε αυτές τις δομές, και οι οποίοι παραπέμπουν τα περιστατικά περαιτέρω.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αν εντοπιστεί κάποια επιζήσασα εκτός των προαναφερθέντων δομών, οι υπάλληλοι της κρατικής αρχής ή οι πιστοποιημένες ΜΚΟ, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, μπορούν να παραπέμπουν το περιστατικό στα τοπικά Συμβουλευτικά Κέντρα ή στις Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου.



Διαφάνεια 7: Το Πρωτόκολλο αναλυτικά. Διατρέξτε τη λίστα και απαντήστε τυχόν ερωτήσεις.

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

2. Παραπομπή στα Συμβουλευτικά Κέντρα του δικτύου των δομών της ΓΓΙΦ, του ΕΚΚΑ ή των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων

- Από ποιες/ους:
 - α) Τον/την επικεφαλής της Κεντρικής Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης
 - β) Τους/τις επικεφαλής των Κέντρων Υποδοχής και των Ανοιχτών Δομών Φιλοξενίας, μέσω παραπεμπτικού σημειώματος.



Διαφάνεια 8: Το Πρωτόκολλο αναλυτικά (συνέχεια). Διατρέξτε τη λίστα και απαντήστε τυχόν ερωτήσεις.



Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

- Η συνοδεία είναι ευθύνη του αρμόδιου φορέα και, όταν αυτό είναι δυνατόν, η συνοδεία των δικαιούχων γυναικών εξασφαλίζεται από τους υπαλλήλους των συμβουλευτικών κέντρων/διαπολιτισμικές διαμεσολαβήτριες ή από τις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων ή το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με τις δομές ή οντότητες υποδοχής.



Διαφάνεια 9

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

- Εάν εμπλακεί μια ΜΚΟ, το προσωπικό της:
 - α) ενημερώνει την αρμόδια κρατική αρχή,
 - β) επικοινωνεί με το προσωπικό του αρμόδιου Συμβουλευτικού Κέντρου εντός των ορίων της συγκεκριμένης γεωγραφικής επικράτειας ή της Κοινωνικής Υπηρεσίας του αρμόδιου Δήμου ή του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προκειμένου να ελέγξει τη διαθεσιμότητα καταλυμάτων σε Καταφύγιο,



Διαφάνεια 10

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

- Εάν εμπλακεί μια ΜΚΟ, το προσωπικό της:
 - γ) διευκολύνει την υποχρεωτική ιατρική αξιολόγηση, σε συνεργασία με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες υγείας (δημοτικές ή δημόσιες μονάδες), αφού έχει εξασφαλιστεί ένας διαθέσιμος χώρος στέγασης
 - δ) αναλαμβάνει τη μεταφορά της γυναίκας και των παιδιών της, παρουσία ενός διερμηνέα ή πολιτιστικής διαμεσολαβήτριας στο καθορισμένο ραντεβού με το Συμβουλευτικό Κέντρο ή την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου ή το ΕΚΚΑ. Σε περίπτωση που η ΜΚΟ δεν μπορεί να βοηθήσει στη μεταφορά της γυναίκας και των παιδιών της, η μεταφορά πραγματοποιείται από τον Δήμο ή την Περιφέρεια.



Διαφάνεια 11



8. Εθνικός μηχανισμός απόκρισης - Ελλάδα

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

- Όταν μια επιζήσασα και τα παιδιά της παραπέμπονται σε καταφύγιο από Συμβουλευτικό Κέντρο ή από Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου ή το Ε.Κ.Κ.Α, το προσωπικό του ξενώνα οφείλει:
 - α) να προσφέρει στη γυναίκα πρόσφυγα που φιλοξενείται στον ξενώνα συμβουλευτικές υπηρεσίες, σύμφωνα με τα τρέχοντα επιστημονικά πρότυπα, με τη βοήθεια διερμηνέα,
 - β) να ελέγξει τη διαθεσιμότητα στον ξενώνα πριν από την παραπομπή της γυναίκας που πρόκειται να φιλοξενηθεί, να ενημερώσει σχετικά με την αίτηση διαμονής και να ενημερώσει την οντότητα εντοπισμού,
 - γ) να ενημερώσει την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου για την επικείμενη στέγαση στο καταφύγιο, έτσι ώστε η Κοινωνική Υπηρεσία να διευθετήσει τη μεταφορά της γυναίκας στον ξενώνα,
 - δ) Να ενημερώσει το ΚΕΠΟΜ σε περίπτωση που οι πρόσφυγες ή τα παιδιά τους εγκαταλείψουν τον Ξενώνα.

* **ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Όταν μια επιζήσασα παραπέμπεται σε ένα από τα καταφύγια του ΕΚΚΑ, η διαδικασία που ακολουθείται είναι αυτή που προβλέπει ο εσωτερικός τους κανονισμός.



Διαφάνειες 7-12: Το Πρωτόκολλο αναλυτικά (συνέχεια). Διατρέξτε τη λίστα και απαντήστε τυχόν ερωτήσεις. Καθώς ο εντοπισμός των περιστατικών μπορεί να συμβεί σε διάφορα σημεία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού μιας πρόσφυγα ανά την Ελλάδα, οι διαδικασίες συγκεκριμενοποιούνται για να αντιμετωπίσουν αυτή τη συνθήκη.

Υπηρεσίες που προσφέρονται στους Ξενώνες

- α) πληροφορίες σχετικά με τους όρους φιλοξενίας βάσει του Εσωτερικού Κανονισμού,
- β) τρόφιμα
- γ) ασφαλή στέγαση των γυναικών και των παιδιών τους, και
- δ) συμβουλευτικές υπηρεσίες, σε περίπτωση που εξασφαλιστεί η διερμηνεία ή η διαπολιτισμική διαμεσολάβηση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η στέγαση των γυναικών της ομάδας στόχου είναι προσωρινή (έως τρεις μήνες, με δυνατότητα παράτασης υπό ορισμένες προϋποθέσεις)



Διαφάνεια 13: Υπηρεσίες που προσφέρονται στους Ξενώνες. Διατρέξτε τη λίστα και απαντήστε τυχόν ερωτήσεις.

Κατάλογος πηγών αναφοράς



1. Βιβλιογραφία, οδηγοί, αναφορές

Gender Based Violence Information Management System (GBVIMS) [Σύστημα διαχείρισης πληροφοριών για την έμφυλη βία]. Διαθέσιμο εδώ: <http://www.gbvims.com/> και τα αντίστοιχα εργαλεία: <http://www.gbvims.com/gbvims-tools/>

IASC. Guidelines for Integrating Gender-Based Violence Interventions in Humanitarian Action [Κατευθυντήριες γραμμές για την ενσωμάτωση των παρεμβάσεων για την έμφυλη βία στις ανθρωπιστικές δράσεις], 2015. Διαθέσιμο εδώ: <http://gbvguidelines.org/en/home/>

Iliff, Fiona, Fabien Maitre-Muhl & Andrew Sirel, 2011. Adverse Consequences of Reparations [Ανεπιθύμητες συνέπειες των αποκαταστάσεων]. Πανεπιστήμιο του Έσεξ. Διαθέσιμο εδώ: https://www1.essex.ac.uk/tjn/documents/Paper_6_Adverse_Consequences.pdf

IRC 2012. Caring for Child Survivors of Sexual Abuse – Guidelines for health and psychosocial service providers in humanitarian settings [Φροντίδα για παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας – Κατευθυντήριες για ιατρικές και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες σε ανθρωπιστικά πλαίσια]. Διαθέσιμο εδώ: https://www.unicef.org/pacificislands/IRC_CCS-Guide_FullGuide_lowres.pdf

Medical Foundation for the Care of Victims of Torture, 2010, London. Identifying Survivors of Torture and Assessing Their Health Needs: A Practical Guide [Πρακτικός οδηγός εντοπισμού ατόμων που επέζησαν βασανιστηρίων και εκτίμηση των αναγκών τους]. Διαθέσιμο εδώ: https://www.freedomfromtorture.org/sites/default/files/documents/identifying_survivors_of_torture_and_assessing_their_health_needs_-_2010.pdf

REDRESS Trust, 2003. Reparation for Torture: A Survey of Law and Practice in Thirty Selected Countries [Αποκατάσταση βασανιστηρίων: Έρευνα σχετικά με τους νόμους και τις πρακτικές σε 30 χώρες]. Διαθέσιμο εδώ: <http://www.redress.org/downloads/publications/AuditReportText.pdf>

UNFPA. Managing Gender-based Violence Programs in Emergencies [Διαχείριση προγραμμάτων έμφυλης βίας σε συνθήκες εκτάκτου ανάγκης], 2012. Διαθέσιμο εδώ: <https://www.unfpa.org/publications/managing-gender-based-violence-programmes-emergencies>

UNFPA. Minimum Standards for Prevention and Response to Gender-Based Violence in Emergencies [Ελάχιστα πρότυπα πρόληψης και αντιμετώπισης έμφυλης βίας σε συνθήκες εκτάκτου ανάγκης], 2016. Διαθέσιμο εδώ: https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/GBVIE.Minimum.Standards.Publication.FINAL_.ENG_.pdf

UN Special Rapporteur on Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment [Ειδικός εισηγητής του ΟΗΕ για βασανιστήρια και άλλες σκληρές, απάνθρωπες και ταπεινωτικές αντιμετώπισεις]. Αναφορά, Ιανουάριος 2016. Διαθέσιμο εδώ: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/000/97/PDF/G1600097.pdf?OpenElement>

Κατάλογος πηγών αναφοράς

2. Συμβάσεις και διακηρύξεις

Συμβούλιο της Ευρώπης. Σύμβαση για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, 1950. Διαθέσιμο εδώ: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

Συμβούλιο της Ευρώπης. Σύμβαση για την προστασία των παιδιών από την σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση, 2012. Διαθέσιμο εδώ: <https://rm.coe.int/168046e1e1>

Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (UDHR), 1948. Διαθέσιμο εδώ: <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

Σύμφωνο ΟΗΕ για τα πολιτικά δικαιώματα, 1969. Διαθέσιμο εδώ: <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/ccpr.pdf>

Σύμφωνο ΟΗΕ για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, 1969. Διαθέσιμο εδώ: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>

Σύμβαση ΟΗΕ για την εξάλειψη όλων των διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW), 1979. Διαθέσιμο εδώ: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>

Σύμβαση ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (CRC), 1989. Διαθέσιμο εδώ: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

Σύμβαση ΟΗΕ κατά των βασανιστηρίων (CAT), 1984. Διαθέσιμο εδώ: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CAT.aspx>

3. Εθνικό δίκαιο και Πρωτόκολλα

Ελληνικός Αστικός Κώδικας:

<http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikos/%CE%95%CF%85%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF/%CE%91%CE%A3%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A3/tabid/225/language/el-GR/Default.aspx>

Ελληνικός Ποινικός Κώδικας: <http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikos/%CE%95%CF%85%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF/%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A3/tabid/432/language/el-GR/Default.aspx>

Τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας (Standards of Practice/SoP) για περιστατικά έμφυλης βίας, Ομάδα εργασίας για την έμφυλη βία - Ελλάδα

Νόμος 3500/2006, «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας»: <http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/N-3500-2006.pdf>

Νόμος 3727/2008:

<https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/nomos-3727-2008>

Νόμος 3896/2010 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Νο 207, 8.12.2010):



[http://www.ggka.gr/epagelmatika/nomos%203896_2010%20\(isotita\).pdf](http://www.ggka.gr/epagelmatika/nomos%203896_2010%20(isotita).pdf)

Πρωτόκολλο Συνεργασίας, Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, 2017. Πληροφορίες στα αγγλικά:

<http://old.isotita.gr/en/index.php/news/661>

Πρωτόκολλο διερεύνησης, διάγνωσης και διαχείρισης της κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών, 2015:

http://www.0-18.gr/downloads/protokollo-eyretirio-kakopoiisis/Protocol_ICH_06.2015.pdf

4. Ιστοσελίδες

Interagency Gender Based Violence Case Management Guidelines [Διπτηρεσιακές κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση περιπτώσεων έμφυλης βίας], 2017.

Διαθέσιμο εδώ: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/cameroon/document/interagency-gender-base-violence-case-management-guidelines>

Παράρτημα Α': Υπόδειγμα προγραμματισμού εκπαίδευσης

Παραθέτουμε εδώ ένα υπόδειγμα για τον προγραμματισμό της εκπαίδευσης μη εξειδικευμένων φορέων, ώστε να βοηθηθούν οι εκπαιδευτήριες κατά την οργάνωση των εκπαιδευτικών συνεδριών, των θεμάτων και της ροής τους.

Ώρα	Θέμα
09:00 – 09:30	Καλωσόρισμα και εισαγωγή
09:30 – 11:30	Εισαγωγή στην έμφυλη βία -Είδη έμφυλης βίας -Διερεύνηση των επικρατούσων αντιλήψεων σχετικά με την έμφυλη βία
11:30 – 11:45	Διάλειμμα
11:45 – 13:30	Κατευθυντήριες αρχές και κεντρικές έννοιες έμφυλης βίας -Κατευθυντήριες αρχές (ενήλικα και ανήλικα άτομα που επέζησαν) -Συναίνεση και εμπιστευτικότητα
13:30 – 14:30	Ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας -Κατηγορίες κινδύνου και ευπαθείς ομάδες
14:30 - 15:30	Μεσημεριανό γεύμα
15:30 - 16:30	Δουλεύοντας με ενήλικα άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας -Επικοινωνία
16:30 – 17:30	Ο εθνικός μηχανισμός απόκρισης: Ελλάδα

Οι δύο παρακάτω προγραμματισμοί παρέχουν καθοδήγηση για την οργάνωση της εκπαίδευσης σχετικά με την έμφυλη βία για εξειδικευμένους φορείς. Φυσικά, οι κάτωθι προγραμματισμοί έχουν ως σκοπό να δώσουν έναν γενικό προσανατολισμό και μπορούν να διαφοροποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες, ή να συνδυαστούν με άλλες εκπαιδεύσεις (για παράδειγμα εκπαίδευση προστασίας).

• Προγραμματισμός Α' (μονοήμερη εκπαίδευση)

Ώρα	Θέμα
09:00 – 09:30	Καλωσόρισμα και εισαγωγή
09:30 – 11:30	Εισαγωγή στην έμφυλη βία - Είδη έμφυλης βίας - Διερεύνηση των επικρατούσων αντιλήψεων σχετικά με την έμφυλη βία
11:30 – 11:45	Διάλειμμα
11:45 – 13:30	Κατευθυντήριες αρχές και κεντρικές έννοιες έμφυλης βίας -Κατευθυντήριες αρχές (ενήλικα και ανήλικα άτομα που επέζησαν) -Συναίνεση και εμπιστευτικότητα
13:30 – 14:30	Ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας -Κατηγορίες κινδύνου και ευπαθείς ομάδες
14:30 - 15:30	Μεσημεριανό
15:30 - 16:30	Δουλεύοντας με ενήλικα άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας -Επικοινωνία
16:30 – 17:30	Ο εθνικός μηχανισμός απόκρισης: Ελλάδα

• Προγραμματισμός Β' (διήμερη εκπαίδευση)

Ημέρα 1	
Ωρα	Θέμα
09:00 – 09:30	Καλωσόρισμα και εισαγωγή
09:30 – 11:30	Κεντρικές έννοιες έμφυλης βίας -Διερεύνηση επικρατούσων αντιλήψεων σχετικά με την έμφυλη βία
11:30 – 13:00	Κατευθυντήριες αρχές εργασίας με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας -Εθνικά SOP
13:00 – 14:00	Μεσημεριανό
14:00 – 15:30	Είδη έμφυλης βίας
15:30 – 17:00	Ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας -Κατηγορίες κινδύνου και ευπαθείς ομάδες

Ημέρα 2	
Ωρα	Θέμα
09:30 – 11:00	Η επικοινωνία με ενήλικα άτομα που επέζησαν -Εμπιστευτικότητα και αναφορά -Τι να κάνουμε, τι να αποφύγουμε
11:00 – 12:00	-Δουλεύοντας με άτομα που επέζησαν βίας κατά ΛΟΑΤΙ/ΒΦΣΠΤΦ
12:00 – 13:00	-Έμφυλη βία, βιασμός, βασανιστήρια
13:00 – 14:00	Μεσημεριανό
14:00 – 15:30	Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας στην Ελλάδα -Νομικό πλαίσιο -Επικοινωνιακές δεξιότητες -Περιπτώσεις που απαιτούν ειδική προσοχή
15:30 – 17:00	Ο εθνικός μηχανισμός απόκρισης -Διασύνδεση των οδών παραπομπής -Κατοχύρωση της προστασίας

Παράρτημα Β': Ενδεικτικές μελέτες περιπτώσεων

Οι μελέτες περιπτώσεων και οι δραστηριότητες που ακολουθούν περιλαμβάνονται για να χρησιμεύσουν ως γενική καθοδήγηση και να δώσουν μια ιδέα ή έμπνευση για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων για τις συγκεκριμένες εκπαιδεύσεις. Οι εκπαιδευτές καλούνται να χρησιμοποιήσουν μελέτες περιπτώσεων από δικές τους, πραγματικές εμπειρίες (σεβόμενοι βεβαίως την εμπιστευτικότητα και με τη συναίνεση του ατόμου που επέζησε να χρησιμοποιηθεί η υπόθεση για τον σκοπό αυτό).

Κεφάλαιο 2.2.

25χρονη Ρομά ήταν δύομισι μηνών έγκυος όταν η αστυνομία ήρθε στον οικισμό των Ρομά στον Ασπρόπυργο, διεξάγοντας μια εκτεταμένη αστυνομική επιχείρηση/έρευνα. Παρατήρησε τους αστυνομικούς να πειράζουν συγγενή της (γυναίκα) με αναπηρία και πλησίασε για να την υποστηρίξει και να την προστατεύσει. Καθώς πλησίασε, ο αστυνομικός που διεξήγαγε την έρευνα την έσπρωξε δυνατά στην πλάτη, ενώ ένας άλλος την κλώτσησε στην πλάτη, παρά το γεγονός ότι φώναζε πως ήταν έγκυος. Ένωσε έναν έντονο πόνο στην κοιλιά και άρχισε να αιμορραγεί εκεί. Αν και η αιμορραγία της ήταν προφανής σε όλους, δεν μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο.

1. Ποιες είναι οι άμεσες ανάγκες;
2. Πώς θα διεξάγατε την αναφορά;
3. Είναι αυτή μια υπόθεση βασανιστηρίων; Εξηγήστε.

Η Ιμάνι είναι 25χρονη γυναίκα με 3 παιδιά. Έχει καταγωγή από το Αφγανιστάν, αλλά βρίσκεται στην Ιταλία πάνω από 10 χρόνια τώρα. Είναι παντρεμένη με τον Ντέιβιντ, ο οποίος είναι επίσης μετανάστης. Ξεκίνησαν μια επιχείρηση μαζί και πήγαιναν καλά, αλλά μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, χωρίς προφανή λόγο, ο Ντέιβιντ έγινε επιθετικός και την κλείδωσε στο δωμάτιό της, αφού την χτύπησε πρώτα. Η Ιμάνι έβαλε τις φωνές και όταν μπήκε το μεγαλύτερο παιδί τους στη μέση ο Ντέιβιντ τον χτύπησε κι αυτόν. Οι γείτονες άκουσαν τις κραυγές και κάλεσαν την αστυνομία. Ο Ντέιβιντ παραδόθηκε και, μετά από απόφαση του δικαστηρίου, κρατήθηκε στη φυλακή για ένα έτος και άλλα 3 χρόνια ήταν σε κατ' οίκον περιορισμό. Πέρασε τα τελευταία τρία χρόνια στην μονάδα μιας ΜΚΟ που παρείχε τέτοια υπηρεσία, δεδομένου ότι δεν του επιτρεπόταν να πλησιάσει την οικογένειά του. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, της τηλεφωνούσε συνεχώς και έβαζε το προσωπικό της μονάδας να την πάρει τηλέφωνο και να τη εκβιάσει –προσπαθούσαν να την πείσουν ώστε να κανονίσει συναντήσεις των παιδιών με τον Ντέιβιντ επικαλούμενοι τον αντίκτυπό τους στο δικαστικό σύστημα. Η Ιμάνι ένιωθε φοβισμένη καθ' όλη τη διάρκεια και αισθανόταν πως το κράτος δεν την προστατεύει καλά.

1. Είναι η Ιμάνι επιζήσασα;
2. Τι ευαλωτότητες εντοπίζετε σε αυτή την υπόθεση;
3. Πώς θα πρέπει να αντιμετωπιστεί;

4. Μπορεί αυτή η υπόθεση να αποτελεί βασανιστήριο; Εξηγήστε.

Ο Άνταμ, 23 ετών, ήταν σε ένα κλαμπ μια νύχτα, όταν άντρες με μάσκες μπήκαν μέσα και ξεκίνησαν να ψάχνουν όλα τα άτομα που βρίσκονταν στο μπαρ απειλώντας με όπλα. Συνειδητοποίησε ότι οι άνδρες ήταν μέλη μιας άτυπης οργάνωσης που υποστηρίζει το ακροδεξιό κόμμα της χώρας καταγωγής του, το οποίο είναι γνωστό για τις ομοφοβικές απόψεις του. Πανικόβλητοι καθώς ήταν, ο Άνταμ και ο συντροφός του Μπέικερ δεν κατάφεραν να τρέξουν και τελικά τους έβαλαν σε ένα φορητό και τους οδήγησαν σε κάποια άγνωστη σε αυτούς τοποθεσία. Όταν έφτασαν εκεί, τα μέλη αυτής της ομάδας, φορώντας ακόμα μάσκες, τους έκαναν ηλεκτροσόκ, τους έβρισαν και του ζήτησαν τους πει ονόματα άλλων ομοφυλόφιλων που ξέρεi. Κάποιες φορές τον χτύπησαν απλά για να διασκεδάσουν. Τελικά σας αποκαλύπτει πως του επιτέθηκαν και με ένα τουφέκι. Μετά από 2 μήνες, με τον ίδιο τρόπο που τον απήγαγαν, και βιαστικά, έβαλαν τον Άνταμ σε ένα φορητό και τον άφησαν σε έναν χωματόδρομο όπου τον βρήκαν οι χωρικοί.

1. Εντοπίστε την ευαλωτότητα και τους κινδύνους σε αυτή την υπόθεση.
2. Ποιες είναι οι άμεσες ανάγκες;
3. Πρόκειται για υπόθεση βασανιστηρίων; Εξηγήστε.

Κεφάλαιο 2, κεφάλαιο 6

Η κάτωθι μελέτη περίπτωσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εξάσκηση πάνω στο πώς παίρνουμε τη συνέντευξη (παιχνίδι ρόλων), τον εντοπισμό των κινδύνων και/ή των ευαλωτοτήτων, καθώς και πάνω στην εκτίμηση αναγκών και τις αναφορές εντός του υπάρχοντος πλαισίου.

Γεννήθηκα στη Νιγηρία. Οι γονείς μου έφυγαν για να βρουν δουλειά όταν ήμουν μικρή, έτσι με μεγάλωσε η γιαγιά μου. Η γιαγιά μου αρρώστησε και με έστειλαν σε ορφανοτροφείο σε ηλικία 8 ετών. Δυσκολεύτηκα όταν ήρθε η ώρα να αφήσω το ορφανοτροφείο. Δεν ήξερα τι να κάνω. Ένας τύπος που γνώρισα μου είπε ότι υπήρχαν θέσεις εργασίας στη Γερμανία. Θα μπορούσα να δουλέψω σαν σερβιτόρα. Θα μου νοίκιαζε ένα διαμέρισμα πάνω από το εστιατόριο με κάποια άλλα κορίτσια. Θα μου έδινε χρήματα για να εγκατασταθώ εκεί. Θα μπορούσα να τον ξεπληρώσω αργότερα. Μπορούσα άραγε να τον εμπιστευθώ; Είχα ακούσει κάποιες κακές ιστορίες για τα κορίτσια που έφευγαν για Γερμανία. Αλλά δεν θα συνέβαινε σε μένα.

Συνάντησα τον ιδιοκτήτη του εστιατορίου/μπαρ. Είπε ότι θα έπαιρνα 2 ευρώ την ώρα και ότι θα τα παρακρατά για το ενοίκιο μου για το διαμέρισμα. Δούλευα μέχρι τις 2 το πρωί κάθε βράδυ. Οι τύποι στο μπαρ με γούσταραν. Ο ιδιοκτήτης είπε ότι θα μπορούσα να κερδίσω περισσότερα χρήματα αν χόρευα, έτσι και έκανα. Έπειτα, μου είπαν ότι έπρεπε να κάνω σεξ με τους άνδρες, αν ήθελα να κρατήσω τη δουλειά μου. Δεν ήθελα, αλλά τι μπορούσα να κάνω; Δεν ήξερα πώς να ξεφύγω. Εκείνος παρακολουθούσε εμένα και τα άλλα κορίτσια

όλη την ώρα και έλεγε ότι αν κάναμε κάτι ηλίθιο, θα είχαμε πρόβλημα. Ένα κορίτσι προσπάθησε να φύγει. Ήρθε πίσω με μώλωπες. Δεν είχα χρήματα, κανέναν να μιλήσω, καμία ευκαιρία να ξεφύγω. Ένα κομμάτι μου πέθαινε κάθε βράδυ.

- Αναγνωρίστε το είδος έμφυλης βίας που βιώνει η αφηγήτρια. Τεκμηριώστε την απάντηση.
Η αστυνομία μάς εξέπληξε και μας οδήγησε στη φυλακή. Όταν με ρώτησαν είπα: Όχι, δεν είμαι πόρνη. Όχι, δεν έχω έγγραφα μαζί μου. Όχι, δεν είμαι παράνομα εργαζόμενη. Όχι, δεν ξέρω τι είμαι. Βοηθήστε με. Με έφεραν σε ένα καταφύγιο και μου είπαν ότι εάν συνεργαζόμουν με την αστυνομία για να βοηθήσω να μπει ο ιδιοκτήτης στη φυλακή, θα μπορούσα να μείνω εκεί μέχρι να τελειώσει η δίκη. Εάν όχι, θα έπρεπε να επιστρέψω στη Νιγηρία.
- Εργάζεστε σε έναν οργανισμό που προσφέρει διαχείριση περιπτώσεων σε άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας. Παραπέμπουμε σε εσάς την επιζήσασα. Ποιες είναι οι άμεσες ανάγκες της;
- Τι θα συμπεριλαμβάνατε σε μια αρχική εκτίμηση;

Πηγή: Προσαρμοσμένο από το “Case Studies: Learning Resources for Service Providers and Researchers”, S, Tucker & M, Martyn & Bejenaru, Anca & G, Brotherton & S, Gahleitner & C, Gunderson & Rusu, Horatiu. (2011). Victims of Violence, Exploitation and Trafficking: Service User Perspectives.

Κεφάλαια 2, 3.1., 4, 6

Η παρακάτω περίπτωση χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των αναγκών μέσω της πρακτικής της συνέντευξης (παιχνίδι ρόλων στο οποίο 2 εθελοντές εμπλέκονται στη συνέντευξη - ο ένας κάνει την Τζαμίλα και η άλλη κάνει την πάροχο υπηρεσιών). Χρησιμοποιείται ως έναυσμα προς τους εκπαιδευόμενους να εξηγήσουν τόσο τι πρέπει να γίνει για να εφαρμοστούν οι κατευθυντήριες αρχές (σε 4 ομάδες: κάθε ομάδα θα εξηγήσει πώς θα εφαρμοστεί μια από τις κατευθυντήριες αρχές) όσο και πώς θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες -ποιες παραπομπές και υπηρεσίες συνίστανται.

Η Τζαμίλα είναι 34 ετών και έφτασε πρόσφατα σε στρατόπεδο προσφύγων κοντά στο Αμάν, αφού έφυγε από το χωριό της στο Ιράκ για να γλιτώσει από τις μάχες. Ο σύζυγός της, Αχμεντ, επέλεξε να φύγει αφότου η Τζαμίλα απήχθη και κρατήθηκε για 19 ημέρες. Ήταν 9 μηνών έγκυος. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η Τζαμίλα βιάστηκε.

Αν και την επέστρεψαν πίσω την περασμένη εβδομάδα, ο Αχμεντ κατάλαβε ότι αυτό ήταν ένα μήνυμα προς αυτόν και ότι πρέπει να φύγει. Φοβάται πως αν συμβεί ξανά αυτό, δεν θα την επιστρέψουν ή ότι θα απαγάγουν κι αυτόν και τα δύο μικρά τους παιδιά θα μείνουν ορφανά.

Η Τζαμίλα ντρέπεται για ότι συνέβη, δεν μπορεί να φάει εύκολα ούτε να κοιμηθεί, μένει σιωπηλή και αποτραβηγμένη, δεν θέλει να περνά χρόνο με κανέναν εκτός από τα παιδιά της.

Την πιάνει νευρικήτητα όταν βλέπει άνδρες με στολή. Η Τζαμίλα πονά χαμηλά στην κοιλιά της και φοβάται ότι έχει χάσει το μωρό της.

Ο Αχμεντ δεν ξέρει ότι η Τζαμίλα βιάστηκε. Την ρωτάει συνεχώς γιατί είναι τόσο σιωπηλή. Η Τζαμίλα φοβάται πολύ να το πει στον σύζυγό της, φοβάται ότι θα την αφήσει αν μάθει τι συνέβη.

Κεφάλαιο 3, κεφάλαιο 6

Ένα κέντρο φιλοξενίας σε νησί του Αιγαίου, το οποίο επρόκειτο να φιλοξενήσει προσωρινά νεοαφιχθέντα άτομα, είναι πλέον υπερπλήρες. Οι συνθήκες είναι απαίσιες, τα κορίτσια υποχρεώνονται να διανύουν μεγάλες αποστάσεις εντός και εκτός του κέντρου για να φέρουν νερό, τα αποχωρητήρια είναι ελλιπώς κατασκευασμένα, οι γυναίκες και τα κορίτσια αντιπροσωπεύονται ελάχιστα σε οποιαδήποτε επικοινωνία με τις αρχές. Η οργάνωσή σας πήρε μια μικρή επιχορήγηση για να οργανώσει κάποιες δράσεις πρόληψης έμφυλης βίας.

- Ποιοι είναι οι παράγοντες κινδύνου;
- Ποιες είναι κάποιες πιθανές ενέργειες πρόληψης;
- Ποιοι φορείς έχουν την κύρια ευθύνη να εξασφαλίσουν την προστασία των γυναικών στον καταυλισμό;

Κεφάλαιο 4.1

Είστε μια ομάδα προστασίας που εργάζεται σε έναν προσφυγικό καταυλισμό με 7000 άτομα. Από αυτό τον αριθμό 5000 είναι γυναίκες και παιδιά και 2000 είναι άνδρες. Πρέπει να οργανώσετε επειγόντως την απόκριση στην έμφυλη βία, καθώς οι αναφορές βίαιων περιστατικών συνεχίζουν να αυξάνονται -143 ήδη καταγεγραμμένες περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων 40 υποθέσεων που αφορούν παιδιά.

- Πώς θα οργανώσετε την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας έχοντας κατά νου την προσέγγιση που θέτει τα άτομα που επέζησαν στο επίκεντρο;
- Πώς θα βεβαιωθείτε ότι οι περιπτώσεις αναφέρονται και εντοπίζονται με πλήρη σεβασμό των κατευθυντήριων αρχών (εμπιστευτικότητα, σεβασμός, αποφυγή διακρίσεων, ασφάλεια);
- Ποιες άλλες ενέργειες θα εξετάζατε δεδομένου του αυξημένου όγκου των αναφερόμενων περιπτώσεων;

Η Χούντα είναι μια νεαρή Παλαιστίνη πρόσφυγας που ζει με τον σύζυγό της και τα πέντε της παιδιά σε ένα στρατόπεδο/καταυλισμό προσφύγων (στην κεντρική Ελλάδα). Ο άντρας της είναι άνεργος και καταναλώνει υπέρμετρα αλκοόλ. Φέρεται άσχημα στη Χούντα και χτυπάει αυτήν και τα παιδιά σε καθημερινή βάση. Όποτε τα πράγματα χειροτερεύουν και ο άντρας της βγαίνει εκτός ελέγχου, η Χούντα τον εγκαταλείπει και καταφεύγει στους γονείς της. Ο σύζυγός της απαγορεύει στα παιδιά να φύγουν μαζί με τη μητέρα τους, ασκώντας έτσι πίεση στη Χούντα και τιμωρώντας την επειδή εγκατέλειψε το σπίτι. Η Χούντα γυρίζει πάντα πίσω για χάρη των παιδιών. Κάθε φορά που φιλιώνει μαζί του, την αναγκάζει να κάνει σεξ

Παράρτημα Β': Ενδεικτικές μελέτες περιπτώσεων

χωρίς προστασία, κάτι που συχνά οδηγεί σε μια νέα εγκυμοσύνη. Παρόλο που η οικογένεια χρειάζεται τα χρήματα, ο σύζυγος της απαγορεύει να εργάζεται όποτε μαλώνουνε, επειδή έχει εμφανή σημάδια από τον ξυλοδαρμό στο σώμα της και εκείνος φοβάται μήπως η Χούντα μιλήσει σε τρίτους και εκθέσει τη συμπεριφορά του. Αφού παρακολούθησε μια διάλεξη σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία από την τοπική ΜΚΟ για την οποία εργάζεστε, η Χούντα ξεκίνησε να μιλάει μαζί σας για το ενδοοικογενειακό πρόβλημα που αντιμετωπίζει και ζήτησε υποστήριξη και συμβουλές. Την τελευταία φορά που έφυγε από το σπίτι, ο σύζυγός της ανάγκασε την μεγαλύτερη κόρη να εγκαταλείψει το σχολείο για να φροντίζει τα αδέρφια της και άλλα οικιακά ζητήματα.

- Προσδιορίστε τους τύπους βίας που βιώνει η Χούντα
- Κάντε εκτίμηση του κινδύνου μαζί με τη Χούντα

Μελέτη περίπτωσης/δραστηριότητα για διάφορα κεφάλαια

Στο προηγούμενο περιστατικό παρενέβη η κοινωνική λειτουργός της ΜΚΟ, πείθοντας τον σύζυγο να επιτρέψει στην κόρη να επιστρέψει στο σχολείο. Η κοινωνικός λειτουργός έπεισε κατόπιν την Χούντα να επιστρέψει σπίτι της αφού πρώτα κατοχυρωθούν κάποιες συνθήκες που διασφαλίζουν την προστασία της. Η κοινωνική λειτουργός συζήτησε την πιθανότητα ο πατέρας να συμπεριφέρεται επιθετικά προς την κόρη του και να της επιτεθεί σεξουαλικά ενώ βρίσκεται υπό την επήρεια αλκοόλ. Η παρουσία της μητέρας στο σπίτι θα μπορούσε να βοηθήσει στην αποτροπή αυτής της συμπεριφοράς. Η κοινωνική λειτουργός μίλησε επίσης στους συγγενείς της Χούντα, ζητώντας τους να παρακολουθούν καθημερινά την κατάσταση και να παρεμβαίνουν για να παρέχουν ασφάλεια στη Χούντα και τα παιδιά της.

- Θα ταξινομούσε αυτήν ως προσέγγιση με την επιζήσασα στο επίκεντρο;
- Προσδιορίστε τους πιθανούς κινδύνους/ανησυχίες που σχετίζονται με την κακοποίηση των παιδιών.

Προσαρμοσμένο από το πρόγραμμα εκπαίδευσης Reach Out Refugee Protection

Παράρτημα Γ': Κλίμακα στάσεων που σχετίζονται με τα άτομα που επέζησαν ως επίκεντρο της παρέμβασης

Συνίσταται στις εκπαιδευτήριες να δίνουν την κλίμακα στάσεων στην αρχή της εκπαίδευσης, ώστε να τη συμπληρώσει κάθε εκπαιδευόμενος μόνος του. Η ίδια «δοκιμασία» θα πρέπει να επαναληφθεί στο τέλος της εκπαίδευσής τους σχετικά με την έμφυλη βία (πηγή: Inter-agency GBV Case Management Guidelines [Διυπηρεσιακές κατευθυντήριες αρχές διαχείρισης περιπτώσεων έμφυλης βίας], 2017, σελ. 193). Ζητήστε από τις εκπαιδευόμενες να υπολογίσουν την κλίμακα τους και να κρατήσουν τα αποτελέσματα για τον εαυτό τους. Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να κάνουν τους υπολογισμούς μόνοι τους και να κρατούν τα αποτελέσματα για τον εαυτό τους, συγκρίνοντας τα πρώτα με τα δεύτερα. Σκοπός σας ως εκπαιδευτήριες είναι να αυξήσετε τις βαθμολογίες τους στο τέλος της εκπαίδευσης, καθώς οι μεγαλύτερες βαθμολογίες δείχνουν μεγαλύτερη ετοιμότητα και κατανόηση της εργασίας με άτομα που επέζησαν.

Παρακάτω παρατίθεται το απόσπασμα από τις διυπηρεσιακές κατευθυντήριες αρχές διαχείρισης περιπτώσεων έμφυλης βίας, όπου εξηγείται πώς και πότε πρέπει να χρησιμοποιείται και τι δηλώνουν τα αποτελέσματα. Η κλίμακα στάσεων παρουσιάζεται επίσης στη συνέχεια.

Είναι ένας πολύ ενδιαφέρον τρόπος για να καταλάβουμε ποιοι είναι οι εκπαιδευόμενοι, αλλά, επίσης, συνήθως όταν βλέπουν την αύξηση στην κλίμακα στο τέλος της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενες συνειδητοποιούν πόσο σημαντικές είναι οι προσεγγίσεις, οι στάσεις και οι διαπροσωπικές δεξιότητες για την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών στους επιζώντες.

Κλίμακα στάσεων που σχετίζονται με τα άτομα που επέζησαν ως επίκεντρο της παρέμβασης

Οδηγίες για τις επιβλέπουσες

Η κλίμακα στάσεων που σχετίζονται με τα άτομα που επέζησαν ως επίκεντρο της παρέμβασης είναι ένα εργαλείο με σκοπό να βοηθήσει τους επιβλέποντες να αξιολογήσουν τις στάσεις του προσωπικού που παρέχει άμεση υποστήριξη σε άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας. Περιλαμβάνει 14 δηλώσεις μέσω των οποίων εκτιμώνται οι αξίες και τα πιστεύω του εκάστοτε μέλους του προσωπικού. Η κλίμακα μπορεί να μετρήσει πόσο έτοιμο συμπεριφορικά είναι ένα άτομο για να εργαστεί απευθείας με άτομα που επέζησαν, και επίσης επισημαίνει σε ποιους συγκεκριμένους τομείς το άτομο χρειάζεται περισσότερη εκπαίδευση.

Πότε χορηγείται: Η κλίμακα στάσεων που σχετίζονται με τα άτομα που επέζησαν ως επίκεντρο της παρέμβασης πρέπει να δίνεται στο προσωπικό πριν αυτό ξεκινήσει να δουλεύει απευθείας με επιζώντες.

Πώς χορηγείται:

Βήμα 1: Ετοιμάστε έναν ιδιωτικό, άνετο χώρο όπου το μέλος του προσωπικού έχει τουλάχιστον 30 λεπτά για να συμπληρώσει την προσωπική αξιολόγηση. Η κλίμακα στάσεων δεν πρέπει να δοθεί προς συμπλήρωση στο σπίτι ή με άλλους τρόπους που επιτρέπουν στο άτομο να συμβουλευτεί άλλα

πρόσωπα. Πρόκειται για προσωπική αξιολόγηση που πρέπει να συμπληρώσει μόνο του κάθε άτομο.

Βήμα 2: Εξηγήστε τον σκοπό. Οι επιβλέπουσες πρέπει να εξηγήσουν ξεκάθαρα στο προσωπικό πως πρόκειται για μια αξιολόγηση ώστε να καταλάβουν καλύτερα τα προσωπικά τους πιστεύω και αισθήματα σχετικά με την έμφυλη βία και τα άτομα που τη βιώνουν. Επισημάνετε στο προσωπικό πως όλες οι απαντήσεις πρέπει να είναι ειλικρινείς και ότι η κλίμακα στάσεων είναι ένα εργαλείο για τον εντοπισμό των τομέων εκείνων στους οποίους τα άτομα μπορούν να επωφεληθούν μέσω περαιτέρω εκπαίδευσης και να εξελιχθεί επιπλέον το προσωπικό του οργανισμού.

Βήμα 3: Εξηγήστε στο άτομο πώς να το κάνει. Η κλίμακα στάσεων είναι διαιρεμένη σε 14 ερωτήσεις. Τα άτομα πρέπει να γράψουν πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με την ερώτηση με βάση μια κλίμακα από το 1 μέχρι το 4.

Βήμα 4: Βάλτε το άτομο να συμπληρώσει την κλίμακα στάσεων σε ένα ήσυχο και άνετο μέρος.

Βήμα 5: Υπολογίστε τους βαθμούς της κλίμακας στάσεων.

Ο επιβλέπων πρέπει να ζητήσει 20-25 λεπτά μετά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου για να υπολογίσει τη βαθμολογία. Χρησιμοποιήστε τον οδηγό βαθμολόγησης που δίνεται παρακάτω.

Κάθε ερώτηση είναι γραμμένη έτσι ώστε η απάντηση να μπορεί να κυμαίνεται από την ανώτατη θετική/απόλυτη συμφωνία 4 μέχρι την κατώτατη αρνητική/απόλυτη διαφωνία

1. Οι κατευθυντήριες οδηγίες ερμηνείας της βαθμολογίας δίνονται παρακάτω.

1. 56-46 βαθμοί: Βαθμολογία μέσα σε αυτό το εύρος δείχνει πως το άτομο έχει φιλική νοοτροπία προς τα άτομα που επέζησαν, έχει θετικά πιστεύω και αξίες για να δουλέψει με επιζήσασες.

2. 45-35 βαθμοί: Βαθμολογία μέσα σε αυτό το εύρος είναι δείκτης προβληματικών συμπεριφορών που μπορεί να βλάψουν τους επιζώντες. Είναι στη διακριτική ευχέρεια των διαχειριστριών και των επιβλεπόντων να επιτρέψουν στο προσωπικό να δουλέψει σε υποθέσεις και μπορούν να επιληφθούν περαιτέρω εκπαίδευσης του ατόμου πριν αυτό δουλέψει μόνο του με άτομα που επέζησαν.

3. 34 βαθμοί και κάτω: Βαθμολογία μέσα σε αυτό το εύρος δείχνει πως το άτομο δεν είναι έτοιμο να εργαστεί με επιζήσασες. Οι διαχειριστές και οι επιβλέπουσες θα πρέπει να εργαστούν ανεξάρτητα με ένα μέλος του προσωπικού με βαθμολογία κάτω από 34, ώστε να εντοπίσουν τα αρνητικά πιστεύω και συμπεριφορές και να τα αντιμετωπίσουν με άμεσες ενέργειες.

Βήμα 6: Εξηγήστε τα αποτελέσματα. Οι επιβλέποντες πρέπει να γνωστοποιήσουν τις βαθμολογίες στο προσωπικό το συντομότερο δυνατό για να μειώσουν το άγχος για τις επιδόσεις τους.

Δείτε τα αποτελέσματα μαζί με το μέλος του προσωπικού



και συζητήστε τις όποιες ανησυχητικές συμπεριφορές αποκαλύφθηκαν κατά την προσωπική αξιολόγηση.

Αν το μέλος του προσωπικού δεν πληροί ή πληροί μερικώς τις συμπεριφορικές προϋποθέσεις/απαιτούμενες προδιαγραφές, ίσως δεν θα πρέπει να δουλέψει ατομικά με άτομα που επέζησαν έως ότου αναστοχαστεί σοβαρά τις επιβλαβείς αξίες ή/και πιστεύω του τα οποία αποκαλύφθηκαν κατά την προσωπική αξιολόγηση. Σε αυτή την περίπτωση, οι επιβλέπουσες θα πρέπει να χειριστούν τη συζήτηση με προσοχή και ευαισθησία. Σε κάποια πλαίσια μπορεί να χρειαστεί να συζητηθούν αυτά τα αποτελέσματα με κάποιον ανώτερο και να ληφθούν συμβουλές πάνω στο πώς πρέπει να προσεγγιστεί ο διάλογος.

Εκτός από την αρχική αξιολόγηση των στάσεων των μελών του προσωπικού, η κλίμακα στάσεων μπορεί να χορηγηθεί περιοδικά πριν κάποιο άτομο αποφασίσει πως είναι έτοιμο να δουλέψει με επιζήσασες. Δίνεται έτσι η ευκαιρία να εκτιμηθεί αν οι στάσεις των διαχειριστών αλλάζουν με θετικό ή αρνητικό τρόπο.

Να θυμάστε πως η κλίμακα απαρτίζεται από ενδεικτικές δηλώσεις που μπορούν να προσαρμοστούν ανάλογα το πλαίσιο και τους πληθυσμούς τους οποίους εξυπηρετεί η οργάνωσή σας. Βεβαιωθείτε πως όλα τα άτομα στο πρόγραμμά σας συμφωνούν να χρησιμοποιηθούν οι συγκεκριμένες δηλώσεις/ερωτήσεις για την αξιολόγηση.

ΦΟΡΜΑ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΣΤΑΣΕΩΝ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΑΣΗΣ	Συμφωνώ πολύ	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ πολύ
Αν βιαστούν γυναίκες ή κορίτσια που φέρονται ανάρμοστα, φταίνει αυτές.	1	2	3	4
Τα άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας δικαιούνται βοήθεια γι' αυτό που τους συνέβη.	4	3	2	1
Αν το άτομο που επέζησε δεν μπορεί να απαντήσει τις ερωτήσεις που το ρωτάνε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, το περιστατικό που περιγράφει δεν είναι αληθινό.	1	2	3	4
Για τις πράξεις έμφυλης βίας φταίει πάντα ο δράστης.	4	3	2	1
Οι γυναίκες συχνά λένε πως βιάστηκαν ή κακοποιήθηκαν για να τραβήξουν την προσοχή ή να επωφεληθούν χρηματικά.	1	2	3	4
Μια γυναίκα προκαλεί τη βία του άντρα της με τη συμπεριφορά της.	1	2	3	4
Υπάρχουν φορές που ένας άντρας δικαιολογείται να χτυπήσει τη σύζυγό του.	1	2	3	4
Ένα άτομο που αναγκάζει κάποιο άλλο άτομο να κάνει σεξ απλά δεν μπορεί να συγκρατήσει τον ερωτικό του πόθο.	1	2	3	4
Η βία μεταξύ των συντρόφων είναι οικογενειακό ζήτημα και πρέπει να λύνεται εντός της οικογένειας.	1	2	3	4
Το άτομο που επέζησε δικαιούται να αποφασίσει ποιες ενέργειες είναι καλύτερες για αυτήν/αυτόν.	4	3	2	1
Οι περισσότεροι άντρες χτυπάνε τις γυναίκες τους μόνο υπό την επήρεια αλκοόλ ή ναρκωτικών.	1	2	3	4
Ένα άτομο που επέζησε έμφυλης βίας πρέπει πάντα να αναφέρει το περιστατικό στην αστυνομία ή τις αρχές.	1	2	3	4
Οι γυναίκες πρέπει να είναι ελεύθερες να επικοινωνήσουν στους/στις ερωτικούς/ες τους συντρόφους τότε επιθυμούν να κάνουν σεξ και τότε όχι.	4	3	2	1
Είναι δουλειά μου ως case manager να αποφασίσω αν το άτομο που επέζησε λέει την αλήθεια.	1	2	3	4
ΤΕΛΙΚΟ ΣΚΟΠ				

Συνολική βαθμολογία (Αθροίστε τη συνολική βαθμολογία σε κάθε στήλη και μετά προσθέστε τες για να καταλήξετε στη συνολική βαθμολογία)



Φάκελος υλικού για την έμφυλη βία: Εισαγωγικός οδηγός εκπαίδευσης πάνω στις βασικές έννοιες, αρχές και προσεγγίσεις



Ελλάδα, 2017